

WESTERN ROMAN

LASO

CIJENA 5 DIN BROJ 186

**BROD
ZA DIVLJI ZAPAD**

LOUIS L'AMOUR

BROD ZA DIVLJI ZAPAD

»Laso« Nova serija 1977.

Louis L' Amour: BROD ZA DIVLJI ZAPAD

Naslov originala: RIWERS WEST

(Copyright: Louis L'Amour)

Recenzija: Lidija Krleža, profesorica

Prijevod: Tomislav Mihalić

Urednik: Marcel Čukli

»Laso« — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja
NISIP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i
odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR No-
vinsko revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik« Za-
greb Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1977.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA
PRESS AGENCIJA Zagreb

Cijene za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 2.00, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF
74.00 SFRS 36.00, HFL 37.00, US \$ 15.00

Uplate na devizni račun: 30101-620-37-32000-256 Privredna banka Zagreb/za
»Vjesnik« /

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata
za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2936/7 — 1973. od 26. XI 1973.

I

Sablstan tamni put koji krivuda u beskraj. U podnožju ogromnog drveća hladan vjetar šiba tminu, a površinu vode prekriva ledom. Prolaz preko močvarnog tla načinjen od trupaca položenih vodoravno jedan do drugog, skliskih od mulja i blata punoga trulog močvarnog bilja...

Roditeljski dom sada je već za mnom mnogo dana hoda, opustio tamo na obali Quebeca, iznad Zaljeva sv. Lovrijenca. Četvrti je dan otkako pješćim na jug.

Kraj mene proleti sova mašući svojim velikim polaganim krilima. U močvari se pomiču neke nevidljive spodobе, zastaju, osluškuju...

Nisu li to za mnom odjeknuli nečiji koraci?

Opkoračivši pukotinu između dva trupca zastao sam, napola se okrenuo i obazreo.

Ništa. Možda mi se pričinilo? Ipak, nešto sam svakako čuo.

Ramena bolé pod vrećom sa svim stvarima neophodnim putniku, uz njih i s tesarskim alatom.

Napregnuh oči i ogledah se za mjestom gdje bih se mogao trenutak odmoriti. Spazih oveći panj; mogla su mu biti i dva metra u promjeru. Drvo odsječeno s panja ležalo je nedaleko u močvari, napola potopljeno.

Lijevo rukom skidoh vreću i položih je na panj. Za to sam vrijeme u desnoj ruci držao pušku, spremnu da je upotrijebim. Ovi su predjeli divlji, pomislih. Mnogo putnika sličnih meni prolazi ovuda, ali vrlo malo poštenih: mlad sam, ali ne i pun povjerenja.

Ovo je prvi put u mom životu da sam napustio roditeljski dom u Kana-

di. Uputio sam se na jug, u Sjedinjene Države, jer se govori da na Zapadu mnogo grade, a mi Taloni smo graditelji.

Opet šušanj! Napola se pridigoh s panja, a onda opet sjedoh, objema rukama pridržavajući pušku.

Bilo je hladno i postajalo još hladnije.

U stvari, za sobom sam ostavio samo očevu kolibu i iskrene i tople želje susjeda. Otac je bio mrtav, majka mi je umrla kad sam još bio mali; djevojku nisam imao.

Plijusak vode... pa komešanje u močvari.

Podigao sam pušku.

Najednom mi se od straha otisne grlo. Iz tamne uljaste vode močvare podiže se bijela ruka... ruka... mlitava, sablasna. Doimala se kao da poziva.

Dok sam ustajao, kažiprst desne ruke počivao mi je na obaraču, više nego spreman da ga povuče.

Tada iz vode polako izroni i rame. Neznamac se s naporom uhvati za najbliži trupac, a potom iz vode izroni i glava. Iskrivljeno blijedo lice... puno molbe.

Naglo pritrčah i uhvatih nemoćnu ruku.

Bila je hladna... hladna. Ali to ipak nije bila ruka duha. Bijase od mesa i kostiju. Čvrsto sam je povukao prema sebi i iz močvare iznikne cijelo tijelo, koje se zatim izvali preko nekog napola potonulog balvana. Nježno okrenuh nesretnika na leđa.

— Pomozite — glas bijaše jeziv — pomozite mi, ja...

Na neznančevim je prsima zjapila duboka rana od uboda. Iz nje su lagano istjecale krv i voda. Čovjek je umirao.

— On me ubio. Izbô me nožem. Znao je tko sam, on... — glas naglo oslabi.

— Polako! — upozorih čovjeka.

Otpustio sam njegov opasač, a onda ga pokušao što udobnije smjestiti. Nisam imao pojma o čemu govori, još manje što da činim.

Otkrio sam i jedan ubod nešto niže, a zacijelo ih je i na leđima. Ogledao sam se, ali nigdje ni komadića suhog tla, nigdje mjesta gdje bih mogao zapaliti vatru.

— Gospodine — rekao sam — ne znam kako da vam pomognem...

Neznanac me pogleda, a meni se učinilo da je istom sada postao svjestan moje prisutnosti.

— Znam — odgovori, a glas mu bijaše neobično tih — i bilo bi mi draže da i... da i ne pokušavate. Meni je... nekako udobno. Najprije me ubo u leđa. Vrlo je jak i brz... Tri puta mi je zarinuo nož u leđa, sve do drške, prije no što sam se uspio okrenuti. Ne vjerujem... da sam ga uopće... ogrebao. Zao čovjek... ni pred čim ne preže... Ni pred čim. — Uhvatio me za ruku. — Ja sam Rob... Robert Folusham...

— Amerikanac?

— Englez... Gotovo sam ga uhvatio...

Smrtno ranjeni nesretnik je trenutačno mrm'jao, zatim govorio savršeno razgovijetno, onda opet nastavio bulazniti. Stajao sam tik uz njega, bijesan zbog spoznaje da mu ničim ne mogu pomoći.

— Pronađite ga! — najednom će glasno. — On je ubojica. Sije oko sebe zlo... smrt. Uživa u tuđoj nesreći. Kad su ga otkrili u Evropi, pobjegao je ovamo. I tu će... — Ranjenikov glas ponovno postane nerazgovijetan.

— Tko vas je ubio? — upitao sam, a onda shvativši strašan smisao svojih riječi. Brzo se ispravih: — Tko vas je napao?

— Torville... barun Richard Torville Grozan čovjek...

— Opišite mi ga! Je li visok? Je li...

Više nije imalo smisla pitati jer čovjek je upravo bio izdahnuo.

Polagano sam ustao i neko vrijeme stajao gledajući u leš. Što sam mogao učiniti? Što bih sada trebao učiniti? Nisam pokojnika namjeravao gurnuti u močvaru, a opet, nije bilo čvrstog tla da ga pokopan. Zar da ga uprtim na leđa?

Ako ima rođaka, oni...

Rođaci! Kleknuo sam pored mrtvog čovjeka i pažljivo opipao džepove. Na kraju sam pronašao nekoliko promoćenih papira, a bio je tu i zamotuljak od nepromoćivog platna. Kao da je i u njemu šušкао papir. U nesretnika sam pronašao i kožnatu vrećicu i dvadesetak zlatnika.

Tu je bio i mali pištolj, prekrasne izrade ali neupotrebljiv sve dok se ne osuši i ponovno napuni.

Tih sam nekoliko stvari odmah spremio. Kad stignem u grad, poslat ću ih poštom, jer negdje među papirima mora postojati kakva adresa.

Englez je umro mlad: bio je stariji od mene ali zacijelo nije imao trideset godina. Je li on progonio svoga ubojicu ili je ovaj progonio njega? Možda mu je bio posao da staje na put zločincima? Ili...

Kad sam se uspravio, začuh slab štopot: netko je dolazio. Podigoh pušku u visini pasa držeći je spremnu u rukama.

Sumovi su bili sve bliži: koraci, šuškanje, spoticanje.

Tko bi to još mogao putovati ovim putem u ovakvoj noći? Naravno, bio sam lud kad sam se ponadao kako ću pronaći odmorište prije no što se smrtači.

Najednom iz mraka izroni nečija spodoba. Nije djelovala odviše ohrabrujuće.

— Pridite bliže — rekoh odlučno. — Ako ste prijatelj, pridite polagano, a ruke držite tako da ih mogu nadgledati. Želite li, možemo razgovarati. Ukoliko niste prijatelj, sad ću vas raspoloviti točno po sredini.

— Hej, prestani! Smiri se, mladiću! Dolazim u miru, a ne želim zlo ni čovjeku ni životinji... najmanje tebi...

Bio je od mene viši kojih petnaestak centimetara, što znači da je mogao biti visok oko metar i devedeset. U ramenima bijaše vrlo širok, ali mu

je jedna noga bila drvena. Lice mu je preko polovice prekrivala gusta crna brada, a u lijevom je uhu nosio zlatni kolut.

I on je bio naoružan: posjedovao je i pušku i bodež.

— Kamo putujete? — upitah.

On pogleda leš.

— Jesi li ga ti ubio? — Njegove su oči sada opasno zurile u mene.

— Ne. A vi?

Ako se itko ikada doima poput ubojice, onda je to bio on.

— Ne! — On ponovno pogleda leš. — Gle, gle. Tako mlad i zgodan pa ova-ko umrijeti. Oh, ja sam u životu ubio nekoliko ljudi, ali ovoga nisam.

Zatim zareži na mene: — U svakom slučaju, ja sam upravo stigao. Našao sam te pokraj mrtvaca koji se još nije ni ohladio. Zakon će postavljati neugodna pitanja, stoga hitro smisli nekoliko odgovora.

— Ovdje nema zakona — odgovorih. — Ovo je divljina. Ipak, čovjek ne bi smio ovako umirati!

Golemi čovjek slegne ramenima.

— Tko ima pravo reći gdje i kako čovjek smije umrijeti? On odlazi kađ mu za to dođe vrijeme, bilo gdje.

Došljak rukom pokaže dolje niz prolaz od trupaca.

— Rekli su mi da je tamo negdje nekakva krčma. Ideš li sa mnom?

— Da.

I zaista smo krenuli, ostavljajući ti-jele onđe gdje jest. Jednostavno nam nije padalo na pamet što bismo s njime.

Čovjek s drvenom nogom nosio je stari nakrivljeni šešir i kabanicu koja ga je činila još većim.

— Što misliš, koliko je ta krčma da-leko? — upita. — Došao sam izdaleka, a ova moja noga ne dopušta preduga putovanja.

— Šest-sedam kilometara... Vjeroja-tno i manje... Samo, jedno je pješačiti preko brda, a drugo od okuke do okuke... Sedam kilometara zračne uda-ljenosti možete ponekad pješačiti i ci-jeli dan.

— Znam... Nego, što to nosiš na leđi-ma? Što je u vreći?

— Odjeća, pokrivač... i alat... Gradim čamce i brodove.

— U šumi — zapanjeno me pogleda grdosija. — Gradit ćeš brodove u šumi?

Nije ga se nimalo ticalo zašto i kamo namjeravam. Stoga jednostavno reko-h:

— Južno odavde je puno luka u koji-ma se grade mali brodovi za trgovinu s Indijancima, te kitolovci.

— U tvom se govoru osjeća francu-ski naglasak...

— Ja jesam Francuz... dijelom... ali sam rođeni Kanađanin, i drago mi je da je tako.

Neko smo vrijeme pješačili bez rije-či, posrćući i skližući se po blatu, te ppmalo kleli i gundali.

— Zovu me Jambe-de-Bois — reče moj suputnik nenadano — zbog ovoga. — On nemarno pokaže svoju drvenu nogu.

— Dobra je isto kao i ona druga — reko-h. — A što se tiče vašeg imena, rekao bih da nije važno što ono znači, već kakav je čovjek koji ga posjeduje.

— Istina, momče, istina — reče gor-ostas oduševljeno me gledajući. — A ti? I ti imaš ime?

Najednom postadoh oprezan. Čemu ovo nenadano zanimanje za moje ime?

— A tko nema imena? Ali ja u svi-ma njima nalazim vrlo malo značenja.

Neznančeva me čudna prisnost zabri-njavala. Bio sam, doduše, daleko od kuće, ali me u njemu nešto podsjećalo na more. Osim toga, njegov je govor imao naš naglasak. Možda me slijedi? Zar će me ta glupa priča o blagu pro-goniti do kraja života?

S poluotoka Gaspé do Quebeca sam stigao rijekom u svom malom čamcu, a onda prešao rijeku i ušao u šumu.

Sada smo se spuštali niz obronak pazeći gdje stajemo, i samo ponekad kroz krošnje drveća pogledavali u zvi-jezde. Usprkos drvenoj nozi gorostas se kretao jednako lako kao i ja, a ja sam oduvijek mislio da sam vrstan hodač.

Najednom između tamnih stabala ugledasmo svjetlo. Pri pomisli na do-bru hranu i piće koji nas tamo očeku-ju, produžismo korake.

Već za nekoliko minuta ugledali smo čistinu okruženu ogromnim drve-

čem i trošan most preko rukavca močvare. Žurno smo prišli krčmi, pritisnuli kvaku i ušli.

U velikom kaminu nasuprot ulazu plamtjela je divna vatra i zagrijavala naša srca. U prostoriji bijaše nekoliko klupa, dugi stol i šestoro ljudi za njim. Pokraj vatre je stajala neka žena i miješala nešto u kotlu. Moj žendac me odmah podsjeti na sebe.

Gotovo ćelavi muškarac, čiji ostatak kose bijaše boje pijeska, pogleda prema nama.

— Dobro došli, momci! Dobro došli! Pridite stolu! Gdnna je ova noć za one što su napolju. Gucnite štogod. Imam ruma... pa čak i nešto piva koje sam sâm spremio. Ukusno je, vrlo ukusno.

Tada se okrene ženi pokraj vatre.

— Bett, napuni zdjelu. Ovi su zacije- lo gladni.

Samo je jedan čovjek u prostoriji stajao. U stvari, bijaše leđima naslonjen na zid. Bio je visok, uistinu zgodan, s lulom u jednoj i sa čašom u drugoj ruci. Brzo nas ocjenjivački pogleda, a onda se njegove oči zamišljeno zaustave na meni. Kaput mi bijaše otkopčan i on je mogao vidjeti pištolj... pištolj ubijenog Engleza...

Kao da ništa ne zapazam odložih vreću s alatom u kut prostorije, a nakon trenutka neodlučnosti i pušku.

II

— Zovem se Watson — reče ćelavi krčmar. — Podižemo malu farmu i bavimo se ribolovom. Čovjek koji umije dobro baratati puškom odmah će dobiti posao. Hrana je dobra, ako ja smijem o tome suditi.

Njegove su oči prelazile s Jambea na mene.

— Gutljaj ruma? On izvrsno grije tijelo čovjeka koji je dugo bio vani na hladnoći.

— Aha — složih se — dug je bio put kroz šumu i močvaru.

— Evo ga! Imam i onoga s Jamaike! Razumijem se ja u to piće.

Rum je, istina, istjerao studen iz mojih kostiju, ali ne i glad. Usput budi rečeno, ja doista ne uživam u piću kad sam okružen strancima, a u prostoriji je bilo nešto u zraku što mi se nimalo nije sviđalo. Watson je bio u redu, ali ja sam po prirodi oprezan, a izgled nekolicine ljudi u krčmi nije ulijevao povjerenje.

Jedan od njih, tamne kose i crnih zmijskih očiju, pozorno me gledao.

— Putuješ li daleko? — upita.

— Sve dok ne pronađem posao — odgovorih. — Upravo sam saznao da dolje u Bostonu grade brodove.

Lagao sam, jer sam naumio na Zapad, prema Pittsburghu, a ne na Jug. Prije dvije-tri godine tamo su sagradili parobrod »New Orleans« za kojeg se govorilo da je prvi brod koji plovi zapadnim rijekama, ali ja sam osjećao da je to samo prvi od mnogih. Kako trgovina krznom na Zapadu raste, povećava se i potreba za brzim i pouzdanim prijevozom. Dokaže li »New Orleans« obećane vrijednosti, sagradit će i druge slične parobrode. Razmišljao sam i o tome da možda sagradim vlastiti brod i s njime trgujem po zapadnim rijekama.

Čovjek s lulom prošee oko stola i sjedne na klupu nasuprot meni. Njegov je osmijeh bio prijatan, ali je izraz lica bio hladan, proračunat i neka- ko podrugljiv. Osjećao sam da je to čovjek koji na sve oko sebe gleda sa čudnim prijezirom.

— Pukovnik Rodney Macklem — reče predstavivši se. — Hoćete li popiti štogod?

— Hvala, već pijem.

— Nisam čuo vaše ime.

— John Daniel — rekoh, ali se u njegovim očima već nazirao tračak sumnje i nestrpljivosti. To je, zaključih, vjerojatno čovjek koji nipošto ne želi biti izigran, prevaren i odbačen. Pa ipak, njegove su se usne i dalje prijateljski smiješile, jedino mi se činilo da je on očekivao neko drugo ime... Koje to?

Jambe-de-Bois me promatrao ponešto zbunjen i nadasve oprezan.

Bett Watson pride stolu držeći u rukama veliku zdjelu punu mirisna jela, dva prazna tanjura, dvije žlice i zaimaču.

— Počnite, momci — reče veselo.

Bila je debeljuškasta, crvenih obraza i crnih očiju, ponešto nemarna ali ipak čista, usto vesele prirode.

— Bit će još jela — dodala je.

Macklem ponovno pripali lulu. Izbjegavao je Jambeov pogled, a i ovaj učinio isto. Poznaju li se njih dvojica? Nisu li se prisjetili nečega što bi radije zaboravili?

Ljudi za stolom pričali su o svemu i svačemu, a ponajviše o stanju na putevima i vremenu; naš je život uvelike ovisio o tim dvjema stvarima. Odlučih šutjeti o izbodenom nesretniku iz močvare, ali sam zato pozorno slušao druge, ne bih li dočuo zna li netko išta o njemu. Možda je tkogod od ovih ljudi vidio ubojicu, a moglo bi se dogoditi i da je ubojica među njima... premda sam u to sumnjao.

Prostorija u kojoj smo sjedili bila je više no obična soba, ali se izvana nije doimala božna kakvom. Spavat ćemo, bez sumnje, na podu. Watson je još uvijek podsticao vatru. Upravo je bio dodao nekoliko većih cjepanica koje će je podržavati cijelu noć.

Jelo, varivo s komadima kuhana mesa bilo je izvrsno.

Kad smo ispraznili tanjure, Bett Watson donese veliku zdjelu s kolačima od šljiva i lonac kave.

Osim Macklema, svi gosti bijahu gruba izgleda, ali sam vjerovao da se ni ja ne doimam bolje.

Macklem upita:

— Ti si Francuz?

— Dijelom.

— Tvoje mi je lice poznato, Johnie Daniele. Čini mi se da sam te već negdje vidio, ili barem nekoga sličnog tebi.

Slegnuh ramenima.

— Može biti. Tko zna? Mnogo sam se potucalo.

Ne, nije bio zadovoljan odgovorom i on nastavi razgovor. Pitanja su mu bila vrlo lukava, sračunata na to da odgovori vode onome što želi saznati.

Uza sve to bijaše vrlo ugodnim i prihvatljivim sugovornikom.

Zrak u prostoriji postao je težak i topao, čak pretopao. Umoran od silnog pješačenja osjetih pospanost. Znao sam da joj uzrok nije mnogo kilometara u nogama, nego i to što sam hodao oštro, a put bijaše nesiguran i loš.

Ipak, zasad nisam želio spavati, barem ne dok svi ostali ne zaspu.

Odjednom se sjetih papira u džepu od košulje. Dosad nisam imao prilike da ih proučim. Možda ću u njima naći kakav podatak o pokojnikovim rođacima?

Watson i jedan od gostiju pomaknuše stol u stranu i mi rasprostresmo svoje ležaje. Svaki je od nas nosio sa sobom koju deku — bez njih čovjek jednostavno ne može putovati. Čak i u većim prenoćištima ponestane slobodnih kreveta. Pa putnik uvijek mora računati s vlastitim ležajem.

Nakon što pogasiše svijeću te je samo odsjaj vatre nemirno poigravao po stropu, još sam dugo ležao budan i razmišljao.

Ispod pokrivača položih nož. Moj je posao zahtijevao da njime vješto baratam, a većina ljudi nosi ga i kao oružje. Moj je nož uvijek vrlo dobro naoštren, a vrh mu je zašiljen poput igle. Zaspao sam s njime u ruci.

Zadnje čega se sjećam prije no što sam utonuo u san bijaše odsjaj vatre na stropu; tada se naglo probudih i ugledah tamnu spodobu što se bila lagano nadvila nada mnom i povukla s mene pokrivač. Ruka čovjeka krene prema džepu moje košulje. U istom trenutku moja ruka s nožem strelovito pojuri prema prilici.

Kako sam ležao na desnom boku a nož mi bijaše u desnoj ruci, morao sam se, prije no što ću njima zamahnuti prema uljezu, okrenuti na leđa. Razbojnik, tko god on bio, odskoči i nestane.

U trenutku sam bio na nogama; u ruci mi još uvijek bijaše nož. U prostoriji je vladala tama. Ništa se nije micalo. Iz kamina je dopirao slabašan sjaj žeravice, crvenkasti sjaj koji je jedva primjetno poigravao na licima jednih spavača a druga bacao u tamu sjenu.

Spremlivši nož u korice lagano sam se provukao između spavača, uzao žarač i njime razmakao žar u kaminu. Potom sam na njega nabacao nekoliko manjih cjepanica. Vatra se ubrzo razgori i u prostoriji postade svjetlije.

Na podu je ležalo šest spavača; činilo se da su svi u duboku snu. Ogledah se. Ničega neobičnog.

Ipak, jedan od šestorice se pretvarao! Barem jedan, a moglo bi ih biti i više. Nema nikakve sumnje da me netko od njih pokušao orobiti, možda i ubiti.

Koji?

Neko sam vrijeme pozorno promatrao spavače, a onda se vratih do svog ležaja i legoh.

Nisam vjerovao da će me zlikovac napasti još jednom, ali nikad se ne zna. Najvjerojatnije me netko pokušao opljačkati. Ležao sam budan, buljio u strop i osluškivao.

Svanulo je prije no što sam ponovno zadrijemao. Nisam dugo spavao: samo nekoliko minuta; uskoro su svi počeli ustajati.

Navukao sam čizme, ustao i izvadio iz opasača pištolj.

Macklem mi se približi i ispruži desnu ruku.

— Zanimljivo oružje. Smijem li ga pogledati?

Ne mareći za njegove riječi zataknuo sam pištolj za pas, a onda zakopčao kaput kako bih ga sakrio.

— Ti se baš voliš šaliti — rekoh hladno. — Nikad nikome ne posuđujem svoje oružje. — Malo pošutjeh pa dodah: — To je samo obični pištolj kao i svaki drugi.

Watson nas za doručka obavijesti kako močvara prestaje dva-tri kilometara dalje, a put se nastavlja kroz šumu.

Ponovno se prisjetih pokojnikovih papira i moja znatiželja poraste. Svakako ću morati biti sam kad ih budem pregledavao.

Jambe-dé-Bois mi pride i sjede za stol.

— Bilo bi dobro da nastavimo zajedno — predložih.

— Da?

— Bit će sigurnije, mislim.

— Za vas ili za mene?

— Za oba dvojicu. Ne sviđa mi se izgled nekih od ovih ovdje. — Gorostas se ogleda po prostoriji, a njegov glas postade tiši. — Nadam se da se slažeš.

Ihm, a zašto ne bismo pošli zajedno? Ako me on napao noćas, moći ću bolje paziti na njega, ako pak nije, njegova je prisutnost samo poželjna.

— Idete li mojim putem — rekoh — zašto ne?

Kad je i zadnji gost izašao iz krčme, nas dvojica skupismo svoje stvari i spremismo se za polazak.

Tada iznenada rekoh krčmaru koji me zapanjeno promatrao:

— Šest-seđam kilometara odavde, u močvari, naći ćete leš. Pokojnik je bio Englez i netko će ga zacijelo potražiti. Uzmite ovo — dadoh mu kovani novac što sam ga pronašao u malome pokojnikovu novčaniku — i pobrinite se da se nesretnik dostojno pokopa. Na križ neka napiše: Robert Foulsham. Umro je jučer.

Krčmarica me promatrala bez daha; njezine oči bijahu širom otvorene.

Watson uze novac i upita:

— Kako je umro?

— Ubili su ga — odgovorih. — Izboli nožem. Zatim je pao, ili su ga gurnuli u močvaru. Živio je dovoljno dugo da mi ispriča pojedinosti.

— Ubili su ga? Ali tko?

— Mislim da je ubojica jedan od ljudi koji su ovdje noćili. Možda i više njih. Zato sam do sada šutio.

— Je li imao nešto uza se?

— Vrlo malo. Pisat ću njegovoj obitelji. Njegovi će se vjerojatno doći uvjeriti je li dostojno pokopan. — Na trenutak zastanem. — Pobrinite se da to bude u redu, molim vas.

Jambe i ja odmah smo oštro krenuli. Više se nisam brinuo hoće li njegova noga izdržati: bio je jednako dobar pješak kao i ja.

Kad smo već prilično odmakli, moj suputnik reče:

— Mnogo stavljaš na kocku, prijatelju. Postoje stvari u koje je bolje ne dirati.

— Možda. Samo, ja nisam čovjek koji olako može prijeći preko nekih stvari. Najprije ću obavijestiti njegove, a tek onda se pozabaviti svojim poslom.

— Možda sve neće biti tako jednostavno...

Kako je močvara bila vlažna i tamna! Pješaćili smo kroz vječni mrak, ispod isprepletenih grana koje ne propuštaju ni najmanji tračak svjetla. Tlo bijaše crno, prekriveno trulim raslinjem. Uveli listovi mirovali su na površinama ustajalih mlaka, stara iščupana debla ležala u mulju pokazujući svoje sablasno korijenje.

Puteljak je bio gotovo neprohodan, a svaki korak opasan. Ipak, na čvrsto smo tlo stigli bez nezgode.

Ponovno počne puhati hladni vjetar.

Nastavili smo samotnim putem kroz šumu razgovarajući o brodovima i ljudima, olujama na moru, o građi za brodove, jakim lađama te o držanju dobro izgrađenog broda na olujnom moru. Nisam pomorac, premda sam nekoliko puta plovio zaljevom Quebeca, jedrio u Newfoundland, Novu Škotsku i Labrador. Kad mi je bilo deset godina sam sam odjedrio na otok Bonaventura, daleko izvan vidokruga roditeljske kuće. Ali to su učinili i čine mnogi mladići s Gaspéa. Iako, dakle, nisam kušao debelih pučina, ipak znam kako treba graditi brod i što sve zahtijeva njegova gradnja da bi plovidba bila pouzdana.

Za razliku od mene Jambe-de-Bois je jedrio debelim morem; nije bio obični ribar. Plovio je kao noštromo, podizajući jedra te brodski tesar. Pričao mi je o Marseillesu, La Rochelleu, Dieppeu, St. Malou, Bristolu, Genovi. O svemu što mi je ispričao čuo sam još kao dječak: mnogi su Taloni plovili morima, a onaj koji davni predak nije bio jedini gusar u obitelji.

U taj mah smo izbili iza okuke i zastali kao po zapovijedi: nekoliko stotina metara ispred nas išli su Macklem i ostali.

Jambe-de-Bois prokune, ali bijaše prekasno: oni naprijed već su nas bili spazili i odmah se zaustavili kako bi nas pričekali.

— Budi oprezan, momče — reče mi Jambe-de-Bois. — Taj čovjek je zao, veliki prijestupnik, bez imalo morala i milosti. Pružiš li mu i najmanju priliku, on će ti izvaditi srce i pustiti te da iskrvariš.

— Znači, vi ga poznajete?

Jambe bijaše tih, kao da je već rekao previše, a onda gorko odgovori:

— Aha, znam ga, da... Bilo je gadno kad su nam se prvi put sukobili putujući. Dobro ga promatraj i ne vjeruj mu ni minutu. Zbog nečega si potakao njegovu radoznalost, a oni kojima se to događa... umiru. Vidio sam kako se to događa.

Pukovnik Rodney Macklem nas je s osmijehom čekao na putu.

III

— Brzo, mladiću, prije no što stignemo do njih.... Govori tiho jer se daleko čuje... Kamo putuješ?

Jest da sam oklijevao. Tko je on da me to pita? Zar mu doista smijem vjerovali više no Macklemu?

Shvativši da oklijevam, Jambe reče:

— Nas dvojica imamo mnogo više zajedničkog no što ti misliš, mnogo više. On ti želi smrt; i meni također. Ali mi bismo mogli i pozivjeti, zar ne? Što kažeš na to? Hajde, odgovori... Razgovarajmo kao da ne sumnjamo u njihove namjere. Ponašaj se posve prirodno. No?

— Idem u Pittsburgh.

On se namršti.

— Pittsburgh? Što je to?

Ponešto usporismo korake. Odgovorih gotovo šapćući:

— To je novi grad na Zapadu. Na njegovu mjestu nekoć je bila tvrđava Fort Pitt. Tu se susreću dvije rijeke, Allegheny i Monongahela, i na njima ljudi grade brodove za zapadne vode.

— Zapadne vode? Tihi ocean?

— Ne... za plovidbu rijekama. Onuda teku velike rijeke, i to u svim smjerovima. Jeste li čuli za Mississippi?

— Jednom ili dvaput sam njome plovio do New Orleansa. To je zacijelo najveća od svih tih rijeka koje spominješ?

— Nije. Postoji jedna koja je dulja i od nje: Missouri. Izvire daleko na zapadu, u planinskom lancu Stjenjak... U Pittsburghu namjeravaju graditi brodove za zapadne rijeke. I ja ću tamo raditi, a kad dođe vrijeme, sagrađiću i vlastiti parobrod.

— Ako si željan plovidbe, zašto ne odeš na more? Čemu ploviti rijekom?

— Što to govorite, Jambe! Missouri nije obična riječica! Njezine se vode ruše s vrhova planina kroz ogromne kanjone. Duga je oko pet tisuća kilometara i tko zna čega sve nema na putu od njezina izvora do ušća, na njezinim obalama... Sagrađiću parobrod, Jambe, parobrod koji će ploviti do njezinih najviših predjela. Želiš li poći sa mnom, možemo postati ortaci, ali ne želim prijatelja koji će me ostaviti na cjedilu u najtežim trenucima.

Jambe je šutio. Napokon prokune, uzrujan:

— Zašto ne? Idem s tobom, Johnie Daniele, ako se uistinu tako zoveš, jer mi se čini da ćemo udvoje biti sigurniji.

Uto stigismo i do Macklema. Uz njega su stajala još trojica iz krčme.

— Pođite s nama — reče Macklem veselo. — S brojem putnika raste i njihova sigurnost, a ja sam čuo da su Indijanci još uvijek opasni... da i ne govorimo o bijelim razbojnicima.

I tako nastavismo zajedno: Macklem i ja na čelu, trojica bezimenih u sredini, a Jambe-de-Bois na začelju, kao zaštitnica, ali u takvu položaju da je prvi mogao opaziti bilo kakav pokušaj napada na mene, te mi i pomoći.

Drveće se postupno prorijedilo, pojavile se farme. Predvečer smo vidjeli mnoge dječake i djevojčice kako tjeraju stoku s ispaše. Stariji ljudi bi se zaustavili i promatrali nas. Neki su odgovarali na naše prijateljske pozdrave, drugi šutjeli, ali su nas svi promatrali.

A onda ponovno stigismo do neke gostionice. Nije bila poput one u kojoj smo prenoćili, već prostrana, na dva kata, staklenih prozora i s uobičajenom prostorijom u kojoj se jede i pije.

Okupao sam se u povelikoj bačvi s toplom vodom, koju su mi donijeli po narudžbi.

Papiri koje sam izvukao iz džepa pokojnog Foulshama bili su uglavnom nečitki. Među njima bijaše i jedno pismo, očito njegova brata. Iz njega sam razabrao vrlo malo, jer je voda razmočila crnilo koje je zatim zamrljalo papir. Saznao sam da taj brat živi u Londonu i da u pismu nagovara Foulshama da se vrati u Englesku. Tu je bila i njegova adresa.

Nakon kupke sjeo sam za stol i počeo mu pisati. S mnogo obzira iznosio sam ono što se dogodilo. Opisao sam kako sam pronašao nesretnika, u kakvu je stanju bio i kako sam izvadio stvari iz njegovih džepova i sačuvao ih, te naveo da ću mu sve to poslati u London.

Napisao sam i to kako sam uvjeren da je ubojica njegova brata jedan iz družine s kojom sam proveo prošlu

noć, odnosno barem jedan od njih zna tko je ubojica. U pismu sam svakoga od njih potanko opisao, iznoseći sve podatke koji bi mogli dovesti do ubojice.

Tada otvorih nepromočivo platno. Iz njega ispadne nekoliko listova papira. Na svima se govorilo samo o jednom: o barunu Richardu Torvilleu, bezobzirnom pustolovu, pljačkašu, pa i ubojici.

Bio je tu i dugačak popis njegovih zločina počinjenih u Evropi. Iz svega je proizlazilo da se radi o čovjeku vrlo lukavu, o kojem se s jedne strane zna mnogo a s druge gotovo ništa. Nedostajao je čak i njegov vanjski opis!

Foulsham se, dakle, zanimao za svojeg budućeg ubojicu. Zar mu je strašni barun nešto učinio, njemu ili nekome njegovom? Ne, ne, bit će da je to činio službeno. U tom slučaju radi se doista o opasnom čovjeku kad je zbog njega došao čak u Ameriku...

Bilo kako bilo, on je svoje obavio, a sada se omčca steže oko njegova vrata. Tâ posjedujem ove papire koje ubojicu nikako ne ostavljaju spokojnim.

Nisam se osjećao nimalo dobro.

Spremio sam papire natrag u platno, a zamotuljak vratio natrag u džep na košulji. Zatim sam pomało i dršćući sišao u blagovaonicu.

Bila je prazna.

U malom uredu u koji se ulazilo iz blagovaonice, pronašao sam Simona Tatea, vlasnika gostionice.

— Gospodine! — Zatvorio sam vrata za sobom. — Molim vas da mi pomognete. Radi se o ubojstvu.

Čovjek je polagano podigao glavu i zagledao se u mene. Pri tome je isto tako polagano odložio svoje pero. Bilo je očito da ne zna što bi mislio o mojim riječima.

Uto ja već izvadih vrećicu sa zlatnicima što sam je pronašao u Foulshama, te je položio na stol.

— Ubojica nije dospio opljačkati svoju žrtvu. Evo, to sam pronašao u nesretnika... Kad je već bio mrtav... Bit ćete tako ljubazni pa ćete mi izdati potvrdu na tu svotu...

Gostioničar je sve začuđenije gledao tren novac tren mene.

Zatim sam mu u glavnim crtama ispričao što se dogodilo u močvari, te

naveo svoju želju da zlatnike i papire što sam ih pronašao u pokojnika pošalje njegovu bratu.

Bilo je očito da je Simon Tate prije svega poslovan čovjek. Njegova su pitanja bila malobrojna, a odnosila se samo na najvažnije, pa sam već poslije četvrt sata krenuo iz njegova ureda, s priznanicom u novčarki i sa saznanjem da će pošiljka sa čekom i papirima prvom poštom u London.

Jambe-de-Bois me čekao pred gostionicom, upijajući zrake sunca. Gledao me žmirkajući; jedan kapak mu bijaše poluzatvoren.

— Otišli su. Odjahali.

— Tko to?

— Macklem i ostali. Pitao je za tebe...

Macklem je, dakle, otišao, ali kako daleko? U stvari, na njega i nisam mislio toliko koliko na onog prilično opasnog čovjeka uz njega. Rade li zajedno? Ili možda, kao Jambe-de-Bois i ja, jednostavno samo zajedno putuju?

U taj mah ugledao sam djevojku...

IV

Bila je mlada i uistinu dražesna. Uz nju su jahala dva muškarca.

Jedan bijaše srednjih godina, snažne građe, kose boje pijeska koja je već pomalo sijedila. Njegove su vilice bile čvrste, a ja ne znam zašto zaključih da bi mogao biti podrijetlom Škot.

Drugi, još prilično mlad i ljepuskast, nije bio osobito jak.

Zaustaviše se točno pred ulazom u krčmu a djevojka me pogleda u oči.

— Mladiću, mogu li razgovarati s gospodarom?

Zasmeta me nešto drsko u njezinu glasu.

— Možete, ako vam je do toga — odgovorih nemarno. — Mislim da bi mogao biti unutra... ukoliko nije izišao.

Njezino se lice lagano zacrvenje — nisam bio siguran da li od ljutine ili zbunjenosti.

— Molim vas... ako je još unutra... da ga pozovete da na trenutak izađe.

— Naravno...

Kako sam mogao odbiti?

Ušao sam u krčmu i povikao:

— Gospodine Tate? Želi vas vidjeti jedna mlada dama... čini mi se i dva gospodina...

Bez ikakve suvišne žurbe gostioničar došeta do izlaznih vrata, a kad se zagledao u došljake na konjima, na njegovu se licu pojavi osmijeh.

— Gospođice Majoribanks! Zaista ste me usrećili svojim posjetom. Upravo sam mislio na vas.

On joj pruži ruku. Djevojka je prihvatila i oslonivši se o nju sjaše, lagano, otmjeno.

Kad je dodirnula tlo, potpuno promijenila držanje, tijelo joj se uspravi, ruka dohvati rub duge haljine, i ona krene prema ulazu u krčmu.

— Jeste li čuli štogod o svom bratu, gospođice Majoribanks?

Ona zastane.

— Ne, gospodine Tate, nisam. Više sam nego zabrinuta. Zato sam i navratila.

Uđu u gostionicu. Njezina dva pratioca sjašu, a stariji me pri tome ošine brzim i oštrim pogledom, kao da me istodobno ocjenjuje i opominje. Odmah zatim pogleda i Jambe-de-Boisa. Njega je proučavao mnogo duže i temeljitije.

— Ako mene pitaš — reče mlađi starijem čovjeku — ja držim da je sve ovo glupo. Da je Charles živ, kako ona vjeruje, već bi se odavno vratio. Ako je stradao, što bismo mogli učiniti za njega?

— On je njezin brat — odgovori stari ukočeno — i ona će učiniti sve što je u ljudskoj moći da sazna istinu. Jesi li se, možda, upitao što bi u ovoj prilici učinio njezin otac? Nesumnjivo je da bi postupio na isti način.

— Ja i dalje mislim da je to besmisleno.

— Možda i jest, ali ona će ipak uraditi ono što je odlučila. To bi morao znati. Da sam na tvom mjestu, ne bih je od toga pokušavao odvratiti.

Zatim je slegnuo ramenima.

— I ja sam pokušao nešto slično, ali me jednostavno nije htjela slušati.

Nakon toga su sva tri konja zavezali za prečku ispred ulaznih vrata i ušli unutra.

Nisam znao što da radim. Nikad prije nisam sreo djevojku koja bi me već samom svojom pojavom prisilila da je poželim vidjeti još jednom. Ovaj put se dogodilo upravo tako.

Uhvatio sam samog sebe kako ponavljam cijeli prizor koji se netom odigrao. Što mi je zapravo rekla, pitao sam se. Tko je ona?

Možda ne živi daleko, jer ju Simon Tate poznaje. Možda češće navraća ovamo? Kamo bi drugamo odlazila? Kraj je rijetko naseljen, posvuda samo polja, livade, brzi potoci.

Naglo sam odlučio; ušao u blagovaonicu i sjeo za stol do prozora. Tate me pogleda, pomalo iznenađen. Djevojka i njezini pratioci sjedili su okrenuti leđima. Naručih čašu jabukovače, samo kao opravdanje što sam ovdje. U stvari jedino sam želio još jednom vidjeti djevojku.

A ona je upravo nešto govorila.

— Gospodine Tate, zadnje mjesto odakle nam se Charles javio bijaše St. Louis. Namjeravao je krenuti prema Missouriju, to je jedna od tamošnjih velikih rijeka, s nekolicinom vladinih ljudi, nekim znanstvenicima... istraživačima... tako nešto. Ali to se dogodilo prije više mjeseci.

— Morate shvatiti — natukne Tate — da pošta putuje vrlo polako. Njihova ekspedicija zacijelo dobro napreduje.

— Shvaćam ja da pošta kasni: pismo koje sam primila moj je brat, sudeći po datumu na njemu, pisao čak dva mjeseca ranije.

Djevojka se ukoči i odlučno pogleda gostioničara u oči.

— Gospodine Tate, ja sve više vjerujem da je pismo zakasnilo iz drugog razloga. Pretpostavljam da ga je netko namjerno zadržavao.

— Zadržavao? — Gostioničar je očito bio zbunjen. — Kako ste uopće došli na takvu pomisao? Tko bi imao razloga da zadržava pismo brata upućeno sestri?

— Vjerujem da je do toga došlo zato što je moj brat otkrio nešto što netko drži u tajnosti. Ne moram vam, nadam se, dokazivati da predobro poznajem bratov pečat. Nov je, i nije poput onoga kojim je bilo zapečaćeno pismo. Zaključila sam da je netko otkinuo bratov pečat, pročitao pismo, a onda

ga iznova zapečatio, ustanovivši da u pismu nema ničega što bi moglo biti pogubno za njega.

— Bojim se, gospodice Majoribanks, da je sve to ipak samo plod vaše fantazije... Hoću reći, vaš brat je strasni znanstvenik. Vrlo je spretan... poznat u svoj struci... Vjerojatno se zadržao u svoj rad i jednostavno zaboravio sve ostalo. Mislim da biste morali biti strpljiviji.

— Ja znam da je moj brat u ozbiljnoj neprilici, gospodine Tate. Možda je u zarobljeništvu ili su ga čak ubili. Htjela sam vam reći da sam čvrsto odlučila krenuti na Zapad i otkriti što se događa.

— Ali molim vas! — prosvjedovao je Tate. — Sve je to najobičnije pretjerivanje. Vi ne znate dovoljno...

— Znam! Kad smo brat i ja bili mali, igrali smo se svih vrsta igara, kao uostalom i sva ostala djeca: rata, zarobljavanja, otpora, oslobađanja... znate već kakva su djeca. Svoju smo zemlju zvali, još uvijek ne znam odakle mom bratu upravo to ime, »Iggisfeld«...

— Razumijem, ali...

— Ništa vi ne razumijete... Molim vas, poslušajte me... U susjedstvu je stanovala neka djevojčica koju smo oboje istinski mrzili. Ona je nekako saznala za našu igru. Vjerojatno je prisluškivala dok smo bili zabavljeni igrom. Onda nas je počela zadirkivati. Zvala se Pucinara... tako i nikako drugačije. Od tada je »Pucinara« za nas postalo ime za svaku vrst neprijatelja...

— Da, naravno, ali ja ne vidim...

— Molim vas, gospodine Tate, pročitajte ovo.

Odlučnim pokretom djevojka pruži zbunjenom gostioničaru ispisani list papira.

Ovaj ga prihvati, i — na moju sreću — počne čitati naglas.

Kao što sam odmah pretpostavio, radilo se o pismu djevojčina brata.

Nakon kratkog izvještaja o svom zdravlju, putovanju i raspoloženju u ekspediciji, Charles Majoribanks je nabrojao desetak biljaka, s njihovim pučkim i znanstvenim nazivima, koje je putem pronašao. Pismo je nastavio s opisima nekoliko leptira i pauka na

kojima je također iskatio svoju istraživačku strast.

Tada je nadodao:

»Zacijelo će te zanimati da sam saznao za neobično opasnu zarazu, neku vrst Pucinare, koja će, ako se uskoro ne zaustavi, nanijeti mnogim ljudima Iggisfelda veliku štetu. Pokušat ću nešto više saznati o njoj. A ako joj sam ne doskočim, javit ću ti barem dokle sam stigao u svojim proučavanjima. Tada ćemo, zar ne, potražiti pomoć i drugih znanstvenika, možda uspješnijih specijalista za opasnosti te vrste...

Nakon što je prvi put pročitao pismo glasno, Tate ga drugi put pročitao u sebi. Pri tome je nekoliko puta zaključio glavom.

Na kraju odvoji pogled od papira i vrlo ozbiljno lice zapita:

— Što vi mislite da ovo znači?

— Gospodine Tate, sve ove biljke i svi ovi leptiri koje moj brat spominje nisu ništa neobično. Nalazimo ih na svakoj livadi. Na temelju toga sam zaključila da ih moj brat spominje samo zato kako bi na taj način zaveo pozornost nekoga tko će možda čitati pismo od onoga što slijedi. A što u stvari slijedi? Zaključila sam, dobro poznavajući svojeg brata i njegov način izražavanja, da je on nehotice saznao ili za neku opasnu razbojničku družinu, možda krijumčare, ili nešto slično...

Dok je to izgovarala, gostioničar je zamišljeno promatrao djevojku. Kad je sva uzbuđena zašutjela, on je vrlo ozbiljnim glasom zapita:

— Gospođice Majoribanks, vi ste još vrlo mladi. Vi ste... koliko vam je...

— Devetnaest, gospodine Tate. I mnogo i malo, zar ne?

Tate se nasmije i slegne ramenima. Onda se ponovno uozbilji i reče:

— Ako je pola onoga što ste rekli istina, bilo bi krajnje ludo i nepromišljeno da upravo vi krenete na Zapad, u pomoć bratu. To je posao za... oprostite... odrasle ljude... muškarce... Vi biste svojem bratu mogla samo smetati... Što vi znate o borbama s razbojnicima, krijumčarima?... To su ljudi bez imalo obzira čak i prema lijepim djevojkama... Hajde, kažite, kako to mislite pomoći bratu?

— Znam jedno ime.

— Ime? Ne šalite se.

— Nije mi ni nakraj pameti da se šalim... Nedavno sam upoznala nekog Engleza... Tražio je mogeg oca... Nije znao da je nedavno umro... Vi znate da je moj otac znao mnogo o ljudima u cijeloj zemlji...

— Imao je izvanredno pamćenje...

— Ne samo pamćenje... Sve što mu se činilo zanimljivo, on je i bilježio... Dakle taj Englez se zanimao za nekog pustolova, pljačkaša i razbojnika koji je u Evropi izvršio mnogo zločina, odande pobjegao, i ovdje počeo organizirati razbojničku družinu koja bi istodobno djelovala na nekoliko mjesta...

— I sve vam je to taj Englez ispričao?

— Morao je kako bi me privolio da zavirim u oćeve papire...

— I vi mislite da taj pustolov ima nekakve veze s onim o čemu piše vaš brat?

— Gotovo sam uvjerena...

— Kako se zove taj pustolov?

— Barun Torville...

V

— Torville! — kriknuo sam protiv svoje volje i umalo mi iz ruke nije ispala čaša, a ja sam čovjek kojega je više nego teško zateći nespremnog.

Djevojka se naglo okrenula. Tek sada je postala svjesna moje prisutnosti.

— Vi prislušujete tuđe razgovore! To nije dostojno istinskog džentlmena. Gospodine, razočarali ste me — reče ona ljutito.

Okrenula su se i dva muškarca što su je dopratili. Na licu mlađega održavao se neskriveni bijes. Stariji me je samo proučavao, kao da na mojem licu želi otkriti nešto u što još nije potpuno uvjeren.

Gostioničar me, naprotiv, gledao gotovo prijateljski. Kao da su mi njegove oči nešto poručivale.

Tada mi okrenuše leđa.

Odmah zatim skupili su glave i svoj razgovor nastavili šapćući.

Na žalost, ma koliko napinjao sluh, više nisam mogao razabrati ni riječi.

No zar sam se zbog toga smio na njih naljutiti?

Oštre djevojčine riječi nisu me povrijedile. Sada sam mislio na njih sa smiješkom. U stvari, manje me zanimalo što je rekla a mnogo više kako se pri tom doimala. Da, bila je prekrasna. Jednostavno više nisam mogao shvatiti kako bi se lako moglo dogoditi da već sutra zauvijek nestane ispred mojih očiju. Takva pomisao nanosila mi je oštru, gotovo fizičku bol. Koliko god to zvučalo nevjerovatno, ali ja sam se nakon tih nekoliko minuta prvog viđenja osjećao kao da je djevojka postala neodvojivi dio mene.

Tada ipak u meni proradi osjećaj obzirnosti.

U jednom sam gutljaju popio svoju jabukovaču, stavio na stol novčić, ustao i pošao prema vratima. Pri tome nisam propustio da dobacim još koji pogled mladoj ljepotici. No njezina leđa nisu nimalo marila za moje divljenje.

Taman sam dohvatio kvaku, kad od stola ustane stariji pratilac djevojke i domahne mi rukom.

Što ovaj želi od mene, zapitah se, ali nekako bezbrižno.

Čovjeka sam pričekao tri koraka ispred vrata gostionice.

Prilazeći mi, on reče:

— Gospodine, zovem se Macaire. Želio bih s vama porazgovoriti.

Odmah mi se dopao. U njemu se naziralo veliko i iskreno poštenje, a sviđalo mi se i samopouzdanje s kojim mi je prišao.

— Ja sam John Daniel — rekoh. Nisam vidio nikakav razlog zašto da se sada odjednom odrekнем svojega tako zgodno smišljenog imena.

— Čini se da ste čuli za tog Torvillea?

Ukratko sam mu objasnio što se sve dogodilo u močvari, kako sam jutros zavirio u papire nesretnog Engleza te što sam u njima pročitao. Opisao sam mu također Jambeovo i svoje dosadašnje zajedničko putovanje.

— U onoj prvoj krčmi... niste nikome ništa pripovijedali o ubojstvu?

— Pričekao sam sa svi odu, a onda sam krčmaru dao novac i zamolio ga da pokopa nesretnika. Lice nekih gostiju nisu mi se nimalo sviđjela.

Macaire je nekoliko trenutaka napregnuto razmišljao o onome što sam mu ispričao i pri tom nespokojno lupkao prstima po motki za koju su bili vezani konji.

— Možda su neki od tih ljudi još uvijek u blizini? — reče.

— Nije isključeno. Ja ih ne poznajem, ali jedan mi se od njih nimalo ne sviđa. Nikada mu ne bih povjervao ni jednu jedinu riječ. Ipak moram priznati da o svima njima ne znam baš ništa.

— Hvala vam. O svemu tome porazgovorit ću s gospođicom Majoribanks.

— Bojim se da joj nisam po volji — rekoh pomalo lukavo.

On se nasmije.

— Ne žurite s mišljenjem o njoj. Ta djevojka je prije svega vrlo ponosna! No ona je usto i izvanredno dobar čovjek. — Zatim se uozbilji. — Vi ne ostajete ovdje?

— Ovo nije mjesto za graditelje brodova — rekoh. — Žurim onamo gdje se oni uistinu grade.

— Svakako — složi se on sa mnom. — Divna je stvar raditi s drvom, a što se toga tiče, ima ga nešto i kod nas. U ovim šumama rastu divan javor, hrast, bukva. Graditi... ah, to mi se sviđa. Dobra je to stvar, graditi, načiniti nešto što će te poslije slušati, olakšati tvoj život...

Tada mi pruži ruku.

— Pa, neka vam je sa srećom. Od svega vam srca želim lagan put... i da stignete onamo kamo ste naumili.

— I ja vama... i vašima — odgovorih.

Nedaleko me još uvijek čekao Jambe-de-Bois. Kad sam mu napokon prišao, reče:

— Možda ćemo u selu moći nabaviti konje?

— Tada krenimo onamo — odgovorih mu.

Jedva smo načinili nekoliko koraka, a na vratima gostionice pojavi se Simon Tate.

— Vi odlazite?

— Da.

On mi priđe. Lice mu bijaše vrlo ozbiljno.

— One papire neću poslati poštom. Moram smisliti nešto pouzdanije. Ti razbojnici... taj barun... Moglo bi sve to postati ozbiljnije nego sam u prvi mah pomišljao.

Tada se razidosmo.

Jambe i ja krenemo put sela.

Setnja ljudima pruža priliku za razmišljanje, a ni sa mnom nije drugačije. Kad me opsjednu ozbiljni problemi, šetam i puštam da mi misli lutaju. Ako zatreba, dakako, razmišljam o onome što je u tom trenutku najvažnije.

Ni Torville nije bio daleko od mojih misli, premda sam se trudio da, kako se kaže, gledam svoja posla. Uostalom, postoje toliki državni službenici koji su dobro plaćeni da se brinu o ljudima kao što je Torville, čiju su spretnost i opasnost možda ponešto i precijenili.

Tada se moje misli polako vrate onome što mi se u tom trenutku činilo mnogo važnijim, tj. gospodici Majoribanks.

Premda očito nije imala osobito mišljenje o meni, divio sam se njezinu načinu razmišljanja, i tome kako se strmoglavito obara na stvari koje su joj važne. Dakako da sam i ja držao da je glupo krenuti na Zapad, u potragu za bratom koji najvjerojatnije uopće nije u opasnosti. Svi znaju da je pošta vrlo nepouzdana ustanova, te da su mnogi koji je raznose nemarni službenici i rado se zaustavljaju po usputnim krčmama radi jednog pića... ili dva, tri...

U selu bijaše svega nekoliko jednostavnih kuća s trgovinom, kovačnicom, malom krčmom, konjušnicom. Ostalo bijahu stambene potleušice.

— Nećemo ništa govoriti o tome da želimo kupiti konja ili mulu — rekao Jambeu. — Otići ćemo na piće u krčmu i pričati kamo smo naumili. A onda, ako nam netko predloži...

Na nogostupu ispred ulaza u krčmu besposličarilo je desetak ljudi. Jedan od njih je imao prilično velik trbuh što se jedva smjestio u vrlo prljavu košulju. Njegove su me prodorne oči promotrile od glave do pete, a onda se zaustavile na mom suputniku.

Podsjećao me na čovjeka kojemu su posao konji, a i zaudarao je na njih. Najprije nemarno prođoh pokraj njega, onda se zaustavih pa se vratih.

— Kakve su ovdje cijene? Može li u vas radnik živjeti od svog rada? — upitah ga.

— Pa, može se podnijeti — reče neodređeno. Zatim se zagleda u moju krcatu vreću. — Ovo je, čini se, prilično teško. Čovjek mora biti prilično jak da to može nositi duže vrijeme...

— Upravo tako — složih se. — Pokušao sam se s jednim čovjekom nagoditi za cijenu njegove mule, ali nije popuštao. Na kraju sam zaključio da ću proći mnogo jeftinije ako vreću nastavim nositi na vlastitim leđima.

— Hm, da, bit će da je tako — promrmlja debeli, ali je bilo očito da on nikada ne bi pristao na takav napor. Dapače, mogao sam pretpostaviti da me on zbog moje odluke drži za budalu.

Jambe i ja udosmo u krčmu i sjedosmo za stol pokraj prozora. Moj prijatelj odsepeša do uzanog prozorčića kuhinje i zatraži dva piva.

Vlasnik nas hitro usluži, a ja mu odmah platih. Izraz njegova lica se promijenio: iznenađeno je buljio u novac na mom dlanu. Tada glavom pokazuje prema ulici.

— Nije nimalo preporučljivo pješice putovati ovim predjelima — upozori me. — Bilo bi dobro kad biste nabavili konja... možda i dva...

— Preskupo je to za nas — odgovorih mu.

— Mogli bismo ga prodati kad stigemo na cilj našeg putovanja — predloži Jambe.

— Da, to bismo ulstinu mogli učiniti, ali mi smo bez konja, a ja sumnjam da tko u ovom selu ima kakvog na prodaju... ili barem mulu...

U taj mah u krčmu uđe trbonja, onaj u prljavoj košulji, i pogleda prema našem stolu. Nanjušio je mogućnost dobre trgovine, a od zadnjeg posla kojeg je sklopio zacijelo je prošlo već nekoliko dana.

Krčmar i on očito bijahu prijatelji. Nije bilo sumnje da su jedan drugome pomagali.

Trbonja došeta do našeg stola, s vrčem jabukovače u ruci. Dohvati jednom od slobodnih stolica i okrene je tako da se, kad je sjeo, rukama mogao osloniti na njen naslon.

— Pristajete li, gospodo, da vam se na trenutak pridružim? — upita.

Ja zarežim:

— Već ste to učinili, gospodine! A s obzirom da ste usput donijeli i piće, dobro došli.

On se nasmije.

— Znači, nije vam ni nakraj pameti da mi platite još jedan vrčić?

— Kad mi netko namjerava prodati konja, mislim da bi on trebao častiti.

Konjušar se ponovno nasmije.

— Pametni ste, zar ne? Dakle, mladi čovče, ne kažem da ne kanim trgovati s vama. Osim toga, uopće nije lijepo vidjeti simpatičnog momka poput vas, momka kojemu ne gine uspjeh u životu... pa, ovaj, nije vas zgodno vidjeti kako okolo pješačite s tom užasnom vrećom.

— Jak sam.

— To vidim — prizna on, pa pogleda moja jaka prsa i široka ramena snažnih mišića. — Čovjek bi morao biti slijep da ne vidi tako nešto.

Bilo je očito da mu je nešto na pameti jer me je i dalje znatiželjno promatrao.

— U ovom kraju živi nekoliko vrlo snažnih mladića. Šteta što ste samo u prolazu. Mogao bih vam organizirati jedno zanimljivo rvanje. — Njegove se obrve skupiše. — Vi znate rvati?

— Pa...

Oklievao sam dovoljno dugo da moj sugovornik može pomisliti kako sam neodlučan. Na kraju rekoh:

— Možda bih se ipak mogao boriti. Mislim da nisam slab — dodah tobože nesigurno.

Nije bilo razloga da mu kažem kako sam u stanju pobijediti svakoga tko se tim sportom bavi u Quebecu, Novoj Škotskoj i Newfoundlandu. U lučkim gradovima mladi se ljudi često prijateljski rvu kako bi iskušali svoju snagu i dane učinili manje sivim. Priređuju se i natjecanja. I ja sam u njima sudjelovao, ali uvijek jedino kako bih isporbao svoju snagu.

Ne samo što sam bio jak, već sam stekao i zamjenu vještinu. Naime, u našoj je obitelji rvanje tradicije još od prvog Talona, onog starog osobe-njaka što je učio rvati u Indiji, Kini i Japanu. Imao je samo jednu ruku, ali se govorilo da usprkos tome nikad nije izgubio ni jednu borbu.

Dobro je izvježbao i svoje sinove, i to u najtežoj školi: kod kuće. Na taj

je način ova vještina prelazila s oca na sina.

— U nas se u svako doba nađe rvača koji su spremni na malo sportsko nadmetanje — reče debeli. — Imamo, dapače, mjesnog šampiona... Neely Halla. Jak je i uglavnom uvijek pobijedi svog protivnika. Pobijedio je sve osim Sama Purdyja. Ovoga još nitko nije pobijedio.

— Kako to da onda taj drugi nije šampion?

— On nije sportaš. Jednostavno je izvanredno jak čovjek. Osim toga živi u gradu.

— Izvanredno jak? Možda malo pretjerujete — sumnjičavao će moj suputnik s jednom nogom.

— Nimalo ne pretjerujem! U stanju je pobijediti dvojicu odjednom. I nikako da nađe sebi ravnog. Prije dva mjeseca ovuda se prolazio neki poznati rvač. U nekoliko je borbi pobijedio sve u okolici, ali ga je Purdy smotao u trenutku. Ma on vam je pravi div. Ni sam nije potpuno svjestan svoje bikovske snage.

— U redu, rvat ću se s njime — rekoh ravnodušno. — Onako, radi zabave, znate.

Trbonja koji je mirisao na konje i, vjerojatno bio konjušar, nasmije se.

— Radi zabave? S Purdyjem? Tu nema zabave, mladiću. On je gadan protivnik.

— Nisam mislio na Purdyja... već na tog vašeg »mjesnog šampiona« Neely Halla... Što se mene tiče, možemo se odmah boriti... Pretpostavljam, zatim, da će nas svi doći gledati i zacijelo će se netko htjeti kladiti.

Pogledao me neodlučno.

— Nisam vas shvatio: jeste li vi za pošteno, muško kladenje od kojega svijet postaje ljepši, uzbudljiviji, ili ste... poput tamo nekih ... babe!... protiv kladenja?

— Pa... ako oklade nisu previsoke... Osim toga, ne poznajem tog Halla, a i stranac sam. Možda to uopće neće biti poštena borba?

— Oh, bit će, kako ne! — uzruja se trbušasti konjušar. — Naši momci su poštteni. Njihovim žilama teče poštena sportska krv!

Jambe-de-Bois ga pogleda; u očima mu se nazirao neki meni do sada nepoznati poguban sjaj.

— Da, bit će pošteno — reče hladno. — Za to ću se osobno pobrinuti.

Konjušar ga nelagodno pogleda.

Moj prijatelj je govorio posve mirno, ali se u njegovim riječima krila željezna odlučnost. Buljeći u njega, trbušasti osjeti kako ga prolaze ledeni srsi.

— Neely stanuje u blizini i borba se može još danas održati... Nađe li se usto u vas i nešto novaca za okladu...

Brzo ustane i ode.

Kad je otišao, Jambe-de-Bois me ozbiljno pogleda.

— Ti zacijslo znaš kako su neki od ovih seoskih mladića jaki? Često se za dugih večeri međusobno bore, također i o praznicima, i mnogi su od njih stekli zamjernu vještinu. Jesi li ikada u životu rvaao?

— Tu i tamo... Kad sam išao u školu...

— U kakvu školu, do vraga? — Jambe-de-Boisov glas bijaše pun prijetnje. — Ovo neće biti ni nalik na dačke igrarije, a ti ćeš stradati bez razloga.

— Potreban mi je konj — odgovorih mirno. — U stvari, želim tri konja... ili mule: jednu životinju za sebe, drugu za vas, treću da nam ponese prtljagu.

— Kladit ćeš se?

— Razumljivo. Odjednom je postao miran i tih.

A ja sam razmišljao kako se zbog širine mojih ramena doimam manjim no u stvari jesam. Svaki dio mog tijela po jedan je preko kosti pažljivo i čvrsto složen mišić, pa se čini da sam desetak kilograma lakši od svoje stvarne težine. Sve mi je to, dakako, išlo naruku; pri tome ne valja zaboraviti da u ovom kraju ništa nisu znali o meni.

VI

Lijepih je konja bilo u mjestu napretek; nekoliko lijepih škopaca i jedna kobila prihvatljiva oblića. Vidjeli smo i jednog pastuha, ali takvi mogu jahaću donijeti samo neprimlike.

Onda je moju pozornost zaokupilo nekoliko konja u koralu pokraj koje-ga smo upravo prolazili. Sve to bijahu snažne životinje gustih griva. Ni jedna od njih nije bila viša od metar i pol, ali sve bijahu čvrste građe.

Uz konje je stajala i jedna mula, tužna, ali nadasve mudra pogleda. Bila je crna, s bjelkastim krugovima oko oba oka. Kad je opazila kako je promatram, spusti glavu i nemarno se oglosi.

Moj prijatelj je gledao konje i mulu nepovjerljivo tresući glavom.

— Želim da znaš kako baš nisam najbolji u sedlu — reče oštro. — Radije bih nastavio pješice.

— Zacijslo nije tako loše kako mislite... Ili, recimo: mula bi nam mogla nositi stvari...

— A, s tim se već slažem. Ali jahanje... Čim pomislim na to, počinje mi se okretati utroba.

Vratili smo se u krčmu i sjeli za isti stol. Vlasnik nam polagano pride, pažljivo promatrajući moja jaka ramena.

— Dakle, borit ćete se — reče. — Neely je dobar borac, vrlo jak i spretan rvač.

— Je li visok?

— I viši i jači od vas, i kad biste imali petnaest kilograma više. Sve je dosad pobijedio... osim Purdyja, naravno.

Naglo se uozbiljio.

— Purdy gotovo i nije čovjek. Okrutan je; ne bori se iz sportskih pobuda, već da bi nanio bol i patnju... Mnogi bi masno platili samo da ga vide pobijeden.

— Bit će i toga. Pobijedim li Neelyja, pokušat ću i s njim.

— Vi? — uzvike krčmar prijezirno. — Živog će vas pojesti.

U krčmu uđe konjušar-trbonja. Sav je sijao od zadovoljstva. Spretno se provukao između stolova i prišao nam trljajući ruke. Posao je bio zaključen.

— Neely će se boriti s vama. Upravo ovdje, pred krčmom, večeras o zalasku sunca. Na tratini s druge strane ceste. Jeste li zadovoljni?

Slegnuh ramenima.

— Ja vam nisam rekao da ću se neizostavno boriti. Kakva mi korist od svega toga? Zar vjerujete da silno žudim za slomljenim nosom?

— Možete se kladiti. Možete sklopiti koliko god želite oklada... a i vaš prijatelj, također.

— Mogu vrlo malo ponuditi — rekoх razočarano. — A vi imate konje... Korral je, naravno, vaš, zar ne?

— Da, moj je. Tko vam je... Hej, vi govorite o konjima!

Bio je zatečen.

— Ja nisam spomenuo nikakve konje. Mislio sam možda dva-tri dolara...

— Gubite vrijeme. Nudim ulog od dvadeset engleskih funti, a zauzvrat zahtijevam tri životinje iz korala: onog jakog sivca s tri bijele noge, tamnosmeđeg i mulu.

Njegove se oči naglo zasjene, a lice mu postane zabrinuto.

— Nisam mislio na takvu vrst oklade. Računao sam... pa, ovaj, samo na sportsku okladu... onako ... radi zabave... kao među prijateljima...

Moj je prezir bio očit.

— Zao mi je. Vi ćete se kladiti radi zabave, a ja ću za to vrijeme svoj nos zabadati u prašinu. I vi sve to nazivate prijateljstvom... Da, »prijatelju«, a što je sa mnom? Bolje, zaboravite sve to...

— Znači, nećete se boriti?

— Tko bi se pametan na ovome svijetu borio samo radi tuđe zabave? Zao mi je što smo se krivo razumijeli... Mi odlazimo...

— Ali ja sam već poslao po Neelyja! Već sam svima rekao...

— Vaša stvar. Moja ponuda još uvijek vrijedi: dvadeset engleskih funti naprama vaše tri životinje. Uzmite ili ostavite.

Trbonja prodrma glavom, ali je i dalje ostao sjediti za stolom.

Glumeći nezadovoljstvo ustadoх od stola pa dugim koracima iziđoх iz krčme. Neko sam vrijeme stajao pred vratima i gledao niz put. Dugo je vladala tišina, kao da je sve na svijetu zamrlo, a onda se u daljini pojavise jahači.

Kad su se malo približili, prepoznao sam gospođicu Majoribanks, Macairea i Simona Tatea. Za njima se polagano vukao mladić.

Tate me pogleda i zauzda konja.

— Još uvijek ste ovdje? — zapita sumnjičavo.

— Pa — rekoх — malo smo se upetljali u život ovog slatkog mjestašca. Čuje se da ovdje živi nekakav poznati rvač, pa me sada pokušavaju nagovoriti da se s njim ogledam. Ali onaj vlasnik konja... konjski trgovac... konjušar... što li je...

— Mislite na Kimballa?

— Čudan svat. Sve je to njegova zamisao. Ali, ne želi se ozbiljno kladiti kako bih se imao zašto valjati po prašini. Sve nešto bunca o zabavi.

— Bojite li se? — upita djevojka.

Slegnuх ramenima.

— Možda ... Ipak, ne vjerujem da je doista opasan. Obična seoska naklapanja. Onaj s kojim se doista želim boriti, zove se, mislim, Purdy. Kažu da je...

— Purdy! — poviče Tate. — Bojim se da s vašom pameću nešto nije u redu. Zadnji koji se s njim rvao izgubio je u borbi oko.

— Vrijeme je da ga naučim pameti — predložih.

Gospođica Majoribanks slijevne.

— Dakle, od svih uobraženih ljudi koje sam u životu upoznala, vi ste...

— Lijepo od vas što ste to naposljetku zamijetili — odgovorih ljubazno. — Već sam se pobojao da mi je svaki trud uzaludan... Na žalost, moje su želje jedno a stvarnost drugo... Čini se, naime, da ću se najprije morati boriti s Neely Hallom.

— Nemate nikakvih izgleda — s visoka će ona. — Znam Neelyja. Vrlo je jak.

— Rado vam vjerujem, gospođice. No kako da shvatim slijedeće: predložio sam tom Kimballu da se okladi-mo: ja sam nudio dvadeset funti s time da on u okladu uloži dva konja i mulu, a on se odmah povukao. Ne znači li to da Kimball ne vjeruje u snagu mog protivnika?

Najednom se na vratima krčme pojavio uzrujani trbonja.

— Nije istina! Prihvaćam okladu!

Gospođica Majoribanks zasja od zadovoljstva i pogleda me podrugljivo se smijući.

— Zar je dvadeset funti sve vaše golemo bogatstvo?

Hajde, zavarite u džepove!

— Posjedujem još deset funti.

— Tada ću se i ja s vama okladiti. Dajem petnaest funti za deset vaših da će Neely pobijediti!

— Gospodice, jeste li sigurni da upravo to želite? — opomenuh je. — Hoću reći, nisam znao...

— Niste znali da bi se i jedna dama mogla kladiti. Pa, mnoge su to već učinile, a ovaj put ću i ja.

— Gospodice — Macaire će prijazno — da sam na vašem mjestu, ne bih to učinio. Vi ne poznajete ovog mladića.

— Znam ga već toliko da osjećam neodoljivu želju da ga Neely malo provuče po prašini! — rekla je osorno. — Hajdemo u krčmu. Silno se radujem.

Macaire joj pruži ruku i ona, oslonivši se o nju, sjaše, a potom prođe kraj mene kao da uopće ne postojim. Dok me je mimoilazila, osjetih slab ali vrlo ugodan mkomiris.

Neely Hall je sa svoje farme stigao u grad kolima. Uistinu bijaše visok i jak, usto nekoliko godina stariji od mene. Jedva me je kojiput pogledao.

Pripreme, upoznavanje i sve ostalo tome nalik ovdje je bilo nepoznato. Jednostavno smo izašli na tratinu i skinuli kapute.

Momku se nekamo žurilo: brzo mi se primakao, a onda naglo sagnuo prema mojim nogama u namjeri da me podigne u zrak i tresne u zemlju. Ja se izmakoh u stranu i pri tom ga žestoko gurnuh kako bih ga izbacio iz ravnoteže.

Posrnuo je, ali se brzo pribrao i ponovno napao.

U prvim sam trenucima borbe nastojao doznati koliko taj Hall u stvari zna o rvanju. Uskoro sam zaključio kako se u životu vjerojatno nije borio više od dvadeset puta, i to svakako ne s probanim majstorima.

Naglo mu se približih i pokušah ga uhvatiti, ali se ispod moje noge otkotura kamen i ja izgubih ravnotežu. On to iskoristi, savi je ruku oko mog vrata, stisne je, a onda me snažno gurne na leđa.

Nekako sam se održao na nogama, a onda sam ja napao: provukao sam desnu ruku između njegovih raširenih nogu i zgrabio ga za stražnji dio hlače. Lijevom sam ga rukom lupio ispod koljena i savio mu nogu oštro unatrag. Potom ga podigoh i prebacih

preko ramena. U slijedećem smo djeliću sekunde obojica tresnula o zemlju. Međutim, on je pri padu glavom udario o zemlju. U trenu sam se okrenuo, i dok je on još ležao djelomično omamljen, okrenuo ga na leđa i prikovao o travnjak.

— Prvi krug pripada Johnu Danielu! — poviče Macaire.

Mislím da su od svih prisutnih samo trojica znala što se zapravo dogodilo — Macaire, Simon Tate i krčmar.

— Nikad ovako nešto nisam vidio — reče Tate. — Činilo se da vas već ima.

— Na svoju sreću, i moj je protivnik tako mislio — rekoh suho.

Nekoliko smo se minuta odmarali. Dok sam ja krajevima mokre košulje brisao znojno lice, Neely je mirno stajao okružen prijateljima koji su mu i odviše uzbuđeno davali savjete. Po mom skromnom sudu, u tom su ga trenutku više zbunjivali no što bi mu pomagali. Tako je to obično s prijateljima.

Vrijeme odmora je isteklo. Već smo se oprezno približili jedan drugome. Neely je ovaj put nastupao mnogo brže, lukavije. Vjerojatno kao ni mnogi drugi nije shvatio što se u stvari zbilo s njime u prvom krugu, ali očito nije želio da mu se to ponovi. Hinio je napad, a onda me uhvatio na spavanju. Nenadano mi je podmetnuo nogu i snažno me gurnuo, tako da sam uz strahoviti tresak ramenima dotakao tlo. No ja sam istodobno zabacio noge u zrak i, izvevši savršen salto, ponovno stao na noge. On je vjerovao da ću se ispružiti po travnjaku, pa je sagnut jurnuo prema meni. Kad se neugodno zatečen pokušao uspraviti, ja mu savinuh ruku oko vrata i glavu pritisnuh nadolje. Zatim ga naglo povukoh unatrag i mi obojica padosmo na zemlju. Pokušao sam se osloboditi i stati na noge, ali me on naglo okrene, pritisne na leđa i poput mačke se brzo nađe nada mnom.

— Drugi krug pripada Neelyju!

Polako smo ustajali.

Oteturao sam teško dišući do svog odmorišta i tu navlažio usta vodom. Kad mi se malo razbistrilo u glavi, opazih da pored mene stoji Macaire. Smiješio se.

— Sada znam da ste se vi i ranije borili, mladiću. Preda mnom to niste uspjeli sakriti.

— Tu i tamo koja borba...

— Ovaj momak je uistinu jak, ali sam jasno zapažao vaše pokrete. Htjeli ste ga baciti na zemlju, ali vas je preduhitrio.

— Tako nekako...

— Vrijeme je za treći krug!

Znao sam da je sada vrag uzeo šaku: ovaj krug je i zadnji, i o ishodu borbe u njemu zavisi kome će pripasti moj novac, te hoćemo li Jambe i ja nastaviti pješice ili na konjima.

Nisam gubio vrijeme, niti čekao nesretni slučaj. Navalio sam svom žestinom. Naglo sam se sagnuo, savio ruku oko protivnikova desnog članka, te svom snagom upro unatrag. Momak se, dakako, srušio kao pokošen, a ja sam se bacio za njim. Onda sam se u hipu uspravio nad njim, pronašao najbolji položaj za ravnotežu, a potom njegova ramena pritisnuo o zemlju.

Okupljenima je bila potrebna cijela vječnost kako bi shvatili da je sve gotovo. Treći tuš se dogodio tako brzo da osim mene nitko nije bio spreman na njega.

Pride nam Tate i zavuče ruku pod Neelyjeva ramena kako bi se uvjerio da su na zemlji.

— Treći krug pripada Johnu Danielu — poviče.

Ustao sam i pružio Neelyju ruku. On je prihvatio i također ustane.

— Plaćam ti jabukovaču — rekoh.

— Prihvaćeno — odgovori momak. — Uistinu si jak.

Zajedno smo ušli u krčmu.

Vlasnik je odbio da primi novac, rekavši da on časti. Kad se Neely okrenuo kako bi porazgovorio s prijateljem, krčmar mi se približi i reče:

— Hvala vam. Zaradio sam na vama zgodnu svoticu.

Odjednom na ramenu osjetih hladan dodir. Polako se okrenuh.

Ah, da, gospođica Majoribanks. Gotovo sam zaboravio na nju!

— Vaš novac — rekla je odsječeno. — Nisam znala da ste profesionalac.

— I nisam — odgovorih tiho. — Ja sam samo obični tesar. Vjerujte mi,

nikad u životu ne bih htio postati nešto drugo.

— Uvjereni sam, to će vam u potpunosti uspjeti — rekla je slatko-otrovnim glasom. — Za nešto više od toga potrebna je pronicavost.

S tim se riječima okrenula i odmah otišla. U zraku je još neko vrijeme lebdio miris njenoga parfema.

Do vraga, opet se nisam ni najmanje naljutio. Sviđalo mi se sve što ona čini, njezin uzbudljiv ponos, šašave riječi koje izgovara, lice, ramena, stas, pa čak i to kako je skupila haljinu kad je odlazila. Osjećao sam da nešto nije u redu sa mnom, ali nisam imao ni najmanje volje da to popravim.

— A sada Purdy! — reče krčmar. — Samo, bojim se to je ipak preveliki zalogaj za vas.

— Neće biti borbe s Purdyjem — reče netko.

Okrenuli smo se kao na uzici.

Na vratima krčme stajao je neki meni nepoznati čovjek, širokih ramena, sa čudnim cipelama na nogama, odjeven u dugi sivi kaput ništa manje neobičnog kroja.

— Nitko se više neće boriti s Purdyjem — doda.

— A zašto ne, — upita Tate.

— Zato što se danas oprostio s ovim svijetom... u Berwicku...

— Ustrijelili su ga — dahne netko.

— Zatukli kladom...

— Ne — progovori čovjek s vrata — već golim rukama. Ubio ga je čovjek kojemu je Purdy u gostionici dobio nešto prosto, a onda ga još pokušao premlatiti. Oh, to je bila borba! Trajala je samo tri minute, a onda ga je stranac ubio, slomio mu vrat!

— Onaj bikovski Samov vrat? — upita netko iz gomile. — Ne govori ludosti.

— Uistinu je to stranac učinio — odlučno će čovjek u sivom kaputu. — Golim rukama, i to očito samo s pola snage. Trebali ste vidjeti njegove pokrete! Kao mačka! Kad je Sam pao slomljene šije, stranac je jednostavno izvadio lulu iz džepa i pripalio je.

— Ima li taj stranac ime? — upitam ja.

Velečasni me pogleda s neobičnim osmijehom.

— Rekao je da se zove Macklem. Pukovnik Macklem.

VII

Kad smo idućeg dana napustili selo, jahali smo u skupini. Gospođica Majoribanks i njezina pratnja bijahu na čelu, a i Simon Tate je jahao s njima. Rekao je da će nas napustiti u Berwicku, a zatim krenuti putem koji vodi prema obali, u Boston. Jambe i ja jahali smo na začelju, oslobodivši gospođicu Majoribanks svojega društva. Već je ionako dosta patila zbog izgubljene oklade, kao uostalom i Kimball, premda nam je ovaj okladu isplatio dostojanstveno, doduše kisela izraza ali i s odglumljenom ljubaznošću.

— Sreća vaša što je Purdy mrtav — rekao je na rastanku. — Ubio bi vas.

— Možda. Ali, Macklema nije ubio, zar ne?

Kimball ništa nije znao o Macklema, ali se zato pukovnik neprestano vrzmao mojim mislima. Jambe-de-Bois me upozorio da je opasan, ali ovako nešto nisam ni u snu očekivao.

Kad smo se približili Somersworthu, Tate zastane kako bi nas pričekao.

— Najbolje bi bilo kad biste nastavili istim putem kao i gospođica Majoribanks — predloži nam. — Macaire je dobar čovjek, ali onaj mladić... Moram priznati, nije mi nimalo po volji. Suplja glava.

— Nimalo me ne zanimaju njihovi problemi i što oni kane ubuduće. Ja idem u Pittsburgh. Na ovom svijetu najbolje je da čovjek gleda svoja posla — rekao sam prilično odlučno, premda u dubini duše nisam mislio tako.

— Nemojte tako. Mogli biste im makar malo usput pomoći, zar ne? Johnne Daniele, ona je vrlo mlada. Puno toga treba još naučiti. Odvažna je i hrabra, možda čak i malo previše. Dosad nije uspjela shvatiti što je to istinska opas-

nost, jer je uvijek netko stajao iza nje. Što će biti s njome, ako se Macaireu nešto dogodi? Vjerujte, ona mi je kao kći, poznajem je od malih nogu.

— Kakve bi koristi mogla imati od mene?

— Pa, jašite zajedno s njima barem do Pittsburgha. Ako joj budete mogli pomoći, molim vas, pomognite.

— U redu — pristadoh prividno preko volje, a u sebi likujući.

Zatim nas je Tate napustio i uputio se prema istočnoj obali, za Portsmouth i Boston.

Mi smo pak krenuli na sjever, prema Haverhillu, kako bismo kasnije skrenuli na zapad, prema rijeci Connecticut.

Jambe i ja smo i dalje jahali na začelju, udaljeni od trojke tri dužine konja. Nastojali smo da se taj razmak ne smanjuje, a i ne povećava.

U Berwicku se još i sad govorilo o nedavnoj borbi između Sama Purdyja i Macklema. Vlasti su prekasno odlučile da Macklema uhite. Pukovnik s hulom već je nekoliko sati nakon sukoba u gostionici napustio grad, a potom mu se izbrisao svaki trag.

Gostioničar koji nam je sve to potanko ispriповjedio, samo je zaklimao glavom.

Noćili smo u Exteru, Macaire je i dalje bio ugodan i ljubazan, ali s gospođicom Majoribanks nisam progovorio ni riječi. Nimalo se nisam brinuo zbog toga. Kao da je negdje bilo zapisano da će se dogoditi upravo tako.

Ujutro smo nastavili put, a o podne se zaustavili u gradiću Kingstonu. Tu smo ručali, oni za svojim a mi za svojim stolom.

Kad smo napuštali grad, Macaire zauzda konja i pričekava Jambea i mene.

— Johnne Daniele, nosite li vi kakav novac sobom?

Ugledavši moj začuđeni izraz lica, on nastavi:

— Znam da me se to u principu ne bi trebalo ticati, ali poslušajte ovo. U gradu, na uglu jedne ulice, ugledao sam nekog čovjeka. Samo po sebi ništa neobično. No on očito nije besposličario. Skrivao se, i pri tom na nešto motrio,

Kad smo mu se približili, naglo se okrenuo i brzo nestao u pokrajnjoj ulici. Uvjeren sam da je očekivao upravo nas i da ovaj trenutak nekoga obavještava o našem odlasku.

— Imam vrlo malo novaca — odvratioh.

U isti mah se sjetih čovjeka koji je odjahao s opasnim pukovnikom, onoga zmijskih očiju. Nije mi se svidio od prvog trenutka kad sam ga zapazio.

Nije li me upravo on pokušao ubiti u krčmi u močvari?...

Možda nije odustao od svoje namjere, i još uvijek vreba priliku?

Krenuli smo dalje. Jahali smo mirno, ali sam sada češće proučavao okolicu.

Iduća krčma, onako okružena starim drvećem, bijaše kao iz slikovnice. Ispred nje je bilo nekoliko stolova, tu i tamo s ponekim gostom.

Sjahali smo u sjeni jednog drveta.

Odjednom mi pristupi gospođica Majoribanks.

— Hoćete li, molim vas, pridržati uzde moga konja?

Bez riječi udovoljih njezinoj želji.

— Molim vas da ga pažljivo istimarite. I prošetajte ga malo prije no što ga ostavite u staji.

Zanimljivo, njezine su riječi zvučale poput zapovijedi.

— I što još? Da mu, primjerice, lepezom mašem ispred nosa dok se ne ohladi? Gospođice Majoribanks, zar vi to ne znate: ja nisam vaš namještenik.

— Što? Pa za koga onda radite? Niste valja nezaposlen? Mislila sam da vas je Macaire već unajmio.

Dobro je znala kako to nije istina.

Ipak progovorih posve spokojno:

— Ja ne radim, ni za koga. Kad se nečega i prihvatim, poslujem kao nezavisni ugovornik. Međutim, ako me dovoljno lijepo zamolite, bit će mi drago da vam pomognem.

— Zamolim? Ni govora o tome!

Oštro se okrenula. Dok je odlazila, dobaci mi preko ramena:

— Ne, ne morate to učiniti. Macaire će se pobrinuti za mog konja.

Nakon što smo konje ostavili u staji, pridružih se Macaireu koji je u međuvremenu pokušao nenametljivo ustanoviti tko je sve u krčmi i ispred nje.

— Jeste li opazili štogod sumnjivo? — upitah ga.

On odmahne glavom.

— Ne... Ipak, ne sviđa mi se što je sve ovako mirno.

Ova je zemlja puna lopova i drumskih razbojnika.

— Ni mi nismo mačji kašalj. Sumnjam da bi nekome moglo pasti na pamet da nas napadne — pokušah ga umiriti.

Neko smo vrijeme šutke razmišljali.

— Znate što? — progovorih ponovno. — Ipak bi moglo biti istina da nas netko prati. Sjetite se što sam vam pričao o onom napadu u krčmi u močvari. Možda smo nekome, i ne znajući to, stali na žulj...

— Da, moramo biti oprezni — potvrdi on. — Dapače, vrlo oprezni. Ne bih želio da se gospođici štogod loše dogodi.

— Ni ja — rekoh.

Čudno. Uopće ga nisu iznenadile moje riječi.

VIII

Ujutro sam se probudio s nekim nelagodnim osjećajem. Kao da sam predosjećao kako će se tog dana dogoditi nešto loše, nešto na što ja uopće nisam spreman.

Kad sam izašao iz spavaonice i stubama sišao u prizemlje, ugledao sam praznu blagovaonicu.

Bila je to topla, ugodna prostorija, s jednim dugačkim stolom, više stolica i kaminom u kojemu je tinjalo nekoliko ostataka cjepanica.

Pod bijaše svježe opran, a na prozorima su visili besprijekorni zastori.

Prišao sam najbližem prozoru i, sagnuvši se, pogledao van. Dvorište krčme zjapilo je prazno. Zemlja je ondje bila tvrda, tu i tamo prošarana zelenilom mlade trave. Nisam opazio ama baš ništa što bi opravdalo moj nelagodni osjećaj. Kad sam se uspravio, začuh iza sebe:

— Tražiš Indijance?

Okrenuh se iznenađen pitanjem.

Ugledao sam mršava čovjeka, višeg od mene, ponešto pogrbljenog. Nisam odmah mogao ocijeniti njegovu starost, premda sam predmnijevao da bi mogao biti u četvrtom desetljeću. Mogao je, dakako, biti i stariji. Nosio je ukrašene hlače od jelenje kože, šešir široka oboda, a na nogama mu bijahu mokasinke. U rukama je držao pušku.

Njegove su sive oči imale neki vese-li, znatiželjni i prijateljski izraz.

Ja mu odgovorih:

— Nikad ne možeš biti siguran. Indijanac se može sakriti i na pravnom stolu.

Nasmijao se.

— Čini se da imaš pravo. — On došeta do kamina i s njega podigne pocrnjeli lonac s kavom. Zatim ode do šanka i iz staklena ormarića izvadi dvije šalice. — Bio sam već ovdje reče. — Dobro poznajem ove predjele.

Potom napuni obje šalice.

— Ideš li na Zapad? — upita me.

Trenutak sam oklijevao. Ali, čovjek mi se dopao. Svidao mi se način kako me nagovorio.

— Da — odgovorih. — U Pittsburgh.

— Ne dalje? Pittsburgh više nije ništa. Zgodno je to mjesto, ali ljudi sad odlaze mnogo zapadnije. Pittsburgh i Lexington... to su nekad bili pravi gradovi. Sad treba krenuti u St. Louis na Missouriju.

— Ti si čuo za Missouri?

— Smiješno pitanje. Bio sam tamo. I na Platti, također.

Njegove me nemirne oči pretraže kao da sam govedo na prodaju.

— Čovječe, ti si kao od planine odva-ljen.

— Obrtnik sam — rekoh. — Tesar... Ili još točnije brodograditelj.

— Ti putuješ s onim drvenonogim?

— Da, a s nama su i gospodica Majoribanks i njena dva pratioca.

Šalica koju je držao u desnoj ruci lagano se približavala njegovim ustima, onda naglo zastane kao da čovjek oklijeva, da bi se ponovo nastavila primicati.

Na oklijevanje ga je ođito navelo nešto od onoga što sam rekao. Čekao sam njegov odgovor, ali slijedećih nekoliko minuta nije rekao ni slova.

Kad sam popio svoju kavu i talog s dna šalice prosuo po ugljenu pokraj kamina, on reče:

— Imaš li što protiv toga da putovanje nastavim s vama?

— I ti putuješ na Zapad?

— Vraćam se u planine dabrova. Želim trgovati na malim planinskim rijekama i jahati zemljama Vrana i Crnih nogu.

Stajao je podvinutih gležnjeva, a onda se naglo uspravio i odložio šalicu.

— Rekao si da s tobom putuje i neka žena? Gospodica...

— Majoribanks.

— Ha?

Okrenuh se i pogledah ga.

— To ti je ime poznato?

On slegne ramenima.

— Hm, to je... Hm, čudno neko ime, zar ne? Englesko možda?

— Vjerojatno. Ali djevojka je prava Amerikanka. Tako se ponaša u svakoj mogućoj... i nemogućoj prilici...

On se naceri.

— Čuo sam da je prilično drska, tvrdoglava i nasilna. Pa, današnja djevojka takva i mora biti.

Imao sam o tome svoje mišljenje, ali mu nisam odgovorio.

Izišli smo iz krčme, uputili se u staju te izveli konje do obližnjeg potoka kako bismo ih napojili.

U trenutku kad smo krenuli natrag prema staji, odjeknu topot kopita. Putem je nailazio jahač. Bila je to žena.

Ušla je u dvorište i sjahala. Lice joj bijaše okruglo, lijepo; rekao bih da je upravo navršila četrdesetu.

— Pretpostavljam da ste upravo vi onaj nesanosni, drski i nesimpatični mladić o kojem se toliko čuje — otpočela je palju s jedva primjetnim osmijehom na usnama.

— Pa — odgovorih — nisam posve uvjeren...

— Ja jesam! Točno odgovarate opisu: široka ramena što na prvi pogled izazivaju pozornost. Uopće ne sumnjam da se radi o vama.

— Štalo je ne pričekavši pomoć, a onda ponovno progovori:

— Ja sam Abigail Higgs. Odsad ću zajedno s vama putovati na Zapad. Pozvala me gospođica Majoribanks. Mi smo prijatelji.

— Vaš konj je divan — primijetih.

Ona se nasmije i reče mom prijatelju:

— Vidite li ovo? Sad sam sigurna da je to on. Prvi put u životu sreće jednu ženu i umjesto o njoj, razgovara o njezinom konju. Uistinu nisam iznenađena što ga ona drži nemogućim. — Ponovno se okrene meni. — Jeste li vi uistinu nesnosni, drski, nesimpatični... ukratko nemogući, mladiću?

— Ako jesam, nije namjerno — odgovorih.

— Ona se nasmije.

— Hajdemo unutra. Htjela bih napokon prekinuti s postom.

Privezao sam njezina konja za motku ispred krčme, pogledao lovca i slegnuo ramenima. On se naceri.

— To je prava žena. Čuvaj se, momče!

U krčmi je već sjedio Macaire, a Jambe-de-Bois upravo izlazio stubama. Macaire se oštro zagleda u lovca i ja krenuh prema njemu da ih upoznam. Odjednom shvatih kako ni ja ne znam lovčevu ime.

— Gospodine Macaire, ovaj...

— Butlin — spasi me lovac. — Calgary Butlin.

Dok su se rukovali, Macaire ga je i dalje oprezno odmjeravao pogledom.

— I vi putujete na Zapad?

— Hm, da.

— Putovat će s nama?

Malo sam oklijevao, shvativši kako za svoj pristanak nisam tražio ničije odobrenje. Stoga odmah dodah:

— Sa mnom i Jambeom.

— Dobro došao — reče Macaire.

Rekao sam već da mi se Butlin odmah dopao. Činilo se da je napravljen od same opreznosti. Evo ga i sada:

sjeo je leđima okrenut prema zidu kako bi mogao paziti na ulazna vrata i prozore. Bilo mi je jasno da je to njegov običaj te da to ne čini samo ponekad.

Abigail Higgs se stubama popela na kat do sobe gospođice Majoribanks, i nakon nekoliko trenutaka zajedno s njom sišla u prizemlje. Činilo se da gospođica Majoribanks već zna za Butlinovu prisutnost. Nije gubila vrijeme.

— Gospodine Butlin — ona mu pruži ruku — prezime mi je Majoribanks. Vi ste doista zapadnjak?

— Prije dva mjeseca — odgovori on — moj je brat... on je živio u blizini... naglo obolio. Kad sam stigao, već su ga pokopali... Da, živim na Zapadu i sada ponovno odlazim onamo...

— Zao mi je zbog vašeg brata. Hoćete li nam se pridružiti?

— Mislim da hoću, gospođice. Ovaj mladić, John Daniel, već me je prihvatio.

Djevojka se naglo okrene prema meni:

— Vi sebi previše dopuštate! Ja sam ovdje glavna! Jedina ja mogu predložiti tko će nam se pridružiti!

— Oprostite — rekoh kratko — ne bi se baš moglo reći da i ja spadam u vašu družinu. Mi samo slučajno jašemo zajedno, i to je sve. Dopuštam sebi slobodu da u svoje društvo primam koga hoću.

Ona mi okrene leđa.

— Dakle, pridružiti ćete nam se? — upita ona Butlina.

— Hoću gospođice — odgovori on uljudno — ali ako se vas dvoje kojim slučajem razdvojite, ja jašem s Johnom.

Naglo je porvenjela od bijesa, okrenula se i sjela za stol. Što god nam je namjeravala reći ili nas upitati, ostalo je zauvijek pokopano u njezinim mislima. Ipak, ja sam otprilike slutio na što bi se mogla odnositi njezina pitanja. Zacijelo je željela doznati od Butlina zna li on štogod o njezinu bratu. U zemlji s toliko malo bijelaca, kakva je u to doba bila Amerika, prezime Majoribanks nije moglo ostati nezamijećeno.

Dalje smo krenuli kad se sunce popelo iznad vrhova drveća.

Tog sam jutra ja jahao na čelu društva — a imao sam za to osobitih razloga. Naime, tokom noći je padala kiša, pa sam želio istražiti put ne bih li slučajno u blatu otkrio nečije tragove. Još me uvijek mučilo nelagodno čuvstvo s kojim sam se probudio. Premda za njega do sada nije bilo nikakvog opravdanja, nisam želio da me bilo što iznenadi.

Dvaput sam silazio s konja i dobro proučavao tragove na putu. Pridružio mi se i Calgary Butlin.

— Rani putnici — protumači on pomalo ironično.

— Čini se da su ovi tragovi nastali prije zore, zar ne? — upitah.

— Kiša je počela oko jedan sat po ponoći — reče. — Ovi tragovi su nastali poslije kiše. Možda dva-tri sata nakon što je prestala. Ti si prvi izišao iz sobe u blagovaonicu. Jesi li zamijetio ili čuo štogod neobično?

Neko sam vrijeme razmišljao o toj mogućnosti. Možda je nekakav zvuk što je odjekivao u noći uvjetovao moj nelagodni jutrošnji osjećaj.

— Ne bih rekao — odgovorih. — Bila su četiri sata kad sam ustao; upravo je svitalo. Kad sam sišao, već se bijelo dan, ali sunca još nije bilo.

On odmahne glavom.

— Mene je nešto probudilo. Možda nečiji konji? — Odjednom se lovac napregnuto zagleda u tragove. — Eto vidiš: dva jahača. Nije baš uobičajeno da netko noći vani, a tako je blizu prenoćišta. Još je manje uobičajeno da jaše cijelu noć, i to po kiši.

— Misliš li da nas netko prati?

— Može biti. Nije malo u nas razbojnika.

Odmakli smo oko šest kilometara kad Butlin zaustavi konja i reče:

— Molim te, hoćeš li pozvati Macairea?

Poslušao sam ga.

Kad nam se Macaire pridružio, lovac mu reče što je zaključio prema tragovima, a onda doda:

— Jednom sam ovdje proveo ljeta. Tom sam prigodom saznao da u blizi-

ni postoji tajni prolaz... u stvari indijanska staza za Albany.

Macaire je trenutak razmišljao.

— Ta je staza kraća od uobičajenog puta?

— Nekoliko milja.

— U redu.

Još smo neko vrijeme jahali istim smjerom, a onda Butlin iznenada nestane među drvećem. Krenusmo za njim. On nas je čekao i rukom pokazivao zasjenjeni puteljak koji je vijugao kroz šumu.

Macaire je preuzeo vodstvo, a Butlin se vratio do ulaza u šumu kako bi izbrisao sve tragove koji su odavali da smo ovdje skrenuli sa ceste.

— Pronaći će nas samo ako otkriju mjesto gdje smo skrenuli — reče. — Mislim da ćemo steći znatnu prednost prije no što naši neprijatelji shvate što smo smislili.

U šumi bijaše tamno i tiho. Tjerali smo konje u kas, zatim malo pješačili vodeći ih za uzde, da bismo se uskoro opet popeli u sedla. Prešli smo i dvije male rijeke.

Sunce je već bilo visoko odskočilo a mi smo još uvijek prolazili šumom. Trenutak smo zastali kako bismo napojili konje. Za sve to vrijeme nitko nije progovorio ni riječi.

Tišina bijaše predivna. Čuo se samo cvrkut ptica.

Rano poslijepodne spustili smo se niz neku livadu i stigli u dolinu. Potjerasmo konje u galop.

Projahali smo bezimeno seoce, a onda ponovno ušli u šumu. Kad je sunce zašlo, iza nas je bilo dobrih šezdesetak kilometara puta i mi se zaustavismo na nekoj farmi prihvatljiva izgleda. Zene su prespavale u kući, a mi muškarci u staji na sijenu. Probudio sam se s mirisom svježeg pokošenog žita u nosu i kvocanjem kokoši u ušima. Jedna je kokoš, naime, upravo bila snijela jaje i o tome obavještavala svijet.

Osedlali smo konje, uzjahali i zaputili se uobičajenim putem u Albany. Ondje smo razveselili svoje jadne želuce, kupili namirnice i izjahali iz grada uputivši se na zapad.

Ponovno smo sišli s glavnog puta i uglavnom jahali sporednim, pokrajnjim stazama ili pak starim indijanskim putevima, od kojih je većina već odavno bila zapuštena.

Napredovali smo pokrajinom što se prostire uz rijeku Allegheny. Sve do Pittsburgha, grada smještenog na ušću dviju rijeka, nismo sreli nikog osim farmera.

IX

Macaire zauzda konja na uglu gradske ulice pa se okrene u sedlu.

— Vi ostajete ovdje?

— Da. Potražiti ću posao u brodogradilištu.

— Neka vam je sa srećom. Veliki smo put prevalili zajedno i bilo bi mi draže da tako i nastavimo. Ostanite dobar i pošten — reče — kao i dosad. Želim da znate kako sam ovih nekoliko noći otkako smo zajedno, spavao potpuno bezbrižno znajući da ste vi u blizini.

Čak se i gospodica Majoribanks okrenula u svom sedlu. Crte njezina lica lagano su se ublažile dok me je gledala. Progovori nešto drukčijim glasom:

— Ne volim se opraštati — reče mi — stoga to i neću učiniti.

— Ni ja — odgovorih. — Molim vas, budite oprezni. Želim vam da uskoro pronađete brata, te da se s njime sretno vratite kući... Tako bih barem mogao znati gdje bih vas mogao potražiti...

Nisam bio ni najmanje kriv što su moje zadnje riječi odjeknule pomalo podrugljivo.

Samo me bijesno ošinula pogledom i potjerala konja. Zajedno sa svojom pratnjom odjahala je u ulicu gdje žive neki njezini prijatelji u kojih su nakanili prenoćiti.

Jambe-de-Bois, Butlin i ja nismo imali nikoga svojega u Pittsburghu, pa smo se smjestili u hotelu blizu obale jedne od rijeka. Konje smo ostavili u obližnjoj javnoj staji. Želio sam se

okupati u vrućoj vodi, a Jambe-de-Bois je ponajprije svratio na rum.

Promatrajući ga kako žurno odlazi, Calgary Butlin reče:

— Ja ću malo prošetati. Na ulicama Pittsburgha uvijek ima puno brdana.

Dosad nas dvojica nismo razgovarali o strašnom barunu Torvilleu, o putovanju gospodice Majoribanks i opasnostima u kojima se vjerojatno našao njezin brat.

— Nikome ništa ne govori, ali mi kaži ako slučajno negdje čuješ da se govori o stanovitom Charlesu Majoribanksu.

Zamišljeno me pogledao, a onda promrmlja:

— Ostati ću na trenutak s tobom. Postoji nekoliko stvari koje jedan drugome moramo reći bez daljnjeg odlaganja.

Sjeo je na stolac kraj prozora i prekrizio noge, kako je to uvijek činio.

— Taj je Charles u srodstvu s mladom damom?

— Njezin brat — odgovorih. — Ona putuje na Zapad kako bi ga pronašla. Vjeruje da je on u nekakvoj neprilici.

— On to i jest — reče Butlin. — Ispriječio se na put nekom prilično opasnom čovjeku.

— Što ti znaš o svemu tome?

On me pogleda ravno u oči.

— Na Zapadu nema tajni, premda mnogi vjeruju u suprotno. Nitko se i ne pomakne a da to netko drugi ne zamijeti, nitko ne progovori a da ga netko drugi ne čuje. Indijanci su oprezni ljudi i uvijek se zanimaju što rade »bljedoliki«. Poslije o tome jedan drugoga obavještavaju dok puše lule u svojim šatorima. Tako se, eto, dočulo o organiziranju neke zamašne razbojničke družine. Vjeruj mi, nije posrijedi nikakva šala.

— A Charles Majoribanks? — upitan ga.

— I o njemu se čuje s vremena na vrijeme...

Bio je već mrak kad sam ponovno izašao na ulicu. Na površini Monengahela, jedne od dviju rijeka što protječu Pittsburghom, odražavao se sjaj gradskih svjetiljaka. Zastadoh nekoliko trenutaka da se naužijem čarolije boja i uzbudljivog šuma vode.

A onda sam ga ugledao: glava velike morske nemani izdizala se iznad površine vode, a za njom se protezao trup parobroda.

Sišao sam na pristanište. »Western Engineer«! To je, dakle, brod kojim je ekspedicija majora Stephena H. Longa krenula na Zapad. Čak se i u Kanadi, koja je prilično daleko odavde, svojedobno pričalo o tome.

Trideset pet dana od Pittsburga do St. Louisa, s nekoliko usputnih zastavljanja.

Zagledao sam se u ime ispisano na trupu i zmijski oblik broda. Pričalo se da je »Western Engineer« sagrađen kako bi plašio Crvenokošce. Izvrsno sam poznao nekoliko Indijanaca i sumnjam da bi se jedan od njih mogao dugo plašiti bilo čega između neba i zemlje.

Ipak, parobrod se u pokretu morao doimati istodobno veličanstveno i strašno: plovi on tako uzvodno protiv rječne struje kao od šale, iz njegovih dimnjaka suklja gusti dim a za njim ostaje široki trak zapjenjene vode...

Bilo je vrlo kasno kad sam se vratio u hotel. Jambe-de-Bois je sjedio u blagovaonici i mumljajući čekao bradu. To je činio kad god bi bio zabrinut, a tako se i sada doimao.

Pred njim je na stolu stajala čaša rumna. Sudeći po njegovim rumenim obrazima nije mu bila prva, premda obično nije mnogo pio — jedno mu je piće moglo potrajati i pola sata.

— Stigli su, mladiću — rekao je prije nego što sam sjeo. — Stigli su nas.

— Tko to?

— Macklem i njegovi probisvijeti. Samo što ih je sada nešto više nego prije. Sve neki odurni tipovi. Moglo bi ih biti sveukupno desetak, petnaestak. Namjeravaju na Zapad.

— To se nas ne tiče — rekoh sliježući ramenima. — Što prije odu, to bolje.

Oštro me pogledao, a oči mu se zacrvjenješe i zažariše, što se događalo uvijek kad bi se razbjesnio.

— Ne tiče nas se, kažeš? Misli ti, dragi moj, što hoćeš, ali ja osjećam čak i u ovoj drvenoj nozi da smo nas dvojica s njima zauvijek povezani, pa... plivali mi ili ronili... dok se netko ne utopi!

— Ma što to govoriš?

Žedno je otpio gutljaj rumna.

— Onaj tvoj sa zmijskim očima... i on je bio ovdje. Pitao je za tebe. Mene nije opazio.

Moj prijatelj gorostas bijesno je prstom pokazao prema ulazu.

— Sjedio sam tamo, pokraj vrata. Htio je znati u kojoj si sobi, kad se vraćaš... Sve!

— U redu, sada zna što ga zanima...

— To nije sve. — Jambe-de-Bois gornjom stranom šake protrlja bradu.

— Raspitivao se i o mladoj gospodici.

Naglo sam se ukočio. Jambe je tog trenutka zaokupio svu moju pozornost i toga je bio i te kako svjestan.

— Doista je pitao za nju?

— Da. Na svu sreću ovdje nitko ništa nije znao o njoj i gad je izašao. Samo znaj da će on dalje tražiti. Takvi ne popuštaju dok se ne domognu cilja.

Nije me zanimalo to što se razbojnik raspitivao o meni. Mogao sam se braniti — ili barem pokušati. S njom je bilo drugačije. Lijepa, ponosna i pomalo divlja djevojka nije bila svjesna u što srija, niti joj je to Macaire mogao dovoljno jasno objasniti. A što se tiče njezinoga mlađeg pratioca, Edwina Halla — kasnije sam saznao njegovo ime — taj bi joj odmah okrenuo leđa...

— Ne tiču me se njezini problemi — rekoh nakon kratkog razmišljanja. — Zašto nije htjela slušati pametnije od sebe? I ja sam je upozoravao.

— Ha! — uzvikne Jambe-de-Bois naglo. — Gospodin ju je upozoravao! Pokaži mi djevojku ponosnu poput ove koja bi prihvatila nečije upozoravanje!

— Dobro će joj doći iskustvo.

— Brbljarije! Mene nećeš prevariti!... Stalo ti je više do nje nego... Ne zamjeravam ti, Zaista je lijepa. Samo, bilo bi vrijeme da postaneš svjestan svojih osjećaja...

— Ja odlazim na spavanje — rekoh uzrujano. — Pusti je neka radi što hoće. Ionako ne bi nikoga poslušala.

Naglo sam ustao i dodao:

— Osim toga, s njom je Macaire.

— Macaire! Zar ti misliš da je on dorastao tim ništarijama? Macaire je

pošten, dobar čovjek, ali Macklemu nije ni do gležanja. Macklem će ga cijeloga progutati a potom ispljunuti...

— Nisam toliki put prešao samo da bih se natjeravao s razbojnicima. Dosta sam ovamo kako bih gradio brodove, i od toga ni za što na svijetu ne kanim odustati.

— Aha... tako. A djevojka neka ide do vraga, to si htio reći, zar ne?

— Tko ste vi da tako sa mnom razgovarate? Odmah se vidi da ste prokleti gusar!

On me iznenađeno pogleda, a onda se stade grohotom smijati, pokazujući pri tom svoje ružne zube.

— Gusar, je li? I to meni kažeš ti? Zaboravio si da i u tvojim žilama teče gusarska krv! Misliš li da sam progutao onu blesavu pričicu o Johnu Danielu? Ti me uistinu smatraš prokletom budalom! Prepoznao bih te uvijek, jer se po svemu što činiš i kako izgledaš odmah može ustanoviti da si Talon, a kad bi umjesto jedne šake imao kuku, bio bi pljunuti stari vrug osobno!

Takvo nešto! Zapanjeno sam ga gledao. Zatim bespomoćno slegoh ramenima i rekoh:

— Dobro, zovem se Talon. Jean Daniel Talon, ako baš želiš znati. Uistinu se govori da je naš predak bio gusar... ili tako nešto. Ali što je vama do toga stalo?

— Sjedni, proklet bio, pa ćemo porazgovoriti. Nazvao si me gusarom... Nisi pogriješio. Doista sam bio gusar; i malo više od toga. Nikad ovim morima nije plovio bolji topnik od mene. Da, plovio sam pod crnom zastavom! Pa što onda?... A znaš li što smo radili kad nismo gusarili? Pričali smo o prošlim vremenima, našim prethodnicima. Tko nije čuo za tvog pretka? O njemu postoje mnoge istinite priče i legende. Iz njih proizlazi samo jedno: taj tvoj rođak bio je vrug u ljudskoj spodobi. Nitko mu nije bio ravan i ništa mu nije bilo sveto. Zapamti dobro: svijet nikada neće zaboraviti starog »Kuku« ... tako mu je, naime, bio nadimak... Nikad...

Nad naš stol nenadano se nadvije neka prilika. Bio je to Calgary Butlin.

— Možda će vas zanimati: gospodica Majoribanks je kupila brod... Eto tako, prijatelji moji... Namjerava njime nastaviti put na Zapad. Pa, ima i pravo. Brodom je lakše nego pješice ili na konju. Na vašu i moju žalost, kao posadu je unajmila sve same nitkove. Jeza te hvata netom ih pogledaš. A kapetan...

— Što s njim? — upitao sam bez daha.

— Spretan čovjek. Macklem. On će...

— Macklem?

— Upravo tako.

Moje oči same od sebe potraže Jambeove. Na njegovu licu nisam zamijetio znakova slavonskosti i onoga neizbježnog »nisam li ti rekao«. Jedino sam mogao nazrijeti razočaranje... i strah!

— I kakav je to brod kupila? — upitao sam Butlina.

— Parobrod. Mislim da se zove »Western Engineer« — odgovorio je Butlin.

Dakle, gospodica Majoribanks putuje na Zapad s parobrodom »Western Engineer«, s Macklemom kao kapetanom, a u potrazi za bratom koji je možda zarobljenik iste bande nitkova koja čini posadu njezina broda!

X

Jambe-de-Bois lagano zaklima glavom. Nijednom ga dosad nisam vidio tako zabrinutog.

— Bojim se da je sada sve prekasno. Macklem je majstor općaravanja. Ako se samo malo više potruži, djevojka te uopće neće htjeti poslušati. On će se pri tom samo smješkati i odmahivati glavom. Kao, tobože, puste tlapnje. A kad izideš iz njezina vidokruga, on će te ubiti!

— Mene možda i nije lako ubiti.

Jambe uzdahne.

— Tako je mislio i Sam Purdy, ali mu je Macklem jednostavno slomio šiju.

— Svratit ću do nje.

— Kakva korist od toga? Mala je pronašla čovjeka koji će je odvesti

kamo ona želi. Ostalo je ne zanima. A radi se o tome da to putovanje na Zapad i te kako odgovara Macklemu, njegovoj razbojničkoj družini i njihovim planovima. Suprotstaviš li im se, oni će te bez okolišanja ubiti.

— Ipak ću otići k njoj.

Jambe pogleda na sat na zidu.

Uskoro će jedan. Nije li prekasno?

— Onda ću krenuti ujutro.

Mislim da je nepotrebno govoriti kako cijelu tu noć nisam oka sklopio i kako sam već s prvim jutarnjim svjetlima bio na nogama. Kad se već ozbiljno počelo daniti, ispio sam svoju jutarnju kavu i, ne pričekavši zajutrak, izašao na ulicu.

Preko puta ulaza u hotel stajala su dva muškarca. Jedan je na glavi nosio široku kapu, a drugi crni šešir. Obadvojica bijahu jaki, a činilo se i sposobni za sve vrste podvala. Ja sam se ponašao kao da ih uopće ne zamjećujem. Izlazeći iz hotela jedva da sam ih i pogledao. Odmah sam požurio prema središtu grada.

Jedan mi od one dvojice dovikne:

— Pošli ste pogrešnim putem, gospodine. Ako želite posao u brodogradilištu, morat ćete suprotnim smjerom: prema pristaništu. Ne možemo dopustiti da lutate.

— Ipak ću nastaviti upravo ovim smjerom.

Oni krenuše prema meni, odmaknuvši se jedan od drugoga.

— Upozorili smo vas da krenete prema pristaništu. U gradu vas nitko ne želi vidjeti. Ne poslušate li, morat ćemo posegnuti za drugačijim dokazima.

Prijazno se nasmiješih.

— Zar vas u djetinjstvu nisu naučili da svaka batina ima dva kraja? Znaite li možda onu: tko se mača laća...

Onaj sa širokom kapom se naceri.

— Svaki nauk valja platiti. Slažeš li se, Pete?

— Nitko me od toga ne bi mogao odgovoriti — reče Pete.

Učinio sam ono što su najmanje očekivali: priskočio sam im u tri koraka. Jednu sam ruku podigao u visinu vrata kako bih se zaštitio od protivničkog

napada, a drugom odalamio kavež željnog Petea posred lubanje.

I drugi je napadač dobio udarac prije no što je mogao bilo što učiniti. Kako mi je bio sljevera, udario sam ga desnom rukom.

Zateturali su jedan prema drugome, a tada su dobili svaki još po jedan udarac, ovaj put nešto niže — po vrstovima.

To im je obojici bilo više nego dovoljno. Spustili su se na zemlju uopće ne misleći da bi mogli zaprašiti svoja odijela. Samo, jesu li uopće bili u stanju misliti? Nisu se tako doimali.

S obzirom da nisu namjeravali uskoro ustati, ja se okrenuh i požurih u grad.

Zapamtio sam da je gospodica Majoribanks odsjela kod svoje prijateljice u ulici Penn. Sve su kuće u toj četvrti bile vrlo otmjene. Nisam na to bio nespreman, već sam odjenuo svoje crno odijelo.

Čovjek koji mi je otvorio vrata pozove me da uđem unutra netom sam ga zamolio da pozove gospodicu Majoribanks.

— Oh — uzviknula je neoprezna djevojka kad me ugledala. Nisam mogao ustanoviti da li je taj usklik iznenađenja upućen meni ili pak mom crnom odijelu. — O, gospodine Daniele! Ta uđite već jednom!

Na vratima susjedne sobe pojavi se vrlo lijepa mlada djevojka, duge plave kose i blistavih zelenih očiju. Gospodica Majoribanks reče:

— Helen, ovo je gospodin Daniel. Cijelo vrijeme putovao je s nama.

— Drago mi je — progovori Helen toplim, baršunastim glasom i prihvati moju ruku. — Upravo doručujemo. Hoćete li nam se pridružiti?

Ona se okrene i reče, kućnoj pomoćnici:

— Daisy, postavite još jedan pribor za gospodina Daniela.

Blagovaonica bijaše vrlo skladna, namještena uglavnom pokućstvom od orahovine. Otkako sam napustio djedovinu nisam vidio tako lijepo izrađen stol.

— Helen — crte lica gospodice Majoribanks iznenada postadoše tvrde. —

Bojim se da je došlo do nesporazuma. Gospodin Daniel nije...

— Ah, vi želite reći kako je istina da smo putovali zajedno, ali to još ne znači da smo postali prijatelji...

Obrazi gospođice Majoribanks se zacrvenješe. Potpuno smetena jedva istisne kroz zube:

— Htjela sam jedino reći... kako vas ja nisam pozvala da dođete ovamo. Ne bih htjela da dođe do bilo kakve zablude u pogledu odnosa... Putovali smo zajedno i to je sve...

— Zar sam ja tvrdio suprotno? — odgovorih najljubaznije što sam mogao.

Helen mi smijući se pristupi i primi me za ruku.

— Dođite. Ne postoji nikakav nesporazum. Gospodina Daniela sam ja pozvala. Mogu vam reći kako mi je drago da sam to učinila. Nema čovjek svakog dana u kući ovako lijepog gosta.

Gospođica Majoribanks gotovo je eksplodirala od ljutine. Ne znam što ju je zadržalo da to ne iskaže i riječima. Ipak reče:

— Ja ne bih mogla biti tako susretljiva prema nepoznatim ljudima.

Helen joj smijući se reče:

— Gospodin Daniel mi nije nepoznat. Toliko sam o njemu saznala iz naših razgovora.

Zatim se odlučno privuče do stola.

— Sjednite ovdje, molim vas! Daisy, gospodin je, kao što vidite, snažan muškarac, a nekako osjećam da još nije doručkovao. — Zatim malo pošuti, pa opet nastavi: — Ostajete li dugo u Pittsburghu, gospodine Daniele?

— Zavisi o mnogo stvari.

Kava bijaše jaka i vruća.

— Došao sam ovamo u nadi da ću se moći zaposliti na gradnji brodova. Možda sagradim i jedan za sebe kako bih njime mogao trgovati po zapadnim rijekama. Na žalost, u međuvremenu su se dogodile neke neočekivane stvari... To je ujedno i razlog zašto sam jutros nenajavljen došao ovamo. Morao bih ozbiljno razgovarati s gospođicom Majoribanks...

— S Tabithom?

Bilo je to prvi put da sam čuo njezino ime. Tabitha Majoribanks. Nikako

nisam mogao odlučiti svidja li mi se to ime ili ne.

— Radi li se možda o stvarima koje se tiču samo vas dvoje? — vragolasto će Helen.

Tabitha samo prijezirno otpuhne.

— Ne, ne, već o poslu. — Spustio sam svoju šalicu na tanjurić. — Ako dopustite, gospođice Majoribanks... Vi ste uistinu kupili parobrod »Western Engineer«?

— Da. Cijena je bila razumna, a brodom se putuje jednostavnije i lakše.

— Da, u to sam uvjeren. Jeste li već skupili posadu?

— Naravno... pukovnik... hoću reći, kapetan Macklem se o svemu pobrinuo. Vrlo je sposoban.

— I tako privlačan! — usklikne Helen.

Zašutio sam ne znajući kako da nastavim. Tabitha Majoribanks me gledala s iščekivanjem u očima.

— Taj pukovnik Macklem — rekoh napokon — to je onaj isti čovjek koji je ubio Sama Purdyja.

— Pa svi smo čuli da je onaj divljak prvi napao.

— To je istina. Ali isto tako znamo da ga pukovnik Macklem nije morao ubiti. Zar ste zaboravila da je i vlast njegov postupak ocijenila kao nezakonit... kao, recimo, prekoračenje nužne obrane... i da ga zbog toga traži? No on je odmah nestao, što svakako nije dokaz besprijekorne savjesti... Osim toga, sjetite se, postoji ono zagonetno ubojstvo u močvari... Pukovnik je bio u blizini...

Tabitha Majoribanks me podrugljivo pogleda.

— A vi, gospodine Daniele? Možete li se sjetiti gdje ste vi bili kad je Englez ubijen? Zar sam ja to sanjala?

— Nesretnik je još bio živ kad sam ga pronašao. Pokušao sam mu pomoći, pa sam čak i razgovarao s njime.

— I? Je li možda optužio za zločin pukovnika Macklema?

— Ne, ali...

Tabitha Majoribanks bijesno ustane.

— Gospodine Daniele, nemam pojma što ste htjeli postići svojim dolaskom ovamo, u što me želite uvjeriti. Ali, ako ste možda ljubomorni...

— Ljubomoran? — Ostao sam sjediti.
— Ovo je zbilja smiješno. Na koga bih ja to i zbog čega trebao biti ljubomoran?

Njezini se obrazi zarumenješe i ona se namršti. O, tako se divno mrštila. Bila je u tom trenutku tako privlačna. Lijepa baš ne bi bila prava riječ.

Ustadoh, i prije no što je mogla izustiti koju riječ, ja mirno nastavih:

— Vi vjerujete da je vaš brat, baveći se znanstvenim radom, otkrio opasnu razbojničku družinu... Vi ste sama pričala da je vjerojatni kolovođa razbojnika nekakav barun Torville... Znamo da je u močvari ubio onog nesretnog Engleza koji ga je očito progonio... A zar nisu razbojnici i nas progonili? Zašto smo morali jahati kroz šumu, indijanskom stazom, manje-više se skrivati?... A onda se pojavljuje i pukovnik Macklem... Sumnjiv je prije svega zato jer putuje s kojekakvim ološem. Ne mogu zaboraviti da me je jedan od njegovih ljudi već pokušao ubiti. Ni sam pukovnik ne preza od ubijanja. Da, ono s Purdyjem nije čista stvar. Zar bi se inače vlast mijesala? ... I što se sada događa? Vi putujete brodom na Zapad gdje je ne samo vaš brat nego i sjedište razbojničke družine. Umjesto da unajmite poštene mornare, vi ste na brod uzeli nikoga drugog od sumnjivog pukovnika i njegove ljude koji, možda, u stvari traže kontakt s razbojničkim vođama...

— Vi, dakle, optužujete pukovnika? — oči djevojke bijesno su sijevale.

— Ne. Nema dovoljno dokaza za tako nešto. Predlažem vam jedino da unajmite drugu posadu... posadu i kapetana za koje će vam svi u Pittsburghu jamčiti da su časnici...

— Pa naravno: nemate dovoljno dokaza! Mislim da je cijela vaša priča plod oboljele mašte. Priznajte: vi zavidate Macklemu... Zao mi je, Helen, ali uistinu više ne mogu ostati u istoj sobi s ovim čovjekom.

— Ja ću otići!

Okrenuh se Heleni.

— Pokušao sam vašoj gošći pomoći. Na žalost, ona me, kao što ste vidjeli, nije htjela saslušati. Zbog obične tvrdoglavosti srlja u smrtnu opasnost.

Usput se igra i sa životom vlastita brata... Oprostite, nisam vas želio uznemiriti...

Ona me otpрати do vrata.

— Doći ćete opet, zar ne? I molim vas... nemojte se uvrijediti. Nikad je prije nisam vidjela ovako ljutitu. Po svoj prilici joj se jako sviđate.

— Ja da joj se sviđam? Ona prezire čak i tlo kojim stupam.

Helen se nasmije.

— Sumnjam. Razljutila se ponajviše zbog toga što ste se narugali njenoj tvrdnji da ste ljubomorni. Molim vas, dođite ponovno, gospodine Daniele.

— Zovem se Jean — rekoh. — To mi je pravo ime.

Vraćao sam se polako i u mislima ponavljao sve što se dogodilo. Moji su naponi, dakle, bili uzaludni. Sad je još i ljuta, pomislih. Ako sam u stanju ocijeniti čovjeka, zadnja stvar koju bi sada učinila bilo bi da otpusti Macklema.

Macaire! Moram upozoriti Macairea.

Tad najednom postadoh vrlo oprezan. Shvatio sam da se odsad moram pažljivije kretati. Dvojica što su me napala pred izlazom iz hotela nisu se tamo slučajno zatekla, već su me htjela sprječiti da razbojnike izbacim iz igre. Macklem, ili netko za koga on radi, zacijelo vjeruje da ja znam više no što uistinu znam. Možda misli kako posjedujem dokaze koji bi ih lako mogli onemogućiti. Očito nisu željeli da se sretmem s Tabithom Majoribanks, a to već samo po sebi mnogo govori.

U Ulici Water sreo sam Butlina.

— Na licu ti čitam da si imao neprilika — primijeti.

— Ne, nisam — odgovorih mu.

— U hotelu su mi rekli kako su te napale neke dvije vucibatine.

— Ah, to! — iskesih se. — Nije to ništa prema onome što mi je priuštila Tabitha Majoribanks kad sam je pokušao upozoriti na Macklema.

Sve sam mu ukratko ispričao.

— Dakle, što ćemo sad? — upitao me lovac. — Jambe-de-Bois je vrlo zabrinut.

— Želio bih porazgovoriti s Macaireom. Hoće li mi pomoći i pronaći ga? Ja ću se za to vrijeme presvući.

U mojoj sobi bijaše tiho. S prozora sam mogao vidjeti »Western Engineer«. Izvadih iz putne vreće dalekozor i počeh podrobno proučavati slavni parobrod.

U čamcu za spasavanje stajao je ličilac i premazivao ime broda. Nekoliko je ljudi na brod tovarilo sanduke i bale. Macklem, dakle, uistinu ne gubi vrijeme.

Pokraj mostića za prijelaz s kopna na brod zaustave se kola prekrivena ceradom. U trenu se oko njih skupi nekoliko ljudi te se tako postave ispred kola da su im okrenuli leđa. S broda siđe šest mornara. Oni odmah knu zadnji dio cerade i počnu iz kola izvlačiti dugačke sanduke.

Sanduke su hitro tovarili na brod, a oni ostali su budno pazili da se netko ne približi kolima, oprezni poput mačaka.

Veliko skladište i naslage dasaka skrivali su kola i ljude zaposlene oko njih od neželjenih pogleda prolaznika na gradskim ulicama. Očito im ni na kraj pameti nije bilo da bih ih ja mogao vidjeti, zahvaljujući, dakako, dalekozoru i sobi na drugom katu.

Naglas sam brojao sanduke:

— Tri, četiri, pet... šest, sedam... osam.

Moglo ih je biti sveukupno najmanje desetak i nitko me nije morao uvjeravati što je u njima, jer sam takve sanduke vidao i ranije. Svaki je sadržavao barem dvanaest pušaka. Možda i više.

Netko lagano zakuca na vrata i u sobu uđe Butlin. Pružio sam mu dalekozor i rukom pokazao prema kolima, njihovu teretu i ljudima oko njih.

Pojave se još jedna kola. I njih su rasteretili na isti način.

— Dakle? — upitao sam ga.

On me pogleda.

— Puške?

— Naravno. U prvim kolima vjerovatno ih je bilo najmanje stotinu...

— ...što znači da su na brod ukrcali barem dvije stotine pušaka, možda i više. To je već mnogo oružja, prijatelju.

— Jesi li pronašao Macairea? — upitah lovca.

— Ne, nema ga u blizini!

Šutjeli smo. Nakon što su mornari istovarili i druga kola, kočijaši potjeraju konje. Na pristaništu je ponovno bilo kao i prije.

— Što ćeš sada učiniti? — upita me Butlin.

— Ah, ništa. Kad bih se pokušao ukrcati na brod, Tabitha Majoribanks me zacijelo ne bi primila. Osim toga, nikad ne bih mogao raditi pod Macklemovim zapovjedništvom. Potražiti ću posao.

XI

Na brodogradilištu nije bilo problema. Posla bijaše koliko hoćeš. Sve radine ruke bijahu dobrodošle. Balvane su, doduše, pilili u pilani, ali ih je nakon toga trebalo oblikovati, a ja sam izvršno baratao sjekirirom i bradvom.

Odmah sam dobio posao.

Tog me poslijepodneva na radnom mjestu posjetio John Dill, moj poslodavac. Upravo sam sakupljao iverje koje se nakupilo dok sam obrađivao jedan balvan. Bilo ga je cijelo malo brdo.

— Izvršno radiš — rekao je Dill mirno. — Jesi li ikad gradio brodove?

— Ja sam brodograditelj — odgovorih mu. — Sagradio sam tri škune, jedrenjak s tri jarbola, nekoliko briкова, a pomogao sam graditi bezbroj drugih lađa.

— Tako sam i mislio.

John Dill je neko vrijeme gledao kako radim.

— Jesi li ikad gradio mostove?

— Nekoliko... I staje također.

— Gradit ćemo parobrod dugačak oko pedeset metara.

Oslonih se na sjekiru.

— Gradit ćete ga ovdje?

— Da. Prihvaćiš li, posao je tvoj.

— Želite li reći da ću upravljati gradnjom?

— Gledao sam kako radiš. Uvjeren sam da ćeš uspjeti. Želim da taj posao dobije netko tko voli ovaj posao, tko voli drvo koje obrađuje i svoj alat.

Bijaše to ono za čim sam odavno čeznuo. Zbog toga sam i došao u Pittsburgh. Sad mi je napokon granulo

sunce. Pedeset metara. Bit će to lijepi brod, i kad se otisne niz rijeku svatko će znati za mene.

Ipak sam oklijevao. Zašto?

— Mogu li vam odgovoriti sutra? Moram o svemu dobro razmisliti. Radi se, naime, o tome hoću li učiniti ono što odatno želim ili ono što mi nalaže dužnost...

— U redu. Znaš gdje je moj ured. Dodi kad odlučiš.

Kad je isteklo moje radno vrijeme, već je bio mrak. Skupio sam alat i krenuo s gradilišta na rijeci prema hotelu. Ostanem li u Pittsburghu, pomislih, morat ću potražiti drugo, jeftinije prebivalište.

Najednom pred sobom začuh nečije lagane korake. Zastadoh i posve se umirih. Već sam imao dosta neprilika, i na svaki sam način želio izbjeći nove.

Postavio sam ruke u visinu prsa kako bih mogao odbiti napad.

— John Daniel?

Bio je to Macaire.

— Macaire! Tražili smo vas. Želio bih s vama razgovarati — rekoh.

— Znam — odgovori on. — Kreni s nama na put. Možeš sa sobom povesti koliko god ljudi hoćeš. Možeš se ukrcati kao putnik ili pak kao slobodni trgovac.

— Govorite u svoje ime, Macaire. Ni Macklem niti gospodica Majoribanks ne bi to dopustili.

— Ako im kažem da prihvaćam poziv, neće imati ništa protiv toga da nam se pridružiš. Hajde, odluči: hoćeš li poći, mladiću?

— Ne mogu. Za vašu gospođicu ja sam stranac kojemu ne treba vjerovati. Ona me jednostavno ne trpi. A što se tiče Macklema, u roku od tjedan dana nas bismo se dvojica pobili.

— O, mladiću, ti ga uistinu krivo sudiš. Pametan je i dobar. Vješt je poput francuskog krojača i nema ništa protiv tebe. U stvari... ovo će te vjerojatno iznenaditi... on je sam predložio da te pozovemo.

— Macklem?

Utonuo sam u misli. Kako to da taj zlikovac želi da dođem na brod? Po svoj prilici zato da me drži pod nadzo-

rom, a poslije, kad mu se pruži prilika, da me smakne.

— Ne — rekoh — neću s vama, Macaire. Vi ste dobar čovjek i uvijek bih vam pomogao u neprilici, a nezgode će uskoro naći, bez obzira vjeruje li ona u to ili ne. Vjerujte mi, očaj me hvata kad na to pomislim, ali...

Ulica je bila potpuno pusta.

— Varate se. Ona zna da su sve to nitkovi — reče naglo Macaire. — Također joj nije nepoznato kako su blizu ozbiljnih neprilika. Premalo znate o djevojkama, Johne Daniels.

— Ali...

— Mladiću, njezin je otac bio vrlo lukav čovjek. Znao je o našoj zemlji i njenim ljudima više od bilo koga drugog. Njegovi papiri imaju neprocjenjivu vrijednost. U njima je zapisano ono što se ne može naći drugdje. A ona je naslijedila te papire, naslijedila ih i proučavala.

Buljio sam u njega. Što mi je drugo preostalo?

— Oprostite. Govorite li vi ozbiljno?

— Svakako. I još jednom vam kažem: nemojte je potcjenjivati. Ima ona prilično lukavu i pametnu glavicu na svojim lijepim ramenima. Ona je poput svojeg oca... Možda je čak vještija od njega...

Ostatak puta prešli smo šutke. Pred ulaznim vratima hotela pozvao ga na piće.

— Hvala, ne. Moram biti u njezinoj blizini.

Okrenuo se i otišao.

Uđoh u hotel i stubama se popeh u svoju sobu. Kad sam upalio svijeću, ugledao sam Butlina. Polako se pridigao sa stolice.

— Onda, kako je bilo? — upitao me.

— Dosta dobro.

Ispričao mu kako mi se pružila prilika da gradim parobrod.

— To ti je predložio John Dill osobno? Him, on je poznat čovjek. Nigdje nećeš naći, boljega za tu vrst posla. Radio je gore na Mississippiju, a i na jezerima.

— Da? — upitah ugodno iznenađen.

— Pa — rekao je Butlin prijateljski se osmjehnuvši — postigao si ono što si oduvijek želio. To ti je velika prilika, a uz to ćeš raditi s vrlo dobrim i

poštenim čovjekom. Uspiješ li, budućnost ti je zajamčena. Za Dilla svi govore da je okružen samim izvršnim majstorima.

Kad je rekao svoje, ja mu ispričah što sam razgovarao s Macaireom, pa i to kako gospođicu Majoribanks kuje u zvijezde.

Lovac uopće nije bio iznenađen. To me začudilo pa sam ga upitao za razlog.

— Talon — rekao je — reći ću ti istinu. Znam za tu djevojku duže od dvije godine. Macaire je u pravu. To je izvanredno mudra glavica.

— Pred dvije godine ona je bila još... pa i sada je... mlada i neiskusna djevojka...

On se nasmiješi.

— Uza sve to je njezina glavica pametnija od glava mnogih muškaraca starijih od nje. Zaboravljaš da je odrasla na očevu koljenu, pomažući mu u sređivanju njegovih papira.

Svukao sam košulju, oprao se, istresao vodu iz posude kroz prozor i ponovno je napunio svježom vodom iz bijelog vrča. Bilo je prohladno, ali mi je hladnoća godila. Kad sam se obrišao, obukao sam čistu košulju.

Butlin me za sve to vrijeme promatrao. Kad sam se obukao, on zaklima glavom.

— Jak si — reče.

Slegnuo sam ramenima.

— Svi su muškarci u mojoj obitelji bili jakih mišića. Kad čovjek od jutra do mraka podiže i prenosi teške balvane, ili postane jak ili ga nestane.

Poslije, za stolom u blagovaonici ja mu predložih:

— Prihvatim li taj posao, trebat će mi pomoćnik. Hoćeš li raditi sa mnom?

— Hvala... ali ne bih.

— Ne boj se, nećeš morati prenositi teške balvane — pokušah ga ohrabriti.

— Ne radi se o tome — odgovori on. — Osjećam obavezu prema toj djevojci.

— O kome to govoriš? O Tabithi Majoribanks?

— Naravno... Trebat će joj pomoć. Ona zna čemu ide u susret, pa ipak ne kani odustati. Pronaći će svog brata, živog ili mrtvog. Ako je živ i zarob-

ljen, oslobodit će ga. Ako je mrtav, pronaći će njegov grob. U to možeš biti siguran.

Nelagodno se promeškoljih u stolici. Jelo se već pušilo pred nama, ali mene kao da je prošla svaka glad.

— Što si joj ti? — upitao sam ga.

— Ništa. Ali zamolila me da krenem s njima.

Najednom shvatih kako već dugo nisam vidio Jambe-de-Boisa. Kamo je nestao taj stari nepopravljivi gusar?

Upitao sam vratara hotela zna li bilo što o njemu, ali je on slegnuo ramenima.

Vratio sam se u svoju sobu.

Legao sam u krevet i ponovno počeo razmišljati o izvanrednoj životnoj prilici koja mi se tako nenadano pružila. A to je bio samo početak. Budem li imao samo malo sreće, za drugo nisam brinuo, vrlo ću brzo postići svoj cilj.

No s koliko god oduševljenja mislio o brodovima, pred sobom sam gledao samo Tabithino lice. Bilo je strogo, gotovo nezadovoljno, ali njeno.

Zbunjen time uspravih se u krevetu. Što se to događa sa mnom? Zašto se moje misli neprestano vraćaju NJOJ?

Najednom začuh lagano kucanje na vratima, najlaganije od svih koje sam ikada čuo, kao da onaj tko kuka u stvari ne želi da ga se čuje.

XII

Moja ruka posegne za pištoljem na stolu. Čovjek s druge strane vrata neko vrijeme pričekao, a onda ponovno zakuca, jednako tiho.

Bilo je vrlo kasno. Brzo sam iskliznuo iz kreveta, navukao hlače, zataknuo pištolj za pás i nečujno zakoračio prema vratima.

— Tko je? — upitah.

— Macklem — odgovori glas.

Desnu sam ruku držao na dršci pištolja, lijevom otvorih vrata i hitro zakoračih unatrag. Onda naglo izvucoh pištolj.

U vratima je doista stajao Macklem. Ne čekajući moj poziv ušao je u sobu gipko poput mačke. Kad je ugledao moj pištolj, samo se nasmije.

— U strahu si? — upita.

— Oprezan — odgovorih mirno. — Jedino oprezan.

Meni toliko mrski čovjek nehaljno priđe stolici i sjedne.

— Hoćeš li upaliti svijeću?

— Ondje je — pokazah mu pištoljem.

— Ako želiš svjetla, upali je.

To je i učinio. Žigica se od prve upalila i on je prinese svijeći. Sodu obasja plamen.

— Ti mi očito ne vjeruješ — reče kao da mu je zbog toga žao.

Nasmijah se.

— Ni slova.

On odmahne rukom.

— Nije važno. Bez obzira na to, mi te trebamo.

— Vi?

— Svi mi. Gospodica Majoribanks, Macaire, gospođa Higgs, pa i ja. Idemo na Zapad, u nepoznato, u zemlju Indijanaca. Ti imaš iskustva s njima. Macaire kaže da dobro poznaješ osobine tih negostoljubivih i divljih predjela, osim toga si trgovao s Indijancima. I tako sam te došao zamoliti da pođeš s nama.

Nekako mi se čudno nasmije u lice i doda:

— Gospodica Majoribanks bi se osjećala puno sigurnijom ako i ti kreneš.

— Je li to ona rekla?

— Ne priznao je — ali sam to shvatio iz njezina ponašanja. Ona ti vjeruje, priznao ti to ili ne. Uzda se u tebe.

Zarežao sam.

— Ne šalim se. Pred nama je dug put, a tko zna što nas sve čeka nakon St. Louisa?

— Žao mi je — rekoh mu. — Upravo mi je jutros ponuđeno da vodim gradnju jednog parobroda. Zbog toga sam i došao u Pittsburgh.

Neko je vrijeme šutio.

— Ti si Kanađanin? — upitao me jednom. — Iz Quebeca?

— Jesam.

Opet je neko vrijeme oklijevao.

— Potreban mi je čovjek tvojih sposobnosti — reče na kraju. — Mnoge će

opasnosti vrebati na nas na putu, i zacijelo ćemo povremeno morati popravljati brod. Gospodica Majoribanks želi putovati i nekim nepoznatim rijekama, a tamo nema luka u kojima bismo mogli zatražiti i dobiti pomoć te vrste.

— Čini mi se — rekoh mu — da su tvoji ljudi vješti u mnogim nesvakidašnjim poslovima.

— Nije stvar samo u tome. Radi se i o dobrom društvu.

Te me riječi iznenadiše.

— Ti si očito bistar i dobro odgojen čovjek. Pa i tvoje porijeklo...

— Što ti znaš o mojem porijeklu?

On odmahne rukom.

— Vidim, osjećam, a to je najvažnije. Ti si školovan čovjek, kulturni. Postoji nešto nesvakidašnje u tvom ponašanju, načinu govora. Posjeduješ stil, a to je ono najrjeđe. Tvoji su preci zacijelo porijeklom iz Francuske.

— Upravo je tako — složih se s njim.

— A ti, pukovniče Macklem, što je s tvojim porijeklom, tvojim odgojem? Kad se o tebi radi, meni nije sve jasno.

Naglo me i oštro promotrio. Njegov pogled uopće nije bio ugodan. Dapače, mogao je u čovjeku izazvati jedino nemir, bio je to pogled koji se pamti.

— Zar je to važno?

Naglo je ustao, tako naglo da sam i nehotice zakoračio unatrag. To me nije oduševilo jer je došljak na taj način shvatio koliko sam u sebi uznemiren.

— Važno je jedino to da moraš s nama. Na putu ti se pruža prilika da trguješ s krznima. Ili bi možda želio krenuti u potragu za zlatom? Možda te zanima neki treći način da se obogatiš? Čini se da bi bio dobar borac...

— Ja?

— Ti. Mi se razumijemo, ti i ja. Obojica smo svjetski ljudi. Dolje na Zapadu postoje ogromna prostranstva koja kao da čekaju da ih čovjek osvoji. — Pogledao me izravno u oči. — Graditi brod, hm, to je zgodno, ali posjedovati tisuće četvornih kilometara vlastite zemlje... i da je svaki njezin centimetar samo tvoj... to je ono pravo! Ta nas zemlja čeka, stari!

— Jednog ću dana krenuti na Zapad, i jedino kako bih trgovao.

On slegne ramenima.

— Kako hoćeš.

Lice mu je sada bilo napola zasjenjeno.

— Mislim da si budala — rekao je oštro.

Po prvi put me, otkako smo razgovarali, uhvatilo čuvstvo nelagodnosti.

— Ostaj mi zdravo!

Naglo mi je pružio ruku. Zamalo sam je prihvatio, ali se pravodobno sjetih da bih prethodno morao pištolj prebaciti u lijevu ruku, a da bi me on za to vrijeme mogao napasti.

— Zdravo. Kaži gospođici Majoribanks da želim puni uspjeh njezinom hrabrom pothvatu.

Macklem tada iziđe i za sobom zatvori vrata. Ja ih potom zaključah i vratih se u krevet.

Te noći dugo nisam mogao zaspati...

Probudila me snažna lupa po vratima. Brzo sam ustao i otključao ih.

Ugledao sam Jambe-de-Boisa ogrnutog u prašnjavu kabanicu. Kosa mu je padala niz lice a oči divlje plamtjele.

— Otišli su! Pustio si ih da odu!

Pritrčao sam prozoru. Upravo je svitalo. Gat za koji je do jučer bio parobrod privezan, sada je zjapio prazan. Pogledao sam u daljinu, ali nisam ugledao nikakav stup dima koji bi otkrivao prisutnost broda. Znači, napustili su Pittsburgh prije više sati.

Nešto je u meni puklo.

Otišli su. Ona je otišla!

XIII

— Ti ga ne poznaješ! Macklem je vrug! Pravi pravcati vrug!

Nikad prije nisam ga vidjela tako uznemirena.

— Što sam mogao učiniti? Otišao sam k njoj, ali me nije htjela saslušati. On je bio ovdje noćas i...

— Macklem je bio ovdje? U ovoj sobi? O, moj prijatelju!

Kad sam mu rekao što je Macklem predlagao, samo je odmahnuo glavom.

— Naravno, on sada sve drži u šahu:

nju, njezin brod, Macairea. Kad bi se još dočepao tebe, njegov bi put bio oslobođen neprilika.

— Kakav put? O čemu to govoriš?

— Ako gospođica Majoribanks pronađe svog brata, sve će izići na vidjelo. Stoga se mora riješiti i nje i Macairea kako bi se riješio svjedoka. Ti ga jedini možeš povezati s Foulshamovom smrću. Ako se i tebe dočepa...

Prekinuh ga uzrujano:

— Ti previše stvari samo pretpostavljaš. I ti i ja drugo ne radimo nego se nabacujemo sumnjama, a u stvari ništa ne znamo... Ja tog čovjeka nikako ne mogu povezati s Foulshamovom smrću. Istina, on je bio negdje u blizini kad je ovaj ubijen, ali i ja sam onuda prolazio. Pa i ti.

Jambe se naglo okrene.

— Mene se ne sjeća — promrmlja. — Ako se i sjeća, ne čini mu se bitnim. Što mu ja mogu učiniti? Za što ga ja mogu optužiti a da on mene ne optuži za isto?

— Hajdemo dolje u blagovaonicu — predložih mu. — Mogli bismo barem popiti kavu.

Sjeli smo za stol u uglu kako bismo mogli paziti na ulaz i vrata što vode u kuhinju.

Jambe položi ruke na rub stola. Ugledao sam ga ravno u oči.

— Čini se da ti dobro poznaješ Macklema, Jambe-de-Bois. Hajde, kaži mi, što znaš o njemu?

— Previše! — odgovori on. — On je prava solona! Ja sam, istina loš čovjek, mon ami, ali svakako ne tako zao kao on.

— U čemu je razlika? — upitah ga ironično.

On ozbiljno klimne glavom.

— Netko krade i ubija, ali to čini s mačem u ruci protiv drugih mačeva, s pištoljem protiv drugih pištolja. Ti si se često borio pa me razumiješ, zar ne?

Klimnuh u znak potvrde.

— Ja sam uistinu loš, mon ami, ali ne i zao! Ja sam lopov, ali nikad nisam ubio radi ubijanja! Nikad u šaci nisam držao ljudski život i njime se igrao! Nikad nikoga nisam mučio, nikad napadao nejake. Ako i jesam, nisam to činio poput Macklema; on to

čini hladno, bez ljutnje, samo radi vlastita zadovoljstva, bez srca i skrupula. On jednostavno prezire sve ljude, a pogotovu žene. Djevojku, gospođicu Majoribanks, prezire više od svih! O da, poznajem ga. Čini mi se jedino da me se on ne sjeća. Nije se promijenio. Isti takav bio je i kao mladić... Rođen je u siromašnoj četvrti, ali su ga usvojili neki bogati ljudi i poslali u škole, sve do onih najviših. Međutim, kad je odrastao, on ih je ubio, prethodno se nasladivši njihovim mučenjem. Potom je pobjegao na more. Izdao je povjerenje vlasnika broda, ukrao novac, iskrcao se na obalu i promijenio ime. Postao je pirat. O, moj Jean, on izdaje, oskvrnjuje, uništava, a sve to s osmijehom na licu, čak i s glasnim grohotom... Slučaj je htio da neko vrijeme gusarimo na istom brodu. Tada sam još bio mlad, nisam nosio bradu i obje su mi noge bile zdrave... Jednom se nekoliko nas iskrcalo na nekom otoku kako bismo podijelili plijen. Taj je otok tamo kod istočne obale. Nas četvorica smo nakon podjele blaga otišli da svoj dio zakopamo, a Macklem je za to vrijeme trebao pripremiti ručak. Ponijeli smo sa sobom i nekoliko boca vina. Popili smo ga odmah. Ja osobno nisam puno popio, jer me više zanimalo jelo. Kako sam bio jako gladan, a nikako nisam mogao dočekati ručak, uzeo sam iz košare komad mesa. Kad sam shvatio da bi to mogli otkriti, brzo sam ga bacio na zemlju. Poslije sam na tom mjestu ugledao štakora kako se previja u smrtnim mukama... Koprcao se kao bijesan... Otrovao se onim komadom mesa... Okrenuo sam se i potrčao prema obali. Kako su ostali puno popili, bijahu prilično pripiti. Doviknuo sam im što sam otkrio. Ništa nisu shvatili. Macklem se samo lagano okrenuo, podigao pištolj i naci-ljao u mene u namjeri da me ubije... Da, bio sam tada mlad, s obje noge. Naglo sam potrčao i bacio se u obliž-nje grmlje. Metak iz Macklemova pištolja zaparao je lišćem iznad moje glave. Ponovo sam potrčao... Nije me slijedio... Trčao sam kao bez glave, a iz daljine su počeli dopirati strahoviti krikovi trojice nesretnika koji su, otrovani, umirali u strahovitim mukama.

On ih je sve potrova... Tri je dana čamcem plovio oko otoka i pokušavao me uhvatiti. Dvaput mi je, znajući da sam gladan, na obali ostavio otrovanu hranu. Štakori i galebovi su crkavali, ali ne i ja. Napokon je odustao i otišao...

— A blago?

— Nije on glup. Ponio ga je sa sobom.

Bila je to užasna priča.

— Nakon nekoliko dugih mjeseci pro-našao me neki brodić. Odonda sam često slušao o Macklemu. Nekoliko puta sam ga i sreo, ali me on nije pre-poznao. Tražio sam ga, pratio i čekao trenutak kad ću vidjeti kako taj gad umire.

— Da, Jambe, razumijem te — rekoh.

— Ali on nikako da strada. Majstor je u svakom oružju. Nikad u svom živo-tu nisam vidio nekoga sličnog njemu. Vjeruj mi, prijatelju, i nemoj ga izazi-vati. On će te ubiti.

— Nisam u to uvjeren.

— U to možeš biti uvjeren. Sada znaš: to je čovjek kojem si ostavio na milost i nemilost gospođicu Majori-banks.

Malo sam razmišljao a onda rekao:

— Parobrodom se u St. Louis stiže za oko trideset pet dana. Ona mi je rekla da će pokušati stići za trideset.

— Tako?

— Rekao bih da je kopnom do tamo oko devet stotina do tisuću kilometa-ra. Uz dobru sreću, do St. Louisa bit će nam potrebno dvadeset pet dana, a uz najbolju sreću, budemo li često mi-jeňjali konje, dobre konje, možda de-set, petnaest dana...

Njegovi se prsti stisnuše oko mogeg zglavka.

— Stvarno tako misliš? Ići ćemo?

Dok smo jeli, razmišljao sam što nas sve čeka na tom putu. Mnogo toga zavisit će o našim konjima, vre-menu, prijelazima preko rijeka, a i o našoj sreći. Ako je i malo budemo imali, uspjeh ćemo.

Stavih na stol nešto novca.

— Kupi hrane. Što jednostavnije to bolje. Bit će nam potrebna i kava. Pazi da hrana bude dobro umotana i pogodna za brzu pripremu... Ja mo-ram do gospodina Dilla.

Dill bijaše u svom uredu i ja nisam gubio vrijeme. Ništa mi nisam prešutlo.

— Idite — rekao mi je — i sretno. Ja posjedujem desetak konja, a vi ćete ih zacijelo trebati nekoliko. — Prišao je vratima, otvorio ih i rekao svom tajniku: — John, otidište u staju i recite Joe-lu neka oseda Sama i Davea. Preuzet će ih gospodin Talon...

Sredinom poslijepodneva već smo prelazili rijeku Ohio. Bio sam zadovoljan sa sobom. Groznica za Zapadom me potpuno obuzela.

Jahali smo do zalaska sunca, promijenili konje, a onda nastavili jahati sve do ponoći. Ulogorili smo se u šumi obrasloj starim ogromnim drvećem. Sakupili smo nešto suhog granja i zapalili vatru. U zoru smo ponovno krenuli a u podne promijenili konje. Kad je došla večer, zaustavili smo se na nekoj livadi, napojili i istimari li konje, a potom ih pustili da pasu.

Sedam smo dana jahali prilično oštro, i samo tu i tamo zastajkivali kako bismo malo odspavali, jeli i odmorili konje.

Ujutro osmog dana stigismo u malu kotlinu kojom je neka rječica tekla u smjeru sjeverozapada. Ovdje je šuma bila nešto rjeđa, a visokog drveća bilo sve manje.

Jambe-de-Bois se zaustavi kraj mene, opustivši se u sedlu.

— Hoćemo li se malo zaustaviti?

— Vrlo kratko. Ipak, moramo se odmoriti jer ćemo inače klonuti.

Jambe bijaše iscrpljen, kao uostalom i ja. Prejahali smo rječicu i zaustavili se u lugu uz njezinu obalu. Sakriveni gustim grmljem i natkriveni krošnjama drveća, sjahismo. Rasedlali smo konje i privezali ih za stabla.

Jambe-de-Bois se ispružio na travnatoj kosini u sjeni brijesta, a ja sam još neko vrijeme tamarao unaokolo, pokupivši s obližnjeg grmlja kupine. Dok sam to radio, neopazice sam stigao do puteljka kojim smo došli. Skri- valo me gusto grmlje.

Najednom začuh topot kopita.

— Čekaj! — reče netko.

— Nema tu nikoga. Može se vidjeti kilometrima daleko. Stigli su, čini se,

mnogo dalje nego što smo mislili. Bio je to glas drugog jahača.

— Noćas ćemo ih doći... To se mora dogoditi noćas, Jem. Dobro znaš što je rekao pukovnik. Radije bih se zamjerio samom vragu nego njemu.

Sad sam ih mogao vidjeti.

Bila su ih četvorica.

Stajao sam vrlo mirno i čekao. Spustio sam ruku na dršku pištolja i izva- dio ga iz korica. Da su me kojim slu- čajem zamijetili, pripucao bih bez raz- mišljanja i upozorenja. Pucnjava bi, dakako, upozorila Jambe-de-Boisa.

Ali nisu me opazili. Potjerali su ko- nje. Na sreću, nitko od njih nije zami- jetio mjesto gdje smo skrenuli s puta. Polako su nestali u daljini.

— Jambe? — pozvah tiho dok sam se približavao mjestu gdje se stari pirat odmarao. — Dovedi konje. Krećemo.

On uzdahne i sjedne. Ukratko sam mu objasnio što se dogodilo; on od- mah krene po konje.

— Što ćemo sad?

— Poći ćemo onuda. — pokazah prstom.

— Ne vidim tamo nikakav put.

— U pravu si. Tamo nema puta. Mi ćemo ga napraviti.

Provjerio sam najprije pištolj, a za- tim i puške. Tu je bio i dugi lovački nož.

— Jambe?

Opisao sam prijatelju četvoricu jaha- ča.

— Ako kojim slučajem ipak nabasa- mo na njih, ne čekaj i ništa ne pitaj. Pucaj netom ih opaziš.

XIV

Kad smo stigli u St. Louis, grad se već dobroano kupao na mjesetini. Rije- ku smo prešli na splavi koja je uplovi- la u pristanište dosta udaljeno od gradskih ulica. To smo upravo željeli kako bismo spriječili da nas naši ne- prijatelji ne opaze prije vremena.

Jahali smo tamnim ulicama. Ništa nismo htjeli prepustiti slučaju.

U jednoj od pokrajnjih ulica naišli smo na čovjeka koji je skupinu radni-

ka vodio prema prenoćištu. Čovjek je mogao imati oko pedeset godina. Doimao se pošteno i ozbiljno.

— Je li ono javna staja? — upitao sam ga i pokazao prema nekoj niskoj dugačkoj kolibi.

— Ne!

Najprije je pogledao nas a potom naše konje.

— Našlo bi se mjesta u koralu. U gradu se dnevno plaća dvadeset pet centi. Ja ću vam životinje pričuvati za dolar tjedno.

— Sklopili smo posao.

Sjahali smo, rasedlali konje i uveli ih u koral. Dao sam konjušaru dolar.

— Zna li kakvo mirno mjestance gdje bismo se mogli smjestiti? — upitah ga.

— Pođite do Mary O'Brien. Svi je zovemo jednostavno »Mama«. Njezina je kuća četiri ulice dalje. Muž joj je poginuo na rijeci, a njezini sinovi žive dolje u New Orleansu. To je dobra i poštena žena.

U stanu je bilo samo loše pokućstvo, jedino se jedna komoda doimala nešto otmjenije. No u svim prostorijama bijaše čisto i izvanredno uredno. Kad sam to pohvalio, oči Mary O'Brien zasjaše.

— Gospodine — rekla je — ništa drugo i ne radim nego čistim stan. Povremeno štogod sašijem, a to mi ne uzima mnogo vremena. Hrana i soba po osobi dva dolara tjedno. Možda vam se čini skupo, ali mnogo je ljudi došlo u St. Louis, pa je hrana poskupjela. Šećeru je cijena porasla na šezdeset centi po kilogramu, a kava sad stoji cijeli dolar!

— To je uistinu prilično skupo, gospodo! — složih se.

Zatim sam joj dao četiri dolara.

— To je za prvi tjedan — rekoh — a mi smo velike izjelce.

— Drago mi je kad vidim da netko mnogo jede. To mi jednostavno godi srcu.

— A sad mi, gospodo O'Brien, kažite kamo bih morao otići da čujem novosti — upitah je.

— U trgovinu koju vodi Choteau.

Žena je trenutak zastala i pogledala Jambea pa mene.

— Ako pak želite čuti razgovore koji ne vode dobru, preporučam vam Pierrea. Njegova je krčma samo nekoliko koraka iza ugla. Gosti su često ološ, ali je vlasnik pošten čovjek.

— Hajdemo onda, Jambe. Možemo li vam usput štogod donijeti iz trgovine, gospodo O'Brien?

— Hvala. Ja ću s vama. Moram kupiti kavu.

Pierreova krčma bijaše puna drvenih stolova i klupa. Vlasnik je bio zdepast, povelika trbuha što se dobrano objesio preko ruba hlača podrezanih ispod koljena.

U krčmi nije bilo nikoga osim vlasnika.

Najprije je pogledao Jambea pa onda mene.

Upoznali smo se.

— Jean Daniel Talon? Dobro ime. Jednom je, mislim, živio neki gusar Talon.

— Aha — odvratih suho — to je naš prvi predak. Nego, čuo sam da u St. Louis rijekom dolazi jedan parobrod. Prije se zvao »Western Engineer«.

Ona zmiја? — nasmije se Pierre. — Često sam maštao da sam nabavim jedan takav brod. Kako se sada zove?

Slegnuh ramenima.

— Mi smo putovali kopnom kako bismo stigli prije njega. — Tada mu u glavnim crtama ispričah cijelu priču, a kad sam završio, čovjek me pozorno promotri.

— Ja sam pošten čovjek, stoga mi nitko ništa ne govori. Ipak mogu dosta toga saznati. U St. Louis je zadnjih dana stiglo dosta sumnjivih ljudi. Lunjali su gradom, a onda su se raspršili na sve strane.

— Nije li u vas ponešto prazno večeras?

On se namršti.

— Da. Nikako ne mogu shvatiti zašto? Obično ovdje u ovo doba bude najmanje dvadeset pet ljudi. Možda se nešto sprema?

Ustao sam.

— Pierre, umorni smo i idemo na počinak. Odsjeli smo kod Mary O'Brien. Ako saznate štogod zanimljivo, molim vas, javite. Bude li se netko raspitivao za nas, vi nas niste vidjeli; vrijedi?

— Svakako — pristane Pierre.

Zaronili smo u noć. Trenutak smo zastali na uglu dviju ulica. Lagani povjetarac donosio je s rijeke miris zapaljenog drva. Sve je bilo mirno, gotovo zloslutno tiho.

Jambe-de-Bois se nestrpljivo ogleda.

— Ovo mi se mjesto nimalo ne sviđa — reče. — Bolje bi bilo da što prije odemo oдавде.

Još sam neko vrijeme oklijevao.

Je li stvarno za ona vrata zamakla nečija sjena?

Posegnuo sam za pištoljem i primio ga za dršku. Tada sam polako krenuo za Jambeom.

Izjurili su iz mraka poput lavine. Stropot njihovih mokasinki poput praska je odjekivao drvenim nogostupom. Čekali su nas skriveni u mraku, a onda napali.

Izvukao sam pištolj i opalio.

Samo djelić sekunde prije toga pred mene je, na udaljenosti jedne ruke, iskočio čovjek s puškom u ruci. Naletio je na metak, iz mog pištolja, trenutak se ukočio a onda pao.

Još jedan pucanj i još je jedan njihov završio svoj razbojnički put; odmah zatim oborio sam i trećega.

Jambe-de-Bois je djelovao poput munje. Nisam ni sanjao da bi se taj čovjek mogao kretati tako brzo i spretно. U trenu je srušio svog protivnika i našao se nad njim s nožem u ruci.

Kad je njegovu napadaču odzvonilo, uspravio se i mi smo potrčali prema obližnjoj drvenoj ogradi.

Odjednom Jambeu izbiје netko nož iz ruke, i oružje odleti u visokom luku.

Ni ja više nisam u ruci držao pištolj.

Približili su nam se sa svih strana. Jambe se osloni leđima uz ogradu. Njegova šaka silovito poletje naprijed, u susret razbojniku. Potom se sagne, i kad sam se ja oslobodio svojih protivnika, ugledah ga kako u ruci drži svoju drvenu nogu i nemilice udara po razbojniku na zemlju.

Opet su me napali. Jednog sam lijevom rukom uhvatio za vrat i, podigavši ga uvis, snažno ga bacio u napadača iza njega. Obadvojicu sam srušio

na zemlju, ali sam pri tom zadobio jak udarac u bubreg. Okrenuo sam se i svom silom zamahnuo desnom rukom po zubima uljeza što mi se bio privukao iza leđa.

Jednome još uvijek nije bilo dosta. Sagnuo se u visinu mog trguha, ali sam ga poslao u carstvo snova, pomilovavši ga koljenom po licu. Zaroktao je i pao naznak slomljena nosa.

Primio sam još nekoliko udaraca, ali sam uzvratio dvostrukom mjerom.

Jambe i ja stajali smo sami, ubrzano dišući.

Ipak nismo bili potpuno sami. Barem su petorica ležala oko nas, među njima i oni koje sam ubio pištoljem.

Jambe-de-Bois se jednom rukom pridržavao za stup ograde a u drugoj još uvijek držao svoju drvenu nogu.

— Vjerujem da ih je bilo najmanje dvanaest — protisnuh.

— Tko će znati? Ja sam ih izbrojao samo devet — odgovorio je zadovoljan sobom. — I nisu bili bogzna kakvi protivnici. U dobrim starim danima, ova bi borba završila u djeliću sekunde.

Ulica bijaše pusta i tamna. Noćna pucnjava nije bila ništa novo u St. Louisu, jer su pijani traperi stalno pucali iz pištolja i pušaka na putu do svojih prenočišta.

Vrškom cipele okrenuh na leđa napadača s puškom koji je onako glupo naletio na moj prvi metak. Bio je uistinu mrtav i ja u njemu prepoznah jednoga od razbojnika koji su nas slijedili na putu za St. Louis. Kraj njega je ležao moj pištolj. Podigao sam ga i vratio u korice.

Jedan je bio gadno ranjen. Pokušavao je ustati. Jambe-de-Bois podigne svoju drvenu nogu.

— Leži mirno, proklet bio — upozori ga — ili će ti ovo biti posljednja noć.

Čovjek se naglo umiri. Očito je znao što je poslušnost. Jambe-de-Bois ga okrene na leđa.

— Ako želiš živjeti — reče mu tiho — opazi da te nikad više ne vidim, jer ću te raspoloviti kao zrelu dinju.

Stari gusar potom vrati drvenu nogu na njeno mjesto. Gledao sam ga kako je pričvršćuje, pitajući se kolike je tuče već prošla. Bijaše to strahovito oružje. Kako je i Jambe bio izvrstan

borac, zajedno su činili uistinu razoran par. S njim se nisam morao boriti za svoja jeda.

Odglađivali smo kući. Osjećao sam oštru bol u nozi, premda se nisam sjećao kad me u nju pogodio udarac.

U svojoj sobi najprije sam stao pred zrcalo. Lice mi se prilično izmijenilo: na desnoj jagodici modrica, otok oko lijevog oka.

Jambe-de-Bois se sruši na krevet i veselo se zagleda u mene.

— Čovječe, ti kao da si se noćas tukao!

Grohotom se nasmijao.

— Najbolja tuča u zadnjih dvanaest mjeseci! Ali, ti si nam zaista učinio veliku uslugu ubivši prvog napadača.

— Mislis?

— Naravno. Čini mi se, naime, da je on bio vođa i nosio novac za isplatu njihovih »usluga«. Kad si ga izbacio iz igre, nestalo je sve njihovo oduševljenje. Vjerojatno su se sjetili da ih možda neće tako skoro isplatiti... ukoliko uopće dobiju novac...

— Nisam mogao promašiti — rekoh. — Sam je potražio moj metak.

Dva dana smo se potucali po gradu, svaki sam za sebe. Osluškivali smo što se govori, ali nismo saznali ništa novo. Jedino se potvrdilo da je u zadnje vrijeme u grad stiglo prilično sumnjivih tipova koji su pokupovali svu municiju, barut i hranu, a onda nestali.

Noću smo izbjegavali bučna i nemirna mjesta i rano se povlačili na počinak. Pokušavao sam pronaći Choteaua, koji je navodno znao mnogo više od Pierrea, ali ga trenutno nije bilo u gradu.

Jednog kasnog priepodneva začuh lagano kucanje na vratima sobe. Bila je to Mary O'Brein.

— Treba vas Pierre — prošaptala je. — Sidi!

Pierre me čekao u kuhinji i upravo ispijao šalicu kave.

— Parobrod je stigao — rekao je tiho. — Zaustavio se kod malog otoka na ušću rječice Coldwater u Missouri, četiri do pet kilometara uzvodno. Spustili su s parobroda čamac i s njim se nekoliko ljudi prebacilo do pristaništa kod ušća rječice Mill.

— Znete li možda tko je bio u čamcu?

— Dva muškarca i jedna žena. Upravo seću gradom.

Tabitha je stigla u St. Louis! Hoće li me sada htjeti saslušati?

XV

Predložio sam Jambe-de-Boisu da me pričekam kod Mary O'Brein. Ni u jednoj igri ne valja odmah otkriti sve karte.

Teško me je poslušao, ali je na kraju ipak prihvatio moje razloge.

Iskrao sam se kroz vrata i zastao na obližnjem uglu.

Choteau bijaše čovjek kojega sam u tom trenutku najviše želio vidjeti. Što god se događalo, on će znati najtočnije objašnjenje.

Možda se napokon vratio u grad, pomislih.

Ulice bijahu prepune šetača, i to uglavnom muškaraca: traperi u kožnatim odijelima, trgovci s Istoka i iz New Orleansa, kojekakvih probisvijeta i svega ostalog. Svi bijahu na neki način uzbuđeni novim načinom života koji se nesmiljeno probijao u ovaj kraj i rušio sve stare ograde. Svatko je imao svoju priliku, ali su na svakoga vrebale i sve moguće opasnosti.

Choteaua — treba potražiti Choteaua, govorio sam sam sebi, nenametljivo se zagledavajući u lica prolaznika. Nigdje nikoga poznatog.

Parobrod se zacijelo nije slučajno usidrio izvan grada. Nekakav razlog mora postojati, i na meni je da ga što prije otkrijem. O njemu će zavisiti svi moji budući koraci.

St. Louis je u ovom trenutku po svoj prilici prepun ljudi izvan zakona. Na žalost, ne može se očekivati da svakome od 3-4 tisuće stanovnika grada na licu piše kome pripada razbojci, ma ili poštenima. Čovjek mora imati mnogo sreće da ne pogriješi i ne upadne u klopku.

Odjednom me obuzme nelagodan osjećaj. Moje mi je šesto čulo govorilo da me netko promatra.

Počeo sam prividno znatizljivo razgledavati izloge trgovina. U stvari su mi stakla izloga služila kao ogledala s pomoću kojih sam nadgledao što se zbiva iza mojih leđa.

Točno nasuprot jedne od trgovina zaustavila su se dva muškarca i naslonila na ogradu za vezivanje konja. Prividno su bezbrižno razgovarali, ali su pri tom stalno pogledavali prema meni. Ne, to nije moglo biti slučajno.

Ušao sam u obližnju trgovinu i kupio paketić duhana. Ja nikada nisam pušio, ali će dar nesumnjivo razveseliti Jambe-de-Boisa... ili koga drugoga...

Iz trgovine nisam izišao natrag na glavnu ulicu, nego kroz stražnja vrata u dvorište. Prodavač se tome nimalo nije začudio. Možda se ne bi uzrujavao ni da sam iskočio kroz prozor pucajući iz revolvera.

Ponovno sam navratio do Chateau-ove trgovine. Ovaj put njegovi ljudi nisu odmahivali glavom nego su mi rukom pokazivali ured.

Pošao sam onamo.

Dakle, stigao je. I što sada? Koliko ja zapravo mogu vjerovati tom čovjeku? Tko mi jamči za koju se stranu opredijelio? Ne postupam li ipak previše brzo, neoprezno?

Znao sam, sve je to tako ali nisam mogao birati. Preostajalo je jedino da se tom trgovcu povjerim, a zauzvrat saznam ono što me zanima, a on vjerojatno zna.

I moja je priča počela teći. Potrajalo je možda desetak minuta dok sam stigao do svoje sumnje da je pukovnik Macklem također jedan od razbojničkih vođa.

Chateau nije bio nimalo oduševljen. Rekao je gotovo odbojno:

— Slušajte, vi, ja sam trgovac krznom a ne policajac. Nemam pojma o razbojnicima o kojima pričate.

— Na svoje sam oči vidio kako su na parobrod krcali sanduke s puškama — upozorio sam ga.

Chateau se zavalio dublje u naslonjač i zamišljeno protare nadlanicom bradu.

— Gospodine Talone, ne zaboravite da vas ja uopće ne poznajem. Sve što znam o vama jest da ste bez ikakve najave banuli u moj ured i da me da-

vite s nekakvim fantastičnim pričama koje ne djeluju nimalo uvjerljivo!

Ja tvrdoglavo nastavih:

— Jeste li upoznali Charlesa Majori-banksa?

— Zadržao se u mojoj kući prije no što je krenuo dalje na zapad.

— Poslije ga niste vidjeli?

— Ne.

— I zar vam nije čudno da se već nekoliko mjeseci ništa ne zna o njemu?

— Zašto bi to bilo čudno? Ja vjerujem da se on zadubio u svoja proučavanja biljnog i životinjskog svijeta i izgubio pojam o vremenu. To se događa svakom drugom znanstveniku.

— Jeste li u međuvremenu bilo što čuli o njemu?

— Ne, nisam.

Trenutak je šutio, a onda me zamišljeno pogleda i reče vrlo ozbiljnim glasom:

— Mladiću, savjetujem vam da razmislite o onome što govorite i radite. Pukovnik Macklem je mnogo puta navraćao u St. Louis. O njemu ovdje nitko ne misli loše. Ima mnogo prijatelja. Općenito je dobro poznat duž cijelog Missourija. Ne postoji nikakav razlog da se žalimo na njegovo ponašanje.

Zastao je i nespokojno poravnao papire na svom pisaćem stolu.

— Još nešto. Vjerujem da potcjenjujete sposobnosti gospođice Majori-banks. Moram vam reći da je to neobično lukava djevojka, radilo se o kriminalu ili trgovini.

Bio sam iznenađen.

— Da, čuo sam kako se o njoj dobro govori...

— I čuli ste istinu, gospodine.

Neko smo vrijeme obadvojica šutjeli.

Odjednom su mi se sva ta moja nagađanja o okupljanju razbojnika, njihovoj zavjeri i svemu ostalom pričinila nekako djetinjastim. Ipak, nešto dosta nije bilo u redu. To sam i rekao:

— Zar vam nije nimalo čudno to što je parobrod pristao toliko daleko od St. Louisa? Kao da nekome ne odgovara da cijeli grad bude svjedokom onoga što se događa na njemu...

— Da — priznao je trgovac — to se uistinu u prvi mah čini pomalo čudnim. No zašto ne dopuštate mogućnost da ljudi na brodu imaju zato opravdane razloge?

— A što ćemo s jadnim Foulshamom? Nećete valjda reći da je i njegova smrt plod moje fantazije?

— Za to sam čuo jedino od vas. Za sada nemam razloga da sumnjam u vaše riječi, ali, mnogi su ljudi ubijeni na tim usamljenim putevima.

Ustao je.

— Bilo mi je zadovoljstvo, gospodine Talon, ali ja imam i drugih obaveza i dužnosti. Molim vas, ispričajte me.

Izašao sam iz ureda i trenutak se zaustavio u Choteauovoj trgovini. Gledao sam prodavače i kupce, ali sam razmišljao o drugim stvarima.

Nisam li ja u stvari velika budala? Što zapravo tražim u ovom gradu daleko na Zapadu?

Odgovor može biti samo jedan: propustio sam priliku o kakvoj sam još prije kratkog vremena mogao samo sanjati. Odbio sam ponudu da upravljam gradnjom jednog pravog, velikog broda, da dokažem svoje sposobnosti.

Odjednom netko iza mene progovori:

— Koliko nitkova! Nevjerojatno!

Okrenuo sam se i ugledao mladog, vitkog, zgodnog muškarca lijepog košćatog lica.

Izazivački je prstom pokazivao prolaznike.

— Oduvijek sam ovo želio vidjeti. No sada kad sam ovdje, osjećam jedino jezu. Kakva lica, kakvi surovi, bezobzirni pogledi. Ovdje nitko nikoga ne poštuje!

Onda se okrenuo i pružio mi ruku.

— Ja sam Donald McQuarrie. Pokušavam pronaći nekog trgovca krznom...

— Ja sam Talon — reko.

On potvrdno zakluma glavom.

— Tako su mi i rekli.

— Što to znači da su ti rekli? Ovdje me gotovo nitko ne poznaje — zabuljio sam se u njega.

— Gospodin Choteau mi je rekao tko si, odakle si i kako se zoveš. Rekao je da bih najprije morao s tobom porazgovarati.

— Ja nisam trgovac krznima. Ne mogu ti ponuditi nikakav posao — reko. — Osim toga, moj je razgovor s Choteauom bio vrlo kratak. Ne vjerujem da je njime oduševljen. Manje-više mi je pokazao vrata...

— Kako griješi! — McQuarrie se zagleda u mnoštvo na ulici. Oči su mu pri tom bile budne i zaposlene. — Choteau odavna živi ovdje i čini sve što može kako bi i dalje živio. Njegovim žilama teče nepatvorena narodna lukavost. Neki to zovu suzdržanost, opreznost... Bio sam u njega samo trenutak poslije tebe, ali zbog istih problema.

Jednostavno ga nisam mogao shvatiti.

— Zbog istih problema?

— Slijedio sam tebe i tvojeg prijatelja s drvenom nogom, i mogu ti reći da sam se nagutao svačega. Svakako — malo dobrog. Kad vas dvojica putujete, ne gubite vrijeme. Nekoliko puta vam je uspjelo potpuno zamesti svoj trag.

— Slijedio si nas?

— Što mi je drugo preostalo? Bio sam u Bostonu kad je tamo stigao Simon Tate. Čovjek kojemu je svratio po dolasku u grad, moj je prijatelj. Rekao sam mu zbog čega sam u Americi. Tada mi je Simon Tate pokazao papire koje si ti donio iz močvare. Rekao mi je kako se zoveš, kamo smjeraš, i... ja sam krenuo...

— Smijem li znati zašto?

— Zar to nije očito? Želim se dokopati Macklema. a još više Torvillea.

— Znači, nije moja luda pamet izmislila da među njima postoji nekakva veza?

Čovjek se zagleda u mene.

— Naravno... Barun Torville je izvršio mnoge zločine u Evropi, a sada nastavlja s istim poslom i ovdje... Ubija, pljačka... Sad je naumio okupiti sve američke razbojnike...

Odmah se moglo zamijetiti da je McQuarrie miran i iskren čovjek. Sve što je govorio imalo je smisla, ali sam još uvijek bio oprezan.

— Poznajem te samo toliko, koliko Choteau poznaje mene.

— Ja sam prijatelj Roberta Foulshama. Nas smo dvojica istodobno počeli

raditi na istom zadatku: hvatanje međunarodnog zločinca Torvillea...

Kao da mi je kamen pao sa srca. Znači moji napori nisu bili uzaludni.

— Tako sam i mislio... Nesretni Foulsham je bio kriminalist.

Donald McQuarrie prekinu moja razmišljanja:

— Znamo desetke Torvilleovih zločina, ali o njemu samome ne znamo gotovo ništa... Možda samo to da je sada negdje na Zapadu... Tko će znati, možda je upravo u ovom gradu?... Postoji sumnja da se predstavio kao trgovac krznom...

Gledao sam McQuarriea koji se upravo spremao još nešto dodati.

— Dakle, kako je svijet malen!

Novi glas bijaše ciničan ali veseo.

— Tabitha, gledajte ovo! Mladić koji je s vama putovao! Onaj koji je čvrsto odlučio da se neće micati iz Pittsburgha. Rekao je, njega zanimaju samo brodovi i ništa drugo.

Pitam se, što ga je dovelo u St. Louis?

Okrenuo sam se.

Dakako, to je bio glas Macklema. Kraj njega je stajala Tabitha.

XVI

Tabitha mi pruži ruku.

— Toliko mi je drago što vas vidim! — rekla je. Na moje ogromno čuđenje njezine su riječi zvučale istinito. — Kupujete li štogod?

— Razgledavam znamenitosti grada — rekoh.

U istom trenutku sjetih se svojega novog poznanika McQuarriea pa se okrenuh.

Više ga nije bilo u blizini.

— Čini se, nešto te je gadno iznenadilo — reče Macklem podrugljivo.

— Bit ćemo ovdje samo danas i sutra — rekla je Tabitha. — Moramo kupiti nešto opreme i hrane. Osim toga, moram se raspitati jesu li u gradu čuli štogod o Charlesu... Pukovnik Macklem mi pomaže...

— Naravno. Pukovnik je za takvo nešto upravo rođen — rekoh i odmah se

osjetih, bolje opazivši kako se moj protivnik namršti.

Nisam mu dopustio da se snađe. Odmah nastavih:

— Gdje je gospoda Higgs?

— Ostala je na brodu — odgovori Tabitha. — Ne osjeća se dobro.

— O tako mi je žao. Možda bih je mogao posjetiti? — rekoh veselo.

— Nije to jednostavno kao što mislite — naglo će Tabitha. — Brod je...

Macklem je prekinu:

— Ne radi se o kakvoj dječjoj bolesti. Abigail Higgs je ozbiljno bolesna — reče gotovo ljutito. — Ne prima ničije posjete.

— Dobro, onda drugi put — predložih.

U taj mah pride nam neki čovjek i rukom me lagano povuče za rukav.

— Gospodin Talon? Gospodin Choteau vas želi vidjeti. Dodite što je moguće prije.

Lice Tabithe Majoribanks se smrkne. Opet se doimala hladno i ozbiljno.

— Talon? Misliha sam da se zovete Daniel...

— Jean Daniel Talon — rekoh.

Rodney Macklem odjednom postane neobično znatiželjan.

— Talon? To zvuči poznato.

— Nije isključeno — rekao sam. Zatim sam dodao: — Molim vas, lijepo pozdravite gospodu Abigail Higgs. Kažite kako joj želim da što prije ozdravi.

— Hvala vam u njezino ime — reče Tabitha. Onda se naglo okrene Macklemu: — Pukovniče, moram porazgovarati s Choteauom. Nešto osobno... Hajde da se nađemo na pristaništu za dva sata...

Veliki lukavac bio je uhvaćen na spavanju. Vjerujem da djevojku nije namjeravao pustiti ni trenutak samu. Njezin iznenadni prijedlog zatekao ga je nespremno. Doimao se gotovo očajno.

— Zar to ne možete obaviti kasnije?

U njegovu se glasu mogla zamijetiti uzrujanost.

— Hoću reći, imamo puno posla, a...

— Te poslove možete obaviti i sami, zar ne?... A mene će pratiti gospodin Talon, jer i on namjerava do gospodi-

na Choteaua. Choteau ima u gradu najbolji izbor stvari bez kojih gospođa Higgs i ja više ne možemo. Dakle... za dva sata?

Naglo se okrenula i primila me ispod ruke.

Nasmijala se.

— Pretpostavljam da ste jahali vrlo brzo. Jadni konji — rekla je.

— Želio sam stići prije vas.

— Zašto?

To me pitanje zbunilo. Napokon rekoh:

— Zato što sam mislio da bi vam možda mogla biti potrebna pomoć, pa sam želio biti u blizini.

— Vrlo lijepo od vas. Znaite, gospodine Talon, vi koji put uistinu možete biti vrlo dragi... a ponekad... bolje da ne pričamo, zar ne?...

— Čini se da smo nas dvoje od iste vrste — rekoh istim tonom.

Nasmijala se.

Zabrinuto je zapitah:

— Jeste li štogod doznali o svojem bratu?

— Ne. — Najednom je postala ozbiljna. — To je jedan od glavnih razloga zašto želim vidjeti gospodina Choteaua. Možda je on nešto saznao?

Ušli smo u ured lukavog trgovca.

Kad je ugledao Tabithu, on joj se duboko pokloni.

— To može biti samo gospođica Majoribanks!

— Drago mi je da me se još uvijek sjećate — rekla je Tabitha i sjela. Potom s mnogo nade pogleda trgovca: — Ima li kakvih vijesti o Charlesu? Bilo kakvih?

— Jako mi je žao... Međutim, nedavno sam poslao nekoliko svojih ljudi gore na Missouri i Plattu. Oni će se o svemu raspitati. Zadnje što smo čuli o vašem bratu bilo je da je na rijeci Kanzas i da skuplja biljke.

— Moram ga pronaći.

Trgovac je nespokojno razmiještao papire po stolu. Što je skrivao u svojoj lukavoj glavi?

— Na to ne smijete ni pomisliti. Ostanite s nama u St. Louisu, gospođice Majoribanks. Mi ćemo ga svakako pronaći. A ono tamo je divlja zemlja, tako divlja da vi to uopće ne možete zamisliti. Osim toga, potraga za vašim bratom mirne se duše može usporediti s traženjem igle u plastu sijena.

— Ipak ću krenuti onamo. Ako nije ranjen, Charles će pronaći mene. Čut će za naš parobrod, a dvije takve lađe ne postoje.

— Ako je slobodan — rekoh. Ona se oštro okrene.

— Što mislite time reći?

— Možda su Charlesa zarobili razbojnici i njihov barun? — odgovorih.

— A što se sve to vas tiče? — upitala me Tabitha naglo. Opet je bila ona stara.

— Pa recimo, pokušali su me jedne noći ubiti... Osim toga, dužnost je svakog čovjeka da se bori protiv razbojnika. Oni koji ostaju po strani, obično prvi stradaju... Ne znam jesu li vam ovi razlozi dovoljni?

Malo sam zastao, a onda se okrenuh Choteauu:

— Vi ste željeli sa mnom razgovarati. Što mogu učiniti za vas?

— Vi ste, čini se, odlučili krenuti na Zapad. Nenadano mi je palo na pamet da biste morali biti bolje naoružani. Ne znam kakvo oružje imate uza se, ali sam uvjeren da nije djelotvorno poput ovoga što vam ga nudim... Naime, kroz grad je svojedobno prolazio neki mladi Austrijanac koji je htio u lov na bizone. Želio je uz sva ostala čuda ubiti i jednog grizlija. Sa sobom je ponio izvrsno oružje, puno opreme... Onda je jasnijak nenadano obolio i vratio se kući. Nije bio u stanju ponijeti sa sobom i svoju opremu... Sve se to zbililo prije nekoliko mjeseci... Nedavno je poslao poruku u kojoj mi kaže kako želi prodati svoje oružje i opremu. Pomislio sam da bi vas njegovo oružje moglo zanimati.

— Uistinu me zanima.

Choteau pride vratima.

— Jacques? Hoćeš li gospodinu Talonu pokazati Paulyjeve puške?

Pošao sam za Jacquesom.

Kad su se za mnom zatvorila vrata, pomislih, nije li me se Choteau želio na taj način riješiti kako bi mogao nasamo porazgovarati s Tabithom?

U svakom slučaju, ako imaju nekih tajni, preda mnom ih ne bi otkrili. A mene je doista zanimalo to oružje koje je prevalilo toliki put...

Jacques nije skrivao svoje divljenje.

— Volio bih posjedovati ovo oružje — reče — ali nemamo dovoljno novaca. Vrlo je skupo, vrlo, vrlo skupo!

— Recite mi tko ga je izradio?

— Proizvođač Pauly je Švicarac iz Berna ili okolice. Vojsku je služio u Švicarskoj, a potom se preselio u Francusku. Na demonstraciji oružja pred jednim Napoleonovim službenikom, Pauly je ispalio trideset dva metka u minuti.

Jedna mi se puška osobito dopala. Bila je taman po mojoj mjeri.

— Ovo je oružje Pauly načinio posebno za mladog Austrijanca. To je ručni rad.

Bio sam očaran.

— A ovdje su i dva potpuno nova pištolja tipa collier s bubnjićima.

Odjednom se sneveselih. Shvatio sam da to oružje vrijedi mnogo više no što mogu platiti.

Malo sam oklijevao, a onda ponovno uzeh u ruke pušku. Što sam je duže gledao to mi se više sviđala.

Na kraju sam još jednom dohvatio i pištolje.

Collierovi su pištolji prvobitno imali mehanizam koji je sam pokretao bubnjić nakon što bi oružje opalilo, ali se on pokazao nesavršenim. Ovi su pištolji bili novijeg tipa i bubnjić se pokretao rukom, što je bilo vrlo jednostavno, ali i pouzdanije.

— Koliko? — zapitah Jacquesa.

— Morat ćete porazgovarati s gospodinom Choteauom. On raspolaže oružjem, a koliko znam, može odrediti cijenu koju želi.

Nevoljko sam odložio pištolje i vratio se u ured. Tabitha je već bila otišla.

— Gdje je Tabitha? — zapitao sam. — Ona se ne smije vratiti na brod!

— Otišla je mojoj supruzi. Vidjet ćete je večeras. Priređujemo njoj u

čast malu zakusku, i bilo bi nam drago da i vi dođete. To želi i Tabitha...

— Hvala, vrlo rado ću vas posjetiti.

— Sviđa li vam se oružje?

— Prekrasno je! — rekoh. — Na žalost, pretpostavljam da njegova cijena daleko prelazi moje novčane mogućnosti... To je najljepše oružje koje sam dosad vidio. S njime u ruci dobar borac vrijedi za trojicu.

— U pravu ste. — Choteau se zavalio u stolicu. — Izvrsno je to oružje. U stvari, na meni je da odredim njegovu cijenu, jer vlasnika novac gotovo i ne zanima. Austrijancu je više stalo da oružje dođe u prave ruke.

Nisam znao što da mu na to odgovorim, pa promijenih temu razgovora:

— Hoćeš li večeras doći i pukovnik Macklem?

— Naravno. Imate li štogod protiv?

— Vi ste gospodar u svojem domu. Pozovite koga želite. Vas mogu a i ne moraju zanimati moje sumnje. Osim toga, meni zasad nedostaju ozbiljni dokazi za moje pretpostavke. Jedino vam mogu obećati da ću u vašem domu izbjegavati bilo kakav sukob s tim čovjekom...

— Hvala vam. — Trgovac je trenutak zastao. — I što sada namjeravate?

Što sada namjeravam? Zanimalo me samo jedno: da Tabithu sačuvam od zla. A da bih u tome uspio, morat ću zloglasnom barunu polomiti kosti i osujetiti njegove planove. Zatim ću se vratiti u Pittsburgh i graditi brodove. Što bih drugo mogao?

Kad sam mu sve to potanko izložio, trgovac se nasmijao:

— Vi sami sebi stvarate nepravilike, gospodine Talon. Jeste li ikad sudjelovali u sličnoj borbi? Torville će za svoje planove možda iskoristiti i nezadovoljstvo Indijanaca...

— Ja ih poznajem mnogo bolje od njega... i cijenim... S njima sam odrastao i dijelio mnoga dobra i zla...

Ustao je.

— Kasno je, gospodine Talon. Dođite sutra kad Jacques pribavi municiju za oružje.

— Ne vjerujem da ga mogu kupiti. Naravno, to mi je više nego žao...

— Gospodine Talon, oružje je vaše.

XVII

U domu Mary O'Brien presvukoh se u svoje crno odijelo. Jambe-de-Bois je s očitim negodovanjem promatrao moje pripreme.

— Nije dobro što radiš. Kloni se tog čovjeka i ne odavaj mu neprekidno svoje namjere.

— Ne mogu drugačije, prijatelju. Moram još jednom upozoriti Tabithu. Možda ovaj put uspijem? Kao da me gleda nešto drugačijim okom... Pokušat ću je odvojiti od Macklema...

— Pih! To si već toliko puta pokušao i nijednom ti nije uspjelo. Taj ju je vrag nečim začarao. Ona će mu vjerovati sve dok jednom ne shvati da je kasno... a ti ćeš tada već biti mrtav... Kako ćeš joj onda pomoći?...

Bilo je mnogo smisla u onome što je govorio, ali ja sam odlučio te večeri na svaki način vidjeti Tabithu i ništa me drugo nije zanimalo.

Osim toga u meni se počela buditi ratobornost koja me tjerala da što prije ukrstim mačeve s Macklemom. Kad god bih se obreo kraj njega, ispunila bi me neka divlja ljutitost. Nikad prije nisam se toliko želio s nekim sukobiti; nijednom dosad nisam tako promišljeno tražio nevolje. Postojalo je nešto u tom čovjeku... ili oko njega... što sam želio uništiti. Usto sam slutio da on isto osjeća prema meni. Nas je dvojicu, kako se govori, zavadila sudbina...

— Vratit ću se u ponoć — rekoh Jambe-de-Boisu — ne kasnije, a ujutro ću otići po oružje. Odmah zatim krenut ćemo uzvodno, jer ondje za nas ima posla. Tamo je, naime, brod.

— Sve mi se to ne sviđa.

— Budi spokojan. Ako slučajno sretneš nekog Donalda McQuarreja, možeš mu vjerovati. Kaži mu da mi, ako slučajno zatreba, priskoči u pomoć.

— Ako tog čovjeka ikada vidim i ako tebe ne proguta tama — reče Jambe-de-Bois. — Čuvaj se. I znaj, s Macklemom nema borbe na blizinu! Nećim će te zaskočiti i tad si gotov!

— Previše brineš.

Položio sam ruku na njegovo rame.

— Budi miran, kažem ti. Vratit ću se oko ponoći...

Ulica je bila tamna i pusta. Trenutak sam zastao kako bih se obazreo.

Nisam daleko odmakao kad mi se učini da čujem slabi, očajnički krik. Ponovno sam zastao i osluhnuo. Pokušao sam odrediti odakle krik dolazi.

Samo tišina i neki vrlo udaljeni šumovi. Zar već imam i halucinacije?

Nastavio sam hodati razdiran nemirom.

Onda se krik ponovi, glasnije i očajnije. Nije li to glas žene koja viče iz priklještenog grla?

— Molim vas! Pomognite mi!

Učini mi se da poziv dolazi s krme jednog od privezanih brodova. Potrčao sam do pramca, a onda oprezno nastavio do krme.

Krik se ponovi.

Zbunjeno sam se ogledao.

Odjednom, kao da se otvorio pakao, oko mene odjeknuše vika i mnogobrojni brzi koraci.

Nisam uspio shvatiti što se događa kad me već po lubanji dohvati strahoviti udarac nekim tupim predmetom.

Moj otmjeni šešir poletje u širokom luku.

Mehanički sam podigao ruke na obranu, ali to su već bile ruke čovjeka koji se rastaje sa sviješću.

Koliko ih je moglo biti? Šest, sedam?

Svi su u rukama držali drvene toljage i zamahivali prema meni. Spasilo me upravo to što ih je bilo mnogo pa su prilično smetali jedan drugome.

Posrnuo sam i pao, ali su udarci i dalje pljuštali po meni. Teško ranjen pokušao sam se okrenuti, ali me pritisk njihovih tijela odbacio natrag na leđa.

Naposlijetku sam ipak uspio divljim i očajničkim stiskom ruke uhvatiti najbližeg napadača za okovratnik, a onda se zajedno s njime natraške sruših u vodu.

Tonuo sam sve dublje i dublje, a napadač se divlje otimao kako bi se oslobodio mog samrtnog stiska.

Kad smo izronili, kao kroz maglu ugledah blijesak iz nečijeg pištolja s obale i moju lubanju propara nešto žestoko.

Potpuno onemoćao opet sam počeo tonuti, ovaj put sam. Nisam se predao. Samo djelić sekunde zatim ponovno sam se počeo koprcati. Kad sam izronio, shvatioh da sam već podosta otplovio nizvodno. Pokušao sam zaplivati i uhvatiti se za kakav čvrsti plutajući predmet.

U glavu mi je sve snažnije udaralo od bola. Odjednom mi se približi nešto dugačko i crno.

Od tog trenutka više nisam znao za sebe.

Prvo što sam nakon toga osjetio bilo je lagano ljuljanje. Zraka sunca osvijetlila je ležaj i indijanski pokrivač na kojemu su počivale moje ruke.

Nešto se pomaklo pokraj mene i moje se oči same od sebe pokrenu. Ugledao sam izvor svjetla: okruglu pukotinu na stijeni — brodski prozor. Začuh još jedan tupi udarac, a potom i nečiji glas:

— Je li još uvijek živ?

— Oh, da.

Ovo drugo je bio glas neke djevojke. Ona nastavi govoriti:

— Zivi, ali je i dalje bez svijesti. Ipak, kao da mu je malo bolje: bilo mu je gotovo normalno... Pitam se, nismo li ga trebali ostaviti u St. Louisu? Možda ondje ima rođake?

— Sumnjam. Obučen je kao bogat čovjek, ali ipak temeljito sumnjam. Očito ga je netko pokušao ubiti, a nije opljačkan. Razlozi su dakle, drukčije prirode.

Razgovor je dopirao do mene kroz otvorena vrata. Nikako nisam mogao shvatiti njegovo pravo značenje. Osjećao sam jedino potrebu da se ne mičem.

Onda sam nešto namirisao: u blizini se kuhalo jelo. Kuhinja je širila svoje čari. E, to me je već moglo ozbiljno uzbuditi.

Zažmirkao sam očima, mišići su mi se zgrčili i ja se uspravih na svom ležaju. Sad sam mnogo jasnije razabirao sve oko sebe.

Za nekoliko trenutaka svijest mi se potpuno vratila. Sjedio sam na čistom ležaju, dobro umotan dekom, na ne-

kakvom brodu, ne velikom, jer je strop bio tik nad mojom glavom.

Začuh prigušeni uzvik oduševljenja i zavjesa na vratima se pomakne.

Na ulazu u prostoriju stajala je neka djevojka, niska i mršava, crne kose i jako ozbiljnih očiju.

Bila je lijepa, vrlo lijepa. Nosila je ukrašene hlače od bizonske kože i platnenu bluzu. Na nogama je imala mokasinke.

— Probudili ste se!

— Mislite li? Ja bih prije rekao da ste vi netko iz vrlo lijepog, prekrasnog sna — rekoh.

Pocrvenjela je, dakako.

— Probudili ste se — rekla je pomalo hladno. — Zacijelo ste gladni?

— Oh, zacijelo sam gladan. To mi možete vjerovati... Ipak mi najprije recite kakav je ovo brod i tko ste vi!... Na kojem smo moru, rijeci, nebu?...

— Na rijeci Missouri. Ovo je brod moga oca, a ja sam... pa ja sam, dakako, njegova kći...

— Kako sam dospio ovamo? Što se dogodilo?

— Vaša je glava... Dobili ste po njoj mnoštvo udaraca... Ali ne samo po njoj... Zaradili ste i nekoliko posjekotina... vjerojatno od noževa... I pucali su u vas, gospodine... Brazgotina na glavi o tome svjedoči. Morat ćete promijeniti način češljanja.

— Vidim... moram vam zahvaliti što ste mi spasili život... Dostojnije ću to učiniti kad se potpuno saberem... Misli su mi još uvijek potpuno zbrkane... Kad se to dogodilo?

— Plovili smo uzvodno i nismo se namjeravali zaustavljati u St. Louisu. Čuli smo neke krikove, metež, zatim pucanj, a onda smo na mjesecini, uz krmeni dio nekog privezanog broda, ugledali mnogo kojekakvih tipova. Pedesetak metara niže, ispred našeg broda, opazili smo vas kako se očajno borite s valovima. Nagnula sam se i uspjela vas uhvatiti za okovratnik. Tata je nastavio kormilariti a ja sam vam pridržavala glavu nad vodom. Na taj način oni na obali nisu mogli zapaziti da smo vas spasili... Poslije kakve tri stotine metara tata je pričvrstio kormilo i pomogao mi da vas izvučem...

To se zbilo prošle noći?

— To se zbilo prije pet dana... Možda će vas zanimati: upravo sam dovršila večeru.

— Pet dana!

Tabitha je zacijelo već otputovala Zajedno s parobrodom. Moji prijatelji, baš kao i neprijatelji, vjeruju da sam mrtav.

— Zaista ne znate kako da vam zahvalim... Vama i vašem ocu...

Nakrivila je glavu i pogledala me.

— Bit će dovoljno da kažete jeste li gladni...

Strahovito. Mogao bih pojesti i vas.

Prihvaćujući šalu iskrivila je lice.

— Mislim da nisam jestiva... Osim toga, to se zacijelo ne bi svidjelo mom ocu. Ja sam mu cijela posada.

— Vi? Vi tako mladi i mali!

— Nisam! — Djevojka se izazivački isprsi. Imala je doista vrlo lijepe grudi. — Jaka sam! I opasna!

— A ja sam gladan! To smo već zaključili.

— Oprostite, žao mi je! Odmah!

Donijela mi je zdjelu govedske juhe u kojoj je bilo više kuhana mesa nego tekućine. Jeo sam polako, oprezno, pa ipak se zdjela i prebrzo ispraznila. Potpuno iscrpljen, a opet nekako zadovoljan zavalio sam se na meki jastuk.

Djevojka je iznijela zdjelu, nekamo nestala, a na polubi odjeknuše teški koraci. Ubrzo zatim u prostoriju uđe muškarac. Već na prvi pogled moglo se u njemu prepoznati iskusna mornara.

— Ha! Ne izgledate tako loše kad ste budni — rekao je. — Kako vam je sada?

Oslonio sam se na stranu i naslonio na lakat.

— Sit sam. To mi se u ovom trenutku čini najdivnije. Pa i živ sam... zahvaljujući vama i vašoj kćeri... Vaš sam veliki dužnik... A ostalo... moja glava... U njoj još uvijek traje kovitlac... Pitam se je li uopće moja...

Nasmijao se.

— Vaša je, samo je bogatija za nekoliko stihova. Imate veliku sreću što moja kći dobro šije...

— Šivala je moju glavu?

— A što biste vi htjeli? Zar smo mogli dopustiti da vam skalp visi preko ušiju? Šalim se... Nije bilo tako strašno. Ipak, šivati se moralo. Moja je to kći obavila vrlo vješto pa se za nekoliko dana neće vidjeti tragovi...

— Koliko smo daleko od St. Louisa?

Slegnuo je ramenima.

— Tako svi pitaju... Na koji način daleko? Pješice? Preko brda? Konjem? Važno je i koliko se kome žuri...

Ondje su moji prijatelji a želio bih i svoje oružje.

— Još neko vrijeme nećete biti u stanju da se popnete na konja. Čak i kad biste ga imali...

— Imam konja u St. Louisu.

— Možda posjedujete i dvorac na Mjesecu?... U svakom slučaju i konj i Mjesec su daleko, a mi smo sve dalje od St. Louisa.

— Vi radite za Choteaua?

— Mi radimo jedino za sebe. Moja kći Yvette i ja...

Imamo ovaj brod i pomalo hvatamo ribe, sakupljamo kupine, ponekad ubijemo bizona, antilopu ili jelena. Krzno, dakako, prodamo...

— Yvette. To je lijepo ime.

— Tako se zvala i njezina majka... Ona je sada sva moja posada. Bez nje nisam ništa... Ode li jednog dana, a to se, zar ne, mora dogoditi, bit će samo jedan stari čovjek s praznim brodom.

— Vi ste daleko od starosti.

— Samo sam prividno mladolik. Onog dana kam me Yvette napusti, preko noći ću postati starac.

Čovjek privuče stolicu i sjedne kraj mene. Bio je širok gotovo koliko i visok, nabijenih ramena, bez imalo sala na tijelu. Imao je velike i snažne ruke.

— A sad mi, dok je Yvette za kormilom, sve ispričajte. O čemu se u stvari radi?

Nisam mu ništa prešutio.

— Sreli ste tog Torvillea? — upita me kad sam dovršivši priču klonuo.

— Ne.

— Tada sam ja u prednosti. Jednom sam ga sreo. Nimalo mi se nije dopao.

Gadan tip. — Stavio je lulu u usta i primakao upaljenu žigicu. — Poznajem i mladog Charlesa. Dobar dečko, vrlo dobar dečko.

XVIII

Razgovarali smo preostali dio dana i nastavili do kasno u noć. Yvette nas je hranila i huhala nam kave. Le Brun, njezin otac, bijaše nadasve ugodan čovjek. Sve je brzo shvaćao.

Napokon smo obojica postali umorni. Ja sam se zavalio u svoj ležaj i zagledao u strop...

Kad sam se probudio, oko mene je bilo mračno i tiho. Ležao sam vrlo mirno i osluškivao, nenadano vrlo oprezan.

Jedino se čulo škripanje broda.

Sa susjednog kreveta, zaklonjenog zavjesom, nije se čulo disanje.

Lagano sam sa sebe bacio pokrivač i spustio noge na pod, tražeći prstima mokasinke. Desnom sam rukom dohvatio pištolj. Zatim sam navukao hlače, stegnuo opasač i stavio pištolj u korice. Cijelo sam vrijeme i dalje osluškivao.

Brod se lagano ljuljao. Znači li to da plovi?

Polako sam prišao izlazu i izišao na palubu. Brod je u stvari bio teglenica, ne odviše velika. Takvi brodovi uzvodno plove s pomoću jedara, a nizvodno ih nosi matica.

Brod se počeo jače ljuljati. Više nije bilo sumnje: plovi, ali nekako neuobičajeno.

Pogledao sam prema kormilu, ali ondje nije bilo nikoga.

Sagnuo sam se i pošao onamo. Držak kormila je skakutao amo-tamo. Nisam se namjeravao pridici i izložiti nišanu mogućih napadača. Samo sam podigao ruku i poravnio upravljač.

Gdje su Le Brun i Yvette? Tko je odvezao brod?

To se nikako nije moglo dogoditi slučajno. Netko je dobro znao što radi.

Indijanci? Sumnjao sam u tu mogućnost.

Jesu li nas možda stigli Macklem i njegovi ljudi? To bi značilo da nisu povjerovali u moju pogibiju.

Držeći lijevom rukom kormilo, uspio sam teglenicu odmaknuti od obale. Kako sam bio sagnut, nisam mogao vidjeti što se događa ispred broda.

Nije bilo nimalo vjerojatno da su Yvette i Le Brun izišli na obalu i sami odvezali brod. Vjerovao sam u njihovo poštenje, a brod im usto bijaše sve bogatstvo.

Naposljetku sam se, unatoč bojazni da bi me mogao pogoditi metak, popeo na kormilarsko mjesto, odakle sam mogao ustanoviti položaj broda.

Doveo sam brod bliže obali i potražio mjesto gdje bih ga mogao privezati. Izabrao sam staru vrbu, lagano nasukao pramac na plićinu i iskočio na kopno s konopom u ruci.

Načinio sam oko stabla nekoliko čvorova. Sada je brod bio ušvršćen i ja se zaputih u obližnju šumu.

Tu sam pronašao stazu, trenutak zastao i osluhnuo, a potom nastavio koračati, lagano se udaljujući od rijeke. Kad sam odmakao kakvih stotinu metara, začuh lagan šušanj.

Kleknuo sam na jedno koljeno. Dakle, nisam sam, pomislih. U taj mah, samo četiri metra dalje ugledah neku pognutu spodobu.

Tkogod bio, nije me čuo kako dolazim. Začuje se šapat:

— Newt? Jesi li čuo nekakav šum?

— Pst!

— Newt, ja...

— Pst, proklet bio! Dolaze!

Ugledah i drugog muškarca, takođe udaljenog oko četiri metra.

Lagano sam ustao i još pažljivije zakoračio naprijed. Noć je bila hladna i mirna. Položio sam ruku na dršku pištolja.

Odjednom sam začuo i druge glasove, vrlo tihe. Yvette i Le Brun! Izvukao sam oružje i prislonio ga o vrat bližeg napadača.

Skočio je poput uplašenog zeca.

— A-a-ah! — uzviknuo je prigušeno i zamahnuo iza sebe pištoljem. Proma-

šio me, ali se pribrao i nestao u grmlju.

Newt je izišao iz svog skrovišta i prišao stazi. Ponovno sam se sagnuo, tako da me ni uz najbolju volju nije mogao opaziti.

Žestoko je prokleo i krenuo natrag prema svom skrovištu.

— Tražiš nešto, Newt? — upitao sam vrlo ljubezno.

Ponovno sam ustao.

Bacio se točno na mene. Nisam zapucao, ne znajući gdje su u taj mah Yvette i Le Brun, već sam razbojnika žestoko odalamic po licu bridom šake, a potom drškom pištolja po tjemeni. Opužio se po zemlji koliko je dug i širok.

Čučnuo sam kraj njega i pokupio pištolj i nož. Pištolj sam zataknuo za pás, a nož bacio u grmlje. Potom sam potražio razbojnikovu pušku; zacijelo je negdje u blizini, pomislih.

Nisam se prevario. Bila je u skrovištu.

Ustao sam.

— U redu je — rekoh mirno. — Jer dan je dobio svoje, a drugi zacijelo još uvijek trči.

Na stazi se pojave Yvette i Le Brun.

Izišao sam iz grmlja kako bi me mogli vidjeti.

— Odvezali su brod i pustili ga niz rijeku, ali sam ga ponovno privezao stotinjak metara nizvodno. Hoćemo li sad tamo?

— A što je s razbojnikom? Je li mrtav?

— Sumnjam. Ima pretvrdu glavu. Ipak, povedimo ga. Možda će nam reći štogod važno?

Le Brun uhvati napadača za šiju i podigne ga na noge. Momak zatrese glavom.

— Hodaj! — zapovijedi mu Le Brun — Hodaj, ili ću te i ja odalamiti!

Razbojnik ga odmah posluša.

— Netom smo stigli na brod, odvezali smo ga i pustili da otplovi nizvodno, barem dva kilometra. Tada smo ga ponovo privezali.

— Na prozore smo navukli debele zastore, a Le Brun upali svjetiljku.

Zarobljenik mi bijaše nepoznat, opasna izgleda.

— Tvoj prijatelj još uvijek trči — rekoh iskesivši se na njega. — Samo sam ga dotaknuo hladnom cijevi pištolja a on je gotovo iskočio ih kože.

— Kukavica! — promrmljao je razbojnik podrugljivo. — Odvratna kukavica! Rekao sam Bakeru da nije ni za što.

— Baker. To je već jedno ime.

— Hajde, reci, što ste vas dvojica nakanili?

— Gledaj svoja prokleta posla! — rekao je naglo, a ja ga otvorenom šakom prasnuh preko usta.

Kao što sam već spominjao, imam tešku ruku. Razbojnikova se glava napola okrene a on poskoči, premda to zapravo i nije bio jak udarac.

— Ne volim ovakav način — rekoh blago. — Miliji su mi razgovori koji obiluju obavijestima. Želim znati tko vas je poslao, koliko vas ima, što ste naumili.

Htio mi je ponovno grubo odgovoriti, ali sam ja odmah podigao šaku. Ustuknuo je i ja shvativ kako mu i nije do toga da dobije još koji udarac.

— Ionako je svejedno — rekao je. — On će te u svakom slučaju ubiti. To mi je sam rekao. »Ubi ih, ne želim da mi itko kvari poslove«. Ja sam ga upitao da li isto vrijedi i za djevojku, a on je samo slegnuo ramenima. »Pobrinu se da nitko od njih ne otvori usta«, odgovorio je.

— Tko je to on? — zapitao sam.

— Što te se...

Ponovno sam podigao ruku, a on samo slegne ramenima. — Što god učinio, s tobom je gotovo. Ti si zapravo već mrtav. On će se za to pobrinuti... hoću reći barun...

— Torville?

— Tko drugi? Ima dovoljno ljudi iza se...

— Gdje je sada? — upitah ga.

Brod se lagano zaljulja na povećem valu i mi istodobno začusmo tiho dahlanje parnog stroja.

— Evo ga — vikne razbojnik. — Ima vas, gotovi ste. Podavit će vas kao mačke!

XIX

Uperih u njega pištolj i ugasih svjetlo. Vani, doduše, bijaše mjesečina, ali naš je brod bio privezan uz obalu. Kako je uz nju odmah počinjala suma, gusto drveće nadvijalo se nad naš brod i prilično ga skrivalo. Sve dok nas neposredno ne ugledaju, postojala je nada da će možda ipak samo proći pokraj nas.

Pogledao sam kroz prozor i ugledao dugi, crni i zmijoliki Tabithin parobrod. Iz njegovih širokih dimnjaka sukljao je dim, a velika krmena kormila zaklanjala su pogled na veliki pogonski kotač koji je za sobom ostavljao vrtloge zapjenjene vode.

— Već sam ga jednom vidio — reče Le Brun. — Ima dvanaest topova.

Naš zarobljenik zagunda:

— Dvanaest? Sad ih je dvadeset!

— Jesu li nas opazili? — upita Yvette.

— Mislim da nisu. Vjerujem da će samo proći kraj nas.

U mojoj se glavi rađala nova zamisao. Međutim, ako je želim ostvariti, morat ću se najprije osloboditi zarobljenika. Neophodno je da bude što dalje od nas kako ne bi znao što ćemo poduzeti, ali mora biti i dovoljno prestrašen da ne obavijesti one na parobrodu.

— Ovdje ima Siouxa, zar ne? — upitao sam Le Bruna. — Imam izvrsnu zamisao. Jednostavno ćemo pustiti ovu ništariju.

Zarobljenik me mračno pogleda.

— Iskrcajmo ga na obalu — predložih. — Bude li imao puno sreće, vratit će se svojim prijateljima, ali ako je Siouxima potreban skalp, neka uzmu njegov.

— Hej, čekajte! — bunio se razbojnik.

— Odmah ga iskrcajmo — rekoh Le Bruna. — Ne mogu više gledati tu odvratnu njušku.

Usprkos razbojnikovim prosvjedima mi smo ga jednostavno izbacili na obalu.

— Da sam na tvom mjestu — rekao sam mu pri tom tiho — bio bih nečujan. Indijanci su svuda oko. Budeš li dovoljno oprezan, možda stigneš do svojih nitkova. Mi nemamo vremena paziti na tebe, a djevojka zacijelo ne bi pristala da te ubijemo. Sreća tvoja što ima meko srce, jer bismo te inače nas dvojica jednostavno utopili.

Nestao je u grmlju a mi smo se vratili na brod.

— Odvežite — rekoh. — Bit će najbolje da se maknemo oдавде.

— Nailazi vjetar — zamijeti Le Brun. — Možda do zore uspijemo prijeći dobar dio puta uzvodno.

— Pokušajmo onda — odgovorih mu.

Krenuli smo odgurnuvši se od obale dugim motkama. Jedro se nadme i mi krenemo za parobrodom.

Vjetar nije bio osobito jak pa je brod napredovao polagano. Parobrod je uzvodno mogao ploviti i do petnaest kilometara na sat, a mi smo bili sretni ako bismo za to vrijeme prešli jedan.

Nakon nekog vremena ja sam preuzeo kormilo a Le Brun sišao u potpalublje kako bi popio kavu. Vjetar postupno ojača i teglenica nešto malo povećala brzinu.

Obale bijahu niske, pokrivene drvećem i grmljem. Kroz oblake se lagano probijala mjesečina. Na rijeci nije bilo zapreka, ali zato matica bijaše dosta jaka.

Najednom opazih kako nam se približava nešto tamno.

— Yvette? — prošaptah, jer se nad vodom zvuk daleko širi. — Što je ono?

Djevojka pogleda.

— Kanu. U njemu su tri čovjeka.

Na palubi se pojavi i Le Brun. Stajao je uz ogradu, a u ruci držao pušku. Moj je pištolj doduše bio u korica-ma, ali sam ga vrlo lako mogao izvadi-ti.

— Čekaju nas — reče tada Yvette. — Veslaju samo toliko da ih matica ne ponese sa sobom.

Bila je to istina. Onda se iz čamca netko oglasi:

— Hej, vi tamo! Pridite!

Bio je to glas koji se tako lako ne zaboravlja: Jambe-de-Bois.

— U redu je, Le Brun — rekoh. — Poznajem jednoga od njih.

Iskusni se brodar okrene prema meni.

— Ja ga ne poznajem! — reče oštro. — Yvette, preuzmi kormilo. Talon, vi dođite ovamo.

Njegova ih je puška nadzirala.

— Pristanite uz nas! — poviče brodar. Meni prigušeno dobaci: — Vi poznajete jednoga od njih. A što je s ostalima?... Koliko dobro poznajete tog jednog?

Bilo je to, stotinu mu kitova, dobro pitanje, jer, uistinu, koliko ja dobro poznajem Jambea? Ne bih bio prvi čovjek koji je stradao zbog lakovjerno-sti.

— Talon? — javi se i drugi glas iz kanua. Gle, gle, i njega sam poznavao. — Ovdje McQuarrie. Možemo li se popeti na brod?

Dodao sam im uže i oni privezaše kanu.

McQuarrie se prvi popeo na brod. Za njim je stigao Jambe-de-Bois. Usprkos svojoj drvenoj nozi, učinio je to spretno. Bez sumnje se nekoć često penjao na brodove.

Onda se ukrcao i treći čovjek. Nisam ga poznavao. Bijaše zdepast, prilično jak, odjeven u odjeću od kože.

— Jeste li vidjeli parobrod? — upitao je McQuarrie.

— Naravno — rekoh. — Prošao je kraj nas, ali nas na svu sreću nisu vidjeli. Brod je otplovio uzvodno.

— Tko su ovi ljudi? — upita Le Brun.

Objašnjenje je bilo kratko i jezgrovito.

— Kamo ste pošli? — zanimao se dalje Le Brun.

— Tražio sam njega — reče Jambe-de-Bois pokazujući na mene.

— Tražili ste ga? Kako ste mogli znati da je živ?

— Nisam znao ništa osim onoga što se pričalo u gradu.

Naime ljudi su spominjali nekakvu tučnjavu, a ja sam u luci pronašao ovaj šešir. Počeo sam se raspitivati i netko mi je rekao kako je za vrijeme

tučnjave onuda prošao nekakav brodić. S obzirom da je ovaj momak srećković, ponadao sam se da se uspio popeti na taj brodić. I evo me sada ovdje.

— A vi?

McQuarrie slegne ramenima.

— Dolazim iz Londona. Želim se dočepati Torvillea. On je i u Evropi ostavio mnoge krvave tragove.

Treći čovjek također slegne ramenima.

— Ja sam Otis Pinkney. Pretpostavljam da ste za mene već čuli?

Le Brun klimne glavom.

— Svakako. Svi ste dobrodošli na mom brodu. Ponašajte se kao kod kuće. Uskoro će zora i mi moramo pronaći neko skrovište.

Kad smo popili kavu, Jambe-de-Bois me pozove na stranu.

— Imam nešto za tebe — reče. — Chouteau ti je ovo poslao. — Otvori torbu te izdavi pušku i par pištolja. Uz oružje bijaše i gomila metaka.

Priđe nam Yvette.

— Sad ćemo pristati. Tati je potrebna pomoć.

Svitalo je. Na sredini rijeke izdizao se veliki pješčani sprud pokriven gustim grmljem, i drvećem. Njegove obale bile su pune nasukanih debala. Zao-bišli smo sprud, a iza njega se pojavio manji otok pokriven stablima i gustom šikarom.

Pronašli smo potpuno skrovito mjestance, pristali i zavezali brodić za neko veliko staro drvo što se nasukalo i napola utonulo u pijesak.

Svi smo bili mrtvi umorni. Yvette i Le Brun sišli su u potpalublje, a mi ostali smo se jednostavno ispružili po palubi.

Kad sam se nakon nekoliko sati probudio, sunce je već bilo visoko. Ostali su još uvijek spavali. Stavio sam pištolje u korice, uzeo pušku i slišao na kopno. Dugo sam šetao rubom prostranog otoka, stalno nadomak grmlju, za svaki slučaj.

Gotovo nečujno sam se približio skupini vrlo gustih vrba. Pogledao sam kroz njihovo lišće i ugledao malo stado srna na obali.

Trenutak sam stajao i znatizeljno ih gledao. Vjetar je lagano puhao od njih prema meni, pa me nisu osjetile.

Odjednom jedna košuta naglo podigne glavu, potom i ostale. I već ih nije bilo. Kao da su postale nevidljive.

Malo zatim sam začuo lagan šum vesala i ugledao kanu. U njemu je bilo četvoro Indijanaca — muškarac, dvije žene i dječak.

Kad se čamac nasukao i oni izišli na obalu, pojavio sam se iz vrbika i krenuo prema njima. Odmah su me ugledali i zastali. Podigoh ruku u znak mira i rekoh:

— Došli ste iz daleka?

Muškarac je oklijevao, a onda polako odgovori:

— Daleka.

Pokazao sam prema grmlju.

— Puno kupina. Dobro.

Žene su otišle kako bi naložile vatra. Izabrale su čistinu kraj malog potocića, zaklonjenu od pogleda s rijeke nakupinom grmlja divlje trešnje.

Dok sam razgovarao s njegovim ocem, dječak me cijelo vrijeme budno promatrao. Nisam pušać, ali sam imao nešto duhana. Ponudio sam ga Indijancu. Prihvatio ga je i mi smo sjeli na zemlju.

— Vi loviti? — upitah.

Rukom je pokazao uzvodno i rekao:

— Mnogo loviti. Bizon. Vidjeti?

— Još ne. — Pokazao sam prema grmlju iza kojih leđa. — Ondje moj brod. Mnogo ljudi. Tražimo jednog čovjeka. — Opisao sam Charlesa, onako kako su ga meni opisali. — Možda sa zlim ljudima... zlim bijelim ljudima — dodao sam.

Samo je otpuhnuo dim iz lule.

— Veliki zmijoliki brod. Znaš? — pokušah ponovno.

— Crni — reče. — Znam.

— Ti biti oprezan — predložih mu. — Na njemu dobrih, ali i puno zlih ljudi.

— Zli ljudi — pogledao me ozbiljno, ali su njegove oči svjetlucale.

Indijanac se zvao Crveni Rep. Išli su u posjet nekom indijanskom selu kraj rijeke Kansas. Tako sam barem shvatio.

Još smo neko vrijeme čavrljali, a onda sam ustao.

— Ja ići natrag svojim ljudima, Crveni Repu. — Pružio sam mu ruku. — Neka uvijek bude mesa u tvom šatoru.

Nasmijao se i zaželio mi dobar put.

Kad je stigao do svojih žena još se uvijek smijao, a onda se naglo uozbilji, okrene i pozove me.

— Stari logor... Ti ići na otok Bonhomme. Uzvodno. Nekoliko dana. Puno bljedolikih... puno pušaka. Puno nesreće...

Otok Bonhomme! Čuo sam za njega. Požurio sam natrag do broda. Ali njega više nije bilo.

Jednostavno je nestao.

XX

Izišao sam iz vrbika i ogledao se. Nikako nisam mogao povjerovati da broda nema.

Ali oklijevanje mi nije ništa pomoglo. Potrčao sam natrag kroz vrbik, usporivši tek kad smo se približio logoru Crvenog Repa.

Bilo mi je potrebno više od pola sata kako bih Indijanca nagovorio da mi u zamjenu za Folshamov pištolj i košulju dađe kanu. Znao sam iz iskustva da će on vrlo brzo načiniti drugi.

Kad smo okončali trgovinu, sjeo sam u čamac i snažno zaveslao uzvodno.

Nakon zrela razmišljanja zaključio sam da je brodič netko zarobio, s njime i moje prijatelje, jer tragova krvi i leševa nije bilo.

Uranjao sam veslo sve dublje u vodu i kanu je naprosto letio.

Teglenicu sam ugledao neposredno prije zalaska sunca.

Kako je puhao lagan vjetroć, brodič se jedva kretao. Kad sam mu se približio na svega stotinjak metara začuh nekakav potmul šum.

Brzaci? Vodopad?

Odjednom ga raspoznaoh: za mnom je dolazio parobrod! Naglo okrenuh čamac prema obali.

**Moda, kozmetika,
domaćinstvo**

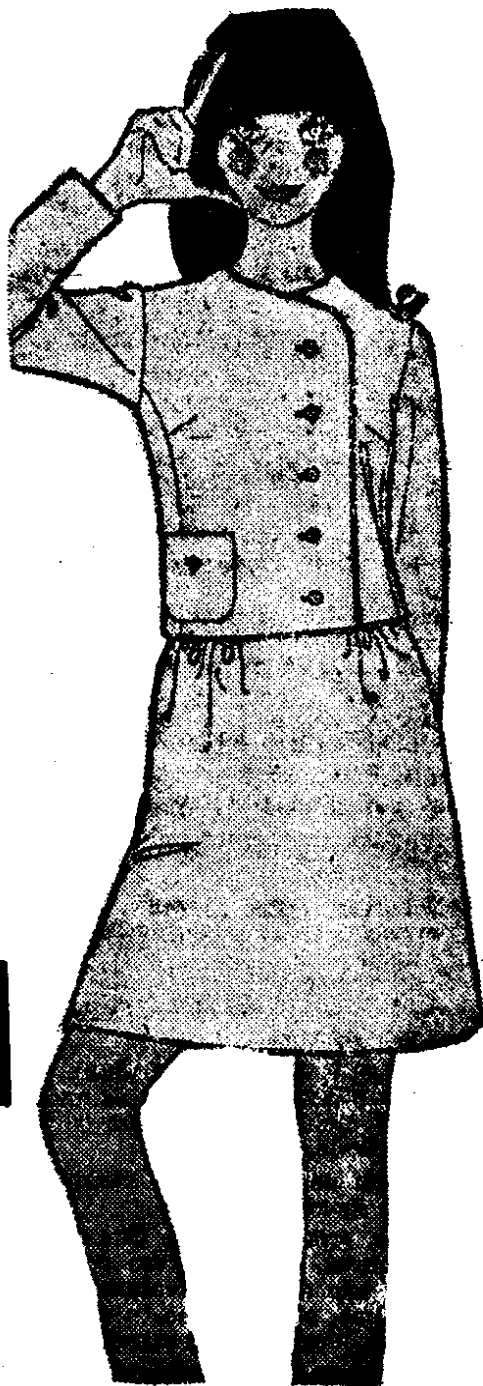
**Savjeti
liječnika i
psihologa**

**Novela, roman,
zanimljivo štivo**

**ukratko: SVE
ŠTO ZANIMA
SUVREMENU
ŽENU**

Svijet

**jugoslaven-
ska ženska
revija**

Ovo je moglo značiti samo jedno: parobrod je danju plovio sporednim riječnim rukavcima kako ga ne bi opazili, pa je tako sporije napredovao.

Stigao sam do obale, nasukao kanu i sakrio se. Dugački crni parobrod svjetlucaao se zajedno s pjenom oko sebe obasjan zadnjim sunčanim zrakama. Kad me je mimoišao, otišnuo sam kanu od obale i zaveslao za njim.

A onda se dogodilo nešto neočekivano: moglo se pomisliti da su se moji prijatelji oslobodili ljudi koji su zarobili njih i teglenicu. Naime, bilo je očito da se parobrod želi približiti brodiću, ali je ovaj naglo skrenuo, parobrod nastavio ploviti ravno, te se uz strašno struganje i lomljivu nasukao na manjem pješćanom sprudu.

Le Brun je dobro poznavao svaki metar Missourija, pa je vjerojatno znao i za ovaj sprud. Kad je vidio da mu se približava parobrod, jednostavno ga je nagnao u klopku.

Potpuno bešumno približio sam se brodovima. Već je bilo dosta mračno. U najvećoj sam tišini pristao uz teglenicu i privezao kanu za nju, načinivši pri tom čvor koji se lako mogao odvezati u slučaju da brzo moram pobjeći.

Tada je s parobroda odjeknuo odrješit glas koji se doimao poput zapovijedi:

— Baker? Je li Talon na toj deregliji?

— Ne, nije. Ovdje su onaj s drvenom nogom, Le Brun, njegova kći, ali Talona nema.

— Samo ih je troje?

— Tu je i nekakav Englez. Kaže da se zove Donald McQuarrie.

— Ah? — U Macklemovu glasu, jer to uistinu bijaše on, osjetilo se zadovoljstvo. — Dakle, dočepao sam se još jednog njuškala.

Svi bijahu na broju, osim Pinkneya. Njega nisu spomenuli.

— Baker, pristani uz nas. Čim odsudimo parobrod, sve ćemo vas pokupiti. Dobaci uže da vas privežemo. Kad se oslobodimo, povući ćemo tu deregliju za sobom. Mogla bi nam zatrebati.

Kraj mene se u vodi nešto pomaknulo. Izvadio sam nož i postavio ruku nisko, okrenuvši oštricu gore.

Strojevi parobroda prorade i veliki kotač počne snažno tući po vodi. Parobrod se i ne pomakne.

Najednom iz vode kraj mene progovori neki glas:

— Talon? To si ti? Pinkney ovdje.

— Plivaj polako — rekoš. — U ruci držim nož koji mi je posve dovoljan da ti rasparam trbuh.

Doista se primicao polako. U redu, to uistinu bijaše Pinkney. Spretno se popeo u kanu a ja sam spremio nož u korice.

— Što sada kaniš? — zapita me pridoljica.

— Zauzeti brodić i parobrod.

— Zaskočili su nas na spavanju... Ja sam se još na otočiću sakrio među teretom na pramcu i sad sam, netom mi se pružila prva prilika, skočio u vodu. Sreća što sam naišao na tebe.

— Hajdemo odmah na posao — predložih. — Najprije ćemo napasti one na teglenici, osloboditi McQuarriea, Jambe-de-Boisa, Le Bruna i njegovu kćer, a onda napasti parobrod. Petorica su jača od dvojice.

Pinkney razveže čvor, ja uronim veslo u vodu i mi lagano zaplovimo prema pramcu teglenice. Kad smo mu se približili, netko nas odozgo zamijeti.

— Hej? Tko je tamo? — upitao je.

Prokrkljao je još nešto nerazumljivo, a onda se srušio s teglenice u rijeku. Pinkney mi brzo reče:

— Priđi mi, mladiću. Želim svoj nož.

— Tvoj nož? Što?...

— Ne bacam ga loše, zar ne?

Doplovili smo do mrtvog razbojnika i Pinkney iz njegovih prsa izvuče nož.

Opet smo se približili teglenici. Dok sam ja još vezivao kanu, Pinkney se popne na brod, s puškom u rukama i nožem u zubima.

Za tren sam pošao za njim.

U susret su mi dolazila dva razbojnika.

— Ti podi otraga i presijeci konop kojim smo vezani za parobrod — rekoš Otisu Pinkneyu.

— Što je s tobom? Njih su dvojica.

— Jedva dovoljno za mene — rekoš mu i krenuh prema razbojnicima. Prvog sam se oslobodio uz pomoć kun-

daća svoje puške. Drugi nije bio kuka-
vica. Bez oklijevanja me napao. Doče-
kao ga je moj dobro odmjereni uda-
rac. Njegova se glava zaniše kao da
je o vrat pričvršćena šarkama. Poslije
još nekoliko sličnih udaraca razbojnik
ode na pod izvalivši se pokraj svo-
jeg prijatelja.

Ne dočekavši odmjeravanje snage,
preostala četiri razbojnika poskakaše u
vodu. Jer se tamo Jambe-de-Bois već
razmahivao svojom drvenom nogom.

Netko poviče s parobroda:

— Što se to tamo događa?

Upravo u tom trenutku je Pinkney,
kojemu se pridružio i Le Brun, obavio
svoj posao: presječeno uže je palo u
vodu i teglenica je krenula.

— Do vruga i s njima! — bjesnio je
Macklem. — Potopite ih topovima!

— D žite jedro, prokletstvo! — povi-
kah.

Nije prošlo mnogo i ja ugledah bljes-
sak s parobroda. Rijekom se razliježe
gromoglasna tutnjava.

Pogodili su nas u krmu.

Još jedan bljesak i s lijeve ograde
teglence u svim smjerovima poletje
iverje. Nekoliko ih pogodi i moje lice.
Kleknuo sam na koljeno uz ogradu,
naciljao malo više od mjesta odakle su
dolazili bljesci i opalio.

Netko zavrišti, ali je top ipak još
jednom opalio. Vjerojatno je pucač
upalio fitilj prije nego sam ga pogodio.
Kugla je odletjela visoko u noć.

— Ako se uspiju odsukati — reče
McQuarrie koji je stajao kraj mene —
gotovi smo. Macklem ima na brodu
nekoliko izvrsnih topnika.

Svi smo znali što to znači. S parom
su brži, mogu nas stići za tren oka, a
tada...

— Moramo na obalu — rekoh.

— Što? — uzbudi se Le Brun. — Zar
da napustim brod?

— Nemamo izbora. Raznijet će nas u
komadiće. Možemo pobjeći jedino kop-
nom.

— Njegovi će nas ljudi slijediti —
prosvjedovao je Le Brun. — Imamo
vrlo malo izgleda.

— Uopće ih nemamo ako ostanemo
na brodu — rekoh.

Ljutito me pogledao. Ali njegova lju-
tina nije bila upućena meni. Znao je
da to mora učiniti.

— Postoji u blizini potok — rekao je.
— Plitak je, ali je zaklonjen malim oto-
kom. Ondje bismo mogli ostaviti tegle-
nicu.

XXI

Otis Pinkney išao je na čelu naše
male skupine. Slijedili su ga Le Brun
i Yvette, zatim McQuarrie, Jambe-
de-Bois i ja.

Bacač noževa nas je poveo obalom
kroz polja pamuka pa preko livada.
Očito je unaprijed odredio ne samo
cilj nego i put. Hodao je brzo i rijetko
se osvrtao.

Dakako, išli smo prema otoku Bon-
homme.

Tri smo dana putovali kao za okla-
du.

— Blizu smo — rekao je Pinkney
četvrtog dana poslije objeda. — Od
sada ćemo napredovati vrlo oprezno.

Očekivali smo da ćemo parobrod za-
teći u logoru na otoku Bonhomme.

— Prije svega moramo osvojiti brod
— rekoh. — On je razbojnicima poput
tvrđave. Dvadeset topova!

Krenuli smo kad se počelo mračiti.
Najednom Pinkney rukom dotakne
moje rame i pokaže mi prstom preda
se.

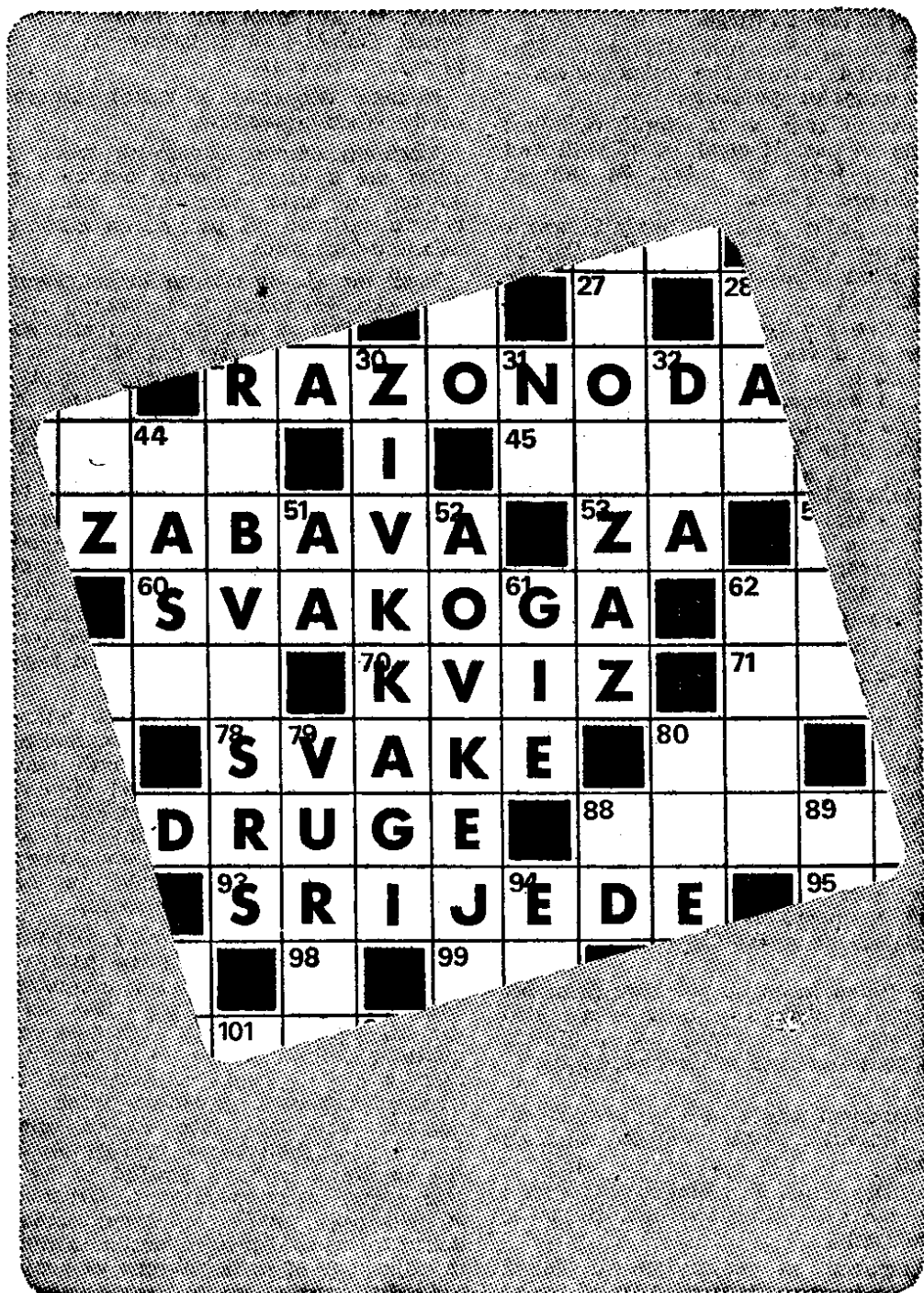
Kroz granje drveća mogle su se na
otoku sred rijeke vidjeti logorske va-
tre i nekoliko koliba. Po svemu se čini-
lo da tamo ima pedesetak ljudi, a
možda i više.

Sa suprotne strane otoka podizao se
dim koji je nesumnjivo potjecao iz
dimnjaka parobroda.

Stigli smo, dakle, do Bonhommea!

Svi smo dobro znali plivati. Zakora-
čio sam u vodu i poveo ostale. Napre-
dovali smo polako jer smo željeli ost-
ati nezamijećeni.

Ipak smo poslije petnaestak minuta
ugledali parobrod. Bio je privezan za

drveni gat. Lagano, u najvećoj tišini, doplivali smo do njega.

Na brodu očito nije bilo mnogo ljudi. Većina razbojničke momčadi slavila je na otoku »pobjedu«.

Uhvatio sam se za stupić ograde i popeo na brod. I ostali su slijedili moj primjer, jedan po jedan. Ja sam se uputio prema krmi.

Kroz jedan otvoren brodski prozor do mene dopre Tabithin glas. Osjetio sam silno olakšanje. Zastao sam i počeo slušati.

— Sve što govorite — rekla je — samo je dokaz da vi baš niste bistar kao što bi to čovjek u prvi mah pomislio... I najveća budala zna da se zločin ne isplati... Svi razbojnici, mali i veliki, prije ili kasnije završe u zatvoru... ili na vješalima... Pokušajte izračunati koliko vam je ljudi već na tragu... Moj otac je još pred dvije godine znao kakvim se poslovima bavite. A gospodin Talon je otkrio da ste ubili onog Engleza Foulshama.

Nije o tome šutio...

— Da — prizna Macklem — to je bila moja pogreška. Trebao sam ga odmah ubiti.

— Pokušali ste, zar ne? Vidite, ni za trenutak niste nikoga uspjeli prevariti. Ni mene. Pristala sam da upravljate brodom jedino zbog brata... Shvatila sam da je u zarobljeništvu vaših ljudi...

— I što ste postigli? Sad ste u mojoj vlasti i vi i vaš brat. Uzeo sam vam i brod. Ne potpišete li ugovor kojim mi predajete na upravljanje vaše bogatstvo...

— Vama je novac potreban kako biste pridobili što više razbojnika... Kad bih vam dala i jedan dolar, postala bih sukrivac svih vaših budućih zločina...

Najednom sam zamijetio jedva osjetno ljuljanje. Znači, već su odvezali brod!

— Uspjet ću s vašim bogatstvom i bez njega... Nitko me više ne može zaustaviti...

Razgovor se nastavljao u istom tonu, a ja sam promatrao kako se parobrod sve više odmiče od obale.

Odjednom i Macklem osjeti da brod plovi. U prvi mah nije mogao povjerovati. Odluči izaći iz kabine. Tada se ja pojavih na vratima.

Nekako istodobno s raznih strana broda odjeknu pucnjevi.

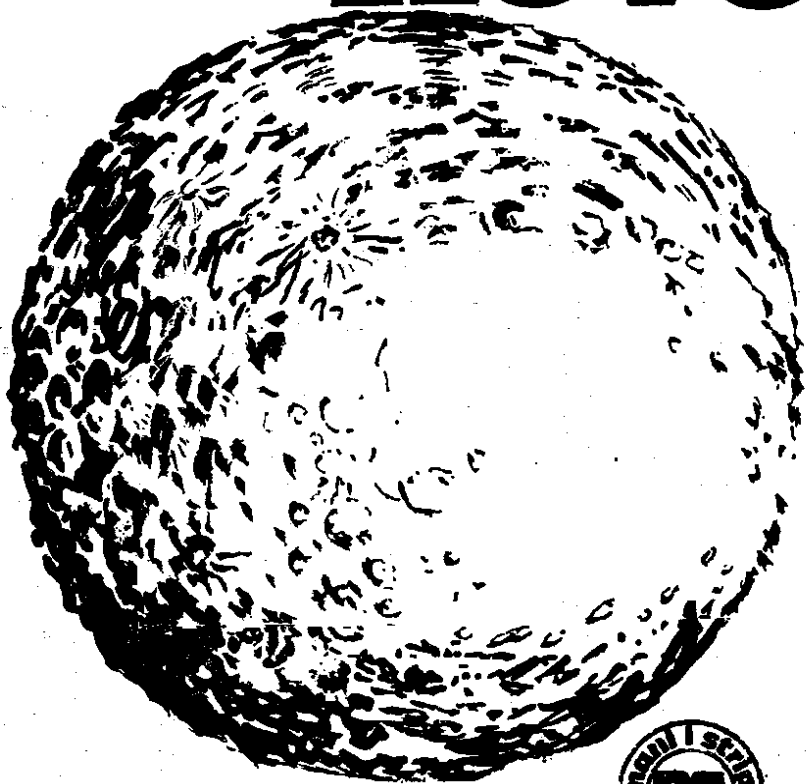
Macklem odmah navali na mene i udari me u glavu. Jačina udarca me omami, ali kako sam naglo ušao u kabinu nastavih ići. pa i njega gurnuh dublje u prostoriju.

Idući me njegov udarac šakom pogodi u oko. Zmahnuo je i desnom rukom, ali sam se sagnuo i dohvatio ga ispod srca. Prišao sam mu bliže i zamahnio još jednom prema njemu, ovaj put spojivši obje pesnice, ali ih on odbije i udari me još jednom po oku. Osjetih kako mi je iz posjekotine na obrvi briznula krv. On se zatim vješto izviije u stranu i izbaci me iz ravnoteže. Prije no što sam se mogao okrenuti, pogodio me šakom ispod uha, ali ja izdržih udarac. Ostao sam na nogama, okrenuo se prema njemu i napao. Mislim da je bio iznenađen. Vjerojatno je očekivao da ću pasti. Umjesto toga ja se promuklo nasmijah.

Bio sam i ozlijeđen i gadno uzdrman; da je znao koliko gadno, mogao me mirne duše ubiti. Nasrnuli smo jedan na drugoga zamahujući objema rukama. Svaki njegov udarac potresao me od glave do pete. Međutim i ja sam njega uspio nekoliko puta surovo pogoditi u trbuh. Odgurnuo me od sebe i trenutak smo se samo gledali.

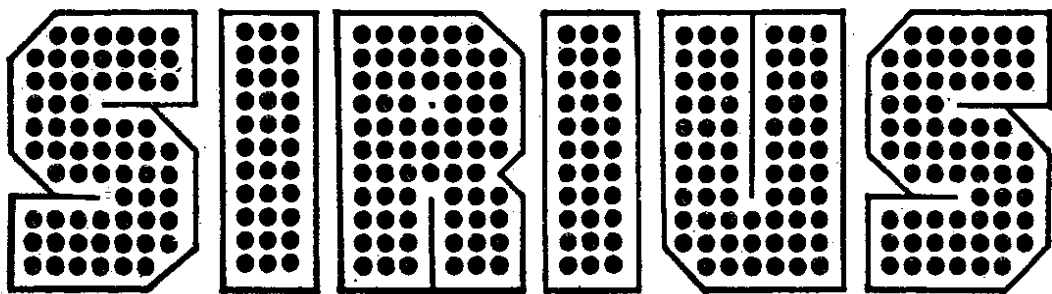
Ubrzo je ponovno navalio. Sagnuo se uhvatio me za lijevu nogu, podigao je u zrak, a onda dlanom slobodne ruke snažno pritisnuo moje lice. Zatim mi podmetne mogu i ja padnem preko nje. Premda sam svom snagom tresnuo o pod, naglo se otkotrljah u stranu i uskoro se ponovno nađoh na nogama. Nije se nadao da ću tako brzo ustati. Poskliznuo se, a ja ga uhvatih za lijevu ruku i snažno je svinuh prema njegovu ramenu. Okrenuo se brzo poput mačke i desnom rukom dohvatio moju lijevu i desnu. Zatim ih obje pograbi te ih zakrene za svoja leđa. Još jednom mi podmetne nogu i gurne me na pod. Ovaj put nisam

ново!

BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

10d

ustao tako brzo i on me snažno udari nogom u prsa. Osjetih jaku bol po cijelom tijelu i kleknuh. On naglo podigne koljeno lijeve noge i raspali me posred lica. Jačina udarca me odbaci pod stol. Međutim, nekako sam uspio ustati, a da me pri tom ni jednom nije uspio udariti.

Nekoliko sam puta duboko udahnuo, a onda ponovno navalio. Moja ga je desnica zahvatila po prsima. Bio je to kratak udarac iz blizine koji ga je prilično uzdrmao. Zakoračio je u stranu, zamahnuo lijevom rukom, ali me promašio: na vrijeme sam se uspio sagnuti. Pokušao me udariti odostraga po vratu. Koliko god on bio jak, počeo sam shvaćati da sam u stvari ja jači, pa ga stoga udarih pod vrat, u prsa i slabine.

U taj mah izvana do nas dopru odjeci velike strke, a zagrme i brodski topovi. Očito su gađali razbojničko gnijezdo na otoku jer odande dopriješe odzvuci eksplozija promiješani sa stravičnim krikovima.

Mack'em je trenutak oklijevao, kao da premišlja što bi. Zatim naglo zamahne prema mojem licu, ali ja izbjegoh udarac. Napola je zakoračio unatrag, podigao desnu ruku i pričekao da se približim. Ja sam odglumio napad i ponovno ga snažno udario u prsa.

Sad je oprezno kružio oko mene. Po prvi put je shvatio da možda uopće neće pobijediti on. U uskom prostoru kabine ponovno smo se stali primicati jedan drugome.

Tabitha, koja se bila povukla u ugao prostorije, promatrala nas je cijelo vrijeme širom otvorenih očiju. Kraj nje na podu ležali su moji pištolji. Vjerojatno su mi ispali kad sam prvi put pao na pod.

S palube su još dopirali odzvuci borbe, ali sada nešto rjeđi. No zato su topovi mnogo češće grmili. Po ljuljanju broda zaključio sam da smo već duboko ušli u rječnu maticu.

Mack'em se najednom sagne, rukom posegne prema čizmi i iz nje izvuče nož.

— Shvati me! — rekao je. — Imam i drugih briga.

Zamahnuo je nožem, ali ne onako kako treba, već služeći se njime kao mačem.

Udarilo sam ga po toj ruci kako bih je odgurnuo od svog tijela, a onda ga desnom rukom uhvatio za zglavak, raskoračio se pred njim i srušio ga na pod.

Naglo ljuljanje broda izbaci i mene iz ravnoteže i ja padnem zajedno s njim.

Moja su dva pištolja ležala upravo ondje. On posegnu za jednim, ja za drugim. Obadvojica smo opalili istodobno.

Osjetih jaku bol u ramenu. On se samo zagleda u mene širom otvorenih usta. Onda se njegova donja vilica olabavi i on se sruši na pod.

U kabinu utrči Jambe-de-Bois i povlače:

— Brod je slobodan! Svladali smo i zadnjeg njihovog čovjeka. Svi su već preko ograde, u vodi... A ja sam naslonjen na zid samo duboko disao. Moja pluća bila su potpuno ispražnjena.

Pride mi McQuarrie i počne brisati krv s mog lica.

— Butlin je uspio osloboditi Charlieja i u zadnji tren ga čamcem doveo na brod. Tada samo raspalili po logoru. Sve smo im porušili.

— Je li tko ranjen?

— Tu i tamo koja ogrebotina. Imali smo i sreće.

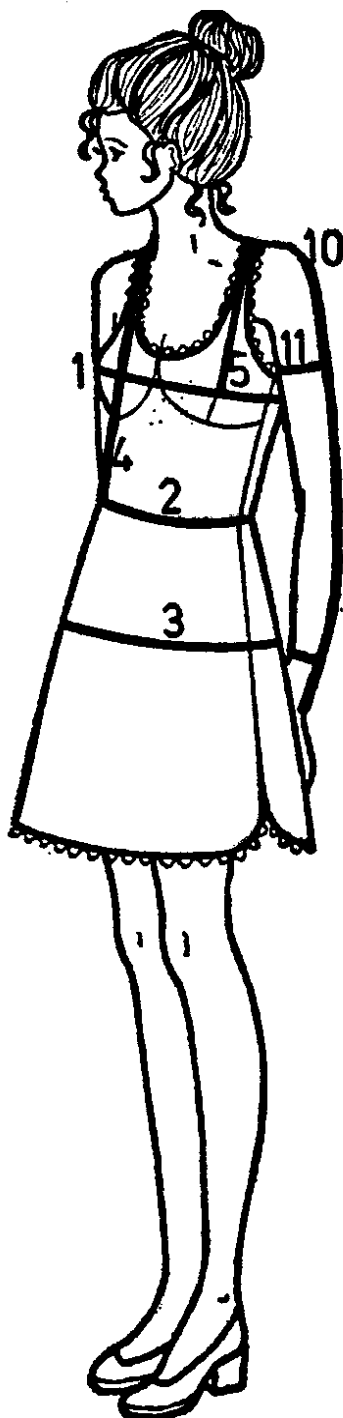
Onda su svi nahrupili u kabinu: Yvette i Le Brun, Abigail Higgs i Macaire, Edwin Hale i Otis Pinkney, Butlin i Charles Majoribanks. I svi su, kako je to Hjep običaj, govorili u jedan glas.

Tabitha je sada sjedila kraj mene ne skrivajući više svoju nježnost.

— Mack'em je bio Torville? — upitao sam je, a ona je samo odsutno klimnula glavom, jer je prošlost više nije nimalo zanimala.

— Kamo? — upita Jambe-de-Bois.

— U Pittsburgh — odgovori Tabitha s divnim osmijehom. — Ondje ćemo Jean i ja graditi brodove. To još nika-da nisam radila.

ZA SVAKU ŽENU

Ako se odlučite:

- da se odijevate onako kako sami želite
- da uštedite novac
- da budete elegantni

sve to, bez ikakve pomoći i bez ikakvog predznanja omogućit će vam do sada i najbolja i u Evropi najtiražnija knjiga

KROJENJE I ŠIVANJE

knjigu su napisali najpoznatiji njemački stručnjaci a izdala je poznata ženska revija »NEUE MODE« iz Hamburga.

Kupon narudžbe za knjigu

»KROJENJE I ŠIVANJE«

Naručujem pouzecom — poštom knjigu »Krojenje i šivanje« po cijeni od 70,00 dinara i troškovima poštarine.

Ime i prezime naručioca:

Mjesto stanovanja (poštanski broj):

.....

Ulica i broj:

Kupon narudžbe slati na adresu: Vjesnikova Press Agencija, 41000 Zagreb, Ljubice Gerovac 1.

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

139. G. F. Unger: TEKSAŠKI SILNIK
140. Louis L'Amour: UZARENA BRDA
141. G. F. Unger: ODMETNIK
142. Robert Ullman: SMRT PROKLETNICIMA
143. Louis L'Amour: ZACARANI KRUG
144. H. S. Sharon: SIN OČAJNIKA
145. Louis L'Amour: ŽIVOT ZA ZLATO
146. Rey Haves: GRINGOSI UMIRU U ČIZMAMA
147. Louis L'Amour: STAZA KIOWA
148. H. S. Sharon: USAMLIJENI OSVETNIK
149. Louis L'Amour: KILRONE
150. Frederick H. Christian: SUDDEN VRACA UDARAC
151. H. S. Sharon: PRERIJSKI VUCI
152. Matt Chisholm: BORBA ZA ŽIVOT
153. G. F. Unger: CRNE SJENE
154. Matt Chisholm: POTJERA KROZ PUSTINJU
155. H. S. Sharon: ZLATO U KLANCU SMRTI
156. Louis L'Amour: PUTOVANJE NA ZAPAD
157. Matt Chisholm: McALISTEROVA OSVETA
158. Louis L'Amour: OSVETNIK
159. U. H. Wilken: KORACI U SMRT
160. Matt Chisholm: BORAC ZA MIR
161. G. F. Unger: PROGNAJICI
162. Peter Dawson: ZAMKA SE ZATVARA
163. G. F. Unger: BRZI REVOLVERAŠI
164. G. F. Unger: »TIGRICA«
165. Louis L'Amour: POTJERA KROZ PUSTINJU
166. G. F. Unger: KLOPKA NA TOPOLINOM POTOKU
167. Louis L'Amour: KILLOE
168. G. F. Unger: POSLJEDNJI OBRAČUN
169. G. F. Unger: ČOVJEK ZA DESET DOLARA
170. Frank Gruber: KUDRAVI VUK
171. G. F. Unger: TAJNA ZELENOG SLAPA
172. Louis L'Amour: IZ KLOPKE U ZASJEDU
173. G. F. Unger: VIŠE OD REVOLVERAŠA
174. Louis L'Amour: VATRENO KRŠTENJE
175. G. F. Unger: STUPICA ZA VUKOVE
176. G. F. Unger: ODMETNIK IZ DAKOTE
177. Scott F. Scott: BORI SE ZA SVOJ ŽIVOT, ČOVJEČE!
178. G. F. Unger: RIBOKOSA KARTAŠICA
179. Louis L'Amour: BITKA ZA VISORAVAN
180. G. F. Unger: DVONOŽNI TIGAR
181. Louis L'Amour: KAZNA STIŽE
182. H. S. Sharon: OLUJA U PRERIJI
183. Frank Striker: OSAMLIJENI JAHAC
184. H. S. Sharon: TRI NITKOVA
185. Peter Dawson: KRV ZA ZEMLJU
186. Louis L'Amour: BROD ZA DIVLJI ZAPAD

U PRIPREMI:

187. F. G. Unger: SLATERLEE JOS JAŠE

JESTE LI NABAVILI

cijena 20 dinara

LJETO

MAGAZIN

144 stranice

Ljubavne pripovijetke:

Alberto Moravia: LJUBOMORA
Brigitte Rielaw: RUŽE ZA PATTY
Ann Duffin: MOJ DJEVER CHARLES
Ana Žube: JEDNOG SUNČANOG
JUTRA

Kriminalističke pripovijetke:

Albert Avellano: RUTINSKA ISTRAGA
Neil Forsyth: UBOJSTVO U ZRCALU
Ivo Košutić: SJENKA PROŠLOSTI
Dorothy B. Bennett: RAZLOG ZA
RASTAVU
Timothy Tatcher: NADNICA ZA
HRABROST

Vestern pripovijetka:

Louis L'Amour: UDOVICA IZ DOLINE
SANTA ANA

SF pripovijetke:

Isaac Asimov: ZAJAMCENO
ZADOVOLJSTVO
Isaac Asimov: MAMU TREBA SLUŠATI

Stripovi:

Modesty Blaise: OPAKI PATULJCI
(kompletan kriminalistički strip)
Alan Ford: PONOVO BABY KATE
(kompletna neobjavljena epizoda)
Šerif Matt Dillon u kompletnoj vestern
epizodi: OSVETA MALE SOVE
Pink Panther: DOSADNA SLOBODA,
PUT DO SREĆE (kompletne epizode)
Tom i Jerry: RASTEZLJIVA RUKA
(kompletna epizoda)
Popaj (četiri kompletne epizode)

VATROMET PRIPOVIJEDAKA I STRIPA!